

**SINIFINDA KAYNAŖTIRMA ÖĞRENCİSİ
OLAN VE OLMAYAN İLKÖĞRETİM
ÖĞRETMENLERİNİN TÜKENMİŞLİK
DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**

Nilgün ÖZDEMİR

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mustafa YALÇIN

Eylül 2008

mnAfyonkarahisar

TC.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**SINIFINDA KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİSİ OLAN VE
OLMAYAN İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN
TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI**

Hazırlayan
Nilgün ÖZDEMİR

Danışman
Yrd.Doç.Dr. Mustafa YALÇIN

AFYONKARAHİSAR 2008

TC.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

SINIFINDA KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİSİ OLAN VE OLMAYAN
İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI

Hazırlayan
Nilgün ÖZDEMİR

Danışman
Yrd.Doç.Dr. Mustafa YALÇIN

AFYONKARAHİSAR 2008

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Sınıfında Kaynaştırma Öğrencisi Olan ve Olmayan İlköğretim Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeylerinin Karşılaştırılması” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

02 /09 / 2008
Nilgün ÖZDEMİR

TEZ JÜRİSİ VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI

İmza

Danışman Üye : Yrd.Doç. Dr. Mustafa YALÇIN



Jüri Üyeleri : Yrd.Doç. Dr. Cemil YÜCEL



: Yrd.Doç. Dr. Lütfullah TÖRKMEN



İlköğretim Anabilim Sınıf Öğretmenliği Bilim dalı tezli yüksek lisans öğrencisi Nilgün ÖZDEMİR'in "Sınıfında Kaynaştırma Öğrencisi Olan ve Olmayan İlköğretim Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeylerinin Karşılaştırılması" başlıklı tezini değerlendirmek üzere 02.09.2008 günü saat 13.00'de Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Doç.Dr. Mehmet KARAKAŞ
Müdür

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ

SINIFINDA KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİSİ OLAN VE OLMAYAN İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Nilgün ÖZDEMİR

**AFYONKARAHİSAR KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI**

Eylül 2008

TEZ DANIŞMANI: Yrd. Doç. Dr. Mustafa YALÇIN

Bu araştırmanın temel amacı; sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan ve olmayan öğretmenlerin tükenmişlik durumlarını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda belge taraması yapılmış, sınıflarında kaynaştırma öğrencisi olan ve olmayan öğretmenlere uygulanmak üzere anket hazırlanmıştır. Hazırlanan anket Uşak ilinde 39 ilköğretim okulunda görev yapan 503 öğretmene uygulanmıştır.

Anket sonuçları SPSS 13.0 istatistik programında güvenilirlik, temel bileşenler, t testi, f testi ve korelasyon analizlerine tabi tutulmuş ve sonuçlar tablolar ve grafikler halinde sunulmuştur.

Araştırma sonucunda; sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlerin, sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunmayan öğretmenlere göre daha fazla tükenmişlik yaşadıkları ve öğretmenlerin özyeterlik algıları arttıkça tükenmişliğin tüm boyutlarında azalma meydana geldiği ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Tükenmişlik, Kaynaştırma Eğitimi, Özel Eğitim

ABSTRACT

TO COMPARE THE EXHAUSTED LEVELS OF ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS WHO HAVE LEARNING DISABILITY STUDENTS IN THEIR CLOSSROOMS OR NOT

Nilgün ÖZDEMİR

Primary Education Elementary Teaching
Afyon Kocatepe University Social Science Graduate School
September, 2008

Advisor: Asst. Prof. Dr. Mustafa YALÇIN

The main aim of this research is to determine how exhausted the teachers' who have and have not a student who merges the other students .In accordance with this aim,documents were scanned and prepared poll to apply to the teachers who have and have not student who merges the other students . The poll was taken to the 503 teacher working in 39 primary school in Uşak.

The results of the poll was processed reliability ,basic components,t test,f test and korelasyon analysis in SPSS 13.0 statistic program and results are presented in tables and graphics.

As a reult of research,it was deduced that the teachers who have a student that merge the other students are more exhausted than the others who have not and if the teachers' self-efficiency perception gets increase ,exhausted situation of the teachers decreases.

Keywords: Exhausted Situation, Merging Education, Special Education

ÖNSÖZ

Tez çalışmam süresince bilgi ve tecrübesiyle bana destek olan ve tezimde büyük emeği geçen danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Mustafa YALÇIN'a; araştırmamın her safhasında fikirleri ile çalışmalarına yön veren ve yardımlarını esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Cemil YÜCEL'e, Dr. Metin DEMİR'e ve Yrd. Doç. Dr. Hakan GÜLVEREN'e teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca daima ve her konuda yanımda olup beni destekleyen sevgili eşim ve aileme de sonsuz teşekkürler ederim.

Nilgün ÖZDEMİR

İÇİNDEKİLER

Sayfa

YEMİN METNİ.....	iii
TEZ JÜRİSİ VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI	iv
YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ.....	v
ÖNSÖZ.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR.....	xiii
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
1. GİRİŞ.....	1
1.2. PROBLEM CÜMLESİ.....	2
1.2.1 Alt Problemler	2
1.3. ARAŞTIRMANIN AMACI	3
1.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	3
1.5. VARSAYIMLAR.....	4
1.6. SINIRLILIKLAR	4
1.7. TANIMLAR	5
2. KURAMSAL TEMEL VE İLGİLİ LİTERATÜR.....	6
2.2. TÜKENMİŞLİK.....	6
2.2.1 Tükenmişlik Kavramı	7
2.2.2 Tükenmişlik Kavramının Boyutları.....	8
2.2.2.1 Duygusal Tükenmişlik	8
2.2.2.2 Fiziksel Tükenmişlik	9
2.2.2.3 Kişisel Başarıda Azalma	9
2.2.2.4 İzolasyon (Duyarsızlaşma)	10
2.2.3 Tükenmişliğin Belirtileri	11
2.2.3.1 Tükenmişlikte Davranışsal Belirtiler.....	12
2.2.3.2 Tükenmişlikte Fiziksel Belirtiler.....	13
2.2.4 Tükenmişliğe Neden Olan Unsurlar	14
2.2.4.1 Çevresel Nedenler	15
2.2.4.2 Kişisel Nedenler	15
2.2.5 Tükenmişliğin Evreleri.....	16
2.2.6 Tükenmişliğin Sonuçları	17
2.2.6.1 Tükenmişliğin Kişisel Bedeli	18
2.2.6.2 Tükenmişliğin İş Hayatına Etkileri	19
2.2.6.3 Tükenmişliğin Aile Hayatına Etkileri	20
2.2.7 Tükenmişliğin Önlenmesi	20
2.2.8 Öğretmenlik Mesleğinde Tükenmişlik	23
2.2.8.1 Öğretmenlerde Tükenmişliğin Nedenleri	25
2.2.8.2 Öğretmenlerde Tükenmişliğin Aşamaları	26
2.2.8.3 Öğretmenlerde Tükenmişliğin Sonuçları	27

2.2.8.4 Öğretmenlerde Tükenmişliğin Önlenmesi:	28
2.3. KAYNAŞTIRMA	29
2.3.1 Kaynaştırma Kavramı.....	29
2.3.2 Kaynaştırma Eğitimi.....	30
2.3.3 Kaynaştırma Eğitiminin Gerekçeleri ve Amaçları	33
2.3.4 Kaynaştırma Eğitimi Sürecindeki Uygulamalar.....	34
2.3.5 Kaynaştırma Eğitiminin Yararları	36
2.3.5.1 Özel Gereksinimli Öğrencilere Yararları	36
2.3.5.2 Normal Çocuklar İçin Yararları.....	36
2.3.5.3 Ailelere Yararları.....	37
2.3.5.4 Öğretmenlere Yararı.....	37
2.3.6 Kaynaştırma Eğitiminin Engelleri.....	38
2.3.6.1 Olumsuz Öğretmen Tutumları.....	38
2.3.6.2 Uygun Personel ve Destek Servislerin Olmaması:	39
2.3.6.3 Genel ve Özel Eğitimin Farklı Algılanışı.....	39
2.3.6.4 Fiziksel Çevrenin Yetersizliği	40
2.4. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	40
2.4.1 Türkiye’de Yapılmış Araştırmalar	41
2.4.2 Yurtdışında Yapılmış Araştırmalar	45
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	47
3. SINIFINDA KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİSİ OLAN VE OLMAYAN	
İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNİN	
KARŞILAŞTIRILMASI (UŞAK İLİ ÖRNEĞİ).....	47
3.2. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	47
3.3. EVREN VE ÖRNEKLEM	47
3.4. VERİ TOPLAMA ARACININ GELİŞTİRİLMESİ.....	51
3.5. VERİLERİN TOPLANMASI	52
3.6. VERİLERİN ANALİZİ.....	53
3.7. MADDE ANALİZİ	54
3.7.1 Güvenilirlik	54
3.7.2 Temel Bileşenler Analizi.....	54
3.7.2.1 Kaynaştırma Tutum Ölçeği Anketinin Geliştirilmesi.....	54
3.7.2.2 Tükenmişlik Anketinin Geliştirilmesi	57
3.7.2.3 Özyeterlik Anketinin Geliştirilmesi	60
3.8. OPERASYONEL TANIMLAR	63
3.9. ARAŞTIRMANIN BULGULARI VE YORUMLARI.....	66
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	101
4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	101
4.2. SONUÇLAR	101
4.3. ÖNERİLER	105
KAYNAKÇA	106
EKLER.....	112
ÖZGEÇMİŞ	119

TABLULAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	48
Tablo 2. Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Dağılımı	48
Tablo 3. Öğretmenlerin Medeni Hallerine Göre Dağılımı	49
Tablo 4. Öğretmenlerin Kıdemlerine Göre Dağılımı	50
Tablo 5. Kaynaştırma Tutum Ölçeği Temel Bileşenler Analizi Faktör Yapısı Rotasyon Matrixi	56
Tablo 6. Tükenmişlik Temel Bileşenler Analizi Faktör Yapısı Rotasyon Matrixi	59
Tablo 7. Özyeterlik Temel Bileşenler Analizi Faktör Yapısı Rotasyon Matrixi.....	62
Tablo 8. Tanımlayıcı İstatistikler	66
Tablo 9. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının, Tükenmişliklerinin, Özyeterliklerinin Sınıfında Kaynaştırma Öğrencisi Bulunup Bulunmama Değişkenine Göre Farklılığı İçin “t Testi” Sonuçları	68
Tablo 10. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının, Tükenmişliklerinin, Özyeterliklerinin Özel Eğitim ile İlgili Herhangi Bir Eğitim Alıp Almama Değişkenine Göre Farklılığı İçin “t Testi” Sonuçları	70
Tablo 11. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının, Tükenmişliklerinin, Özyeterliklerinin Görev Süreleri Boyunca Kaynaştırma Öğrencisi Okutup Okutmama Değişkenine Göre Farklılığı İçin “t Testi” Sonuçları	74
Tablo 12. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Kaynaştırma Eğitimi İle İlgili Yayın Okuyup Okumama Değişkenine Göre Farklılığı İçin “t Testi” Sonuçları	76
Tablo 13. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının, tükenmişliklerinin, Özyeterliklerinin Özür Türü Değişkenine Göre Farklılığı İçin “t Testi” Sonuçları	79
Tablo 14. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının, Tükenmişliklerinin, Özyeterliklerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı İçin “t Testi” Sonuçları	80
Tablo 15. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının, Medeni Hal Değişkenine Göre F testi ile Karşılaştırılması.....	81
Tablo 16. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Tükenmişliklerinin Medeni Hal Değişkenine Göre F testi ile karşılaştırılması.....	82
Tablo 17. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Özyeterliklerinin Medeni Hal Değişkenine Göre F testi ile karşılaştırılması.....	83
Tablo 18. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Özür Derecesine Göre F testi ile Karşılaştırılması.....	83
Tablo 19. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Tükenmişliklerinin Özür Derecesine Göre F testi ile Karşılaştırılması.....	84
Tablo 20. Tablo İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Özyeterliklerinin Özür Derecesine Göre F testi ile Karşılaştırılması.....	85

Tablo 21. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Özel Eğitimle İlgili Herhangi Bir Eğitim Alma Durumuna Göre F testi ile Karşılaştırılması.....	86
Tablo 22. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Tükenmişliklerinin Özel Eğitimle İlgili Herhangi Bir Eğitim Alma Durumuna Göre F Testi İle Karşılaştırılması	87
Tablo 23. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Özyeterliklerinin Özel Eğitimle İlgili Herhangi Bir Eğitim Alma Durumuna Göre F Testi İle Karşılaştırılması	88
Tablo 24. Tablo İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Yaş Durumuna Göre F testi ile Karşılaştırılması	89
Tablo 25. Tablo İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Tükenmişliklerinin Yaş Durumuna Göre F testi ile Karşılaştırılması.....	90
Tablo 26. Tablo İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Özyeterliklerinin Yaş Durumuna Göre F testi ile Karşılaştırılması.....	91
Tablo 27. Tablo İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Ortalama Öğrenci Sayısına Göre F testi ile Karşılaştırılması	91
Tablo 28. Tablo İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Tükenmişliklerinin Ortalama Öğrenci Sayısına Göre F testi ile Karşılaştırılması	92
Tablo 29. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Özyeterliklerinin Ortalama Öğrenci Sayısına Göre F testi ile Karşılaştırılması	93
Tablo 30. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Kıdemlerine Göre F testi ile Karşılaştırılması.....	94
Tablo 31. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Tükenmişliklerinin Kıdemlerine Göre F testi ile Karşılaştırılması.....	95
Tablo 32. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Özyeterliklerinin Kıdemlerine Göre F testi ile Karşılaştırılması.....	96
Tablo 33. Kaynaştırma Eğitimine Karşı Tutum, Tükenmişlik,Özyeterlik Boyutlarının Arasındaki Korelasyon Değerleri.....	97

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı	48
Şekil 2. Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Dağılımı	49
Şekil 3. Öğretmenlerin Medeni Hallerine Göre Dağılımı	49
Şekil 4. Öğretmenlerin Kıdemlerine Göre Dağılımı	50

KISALTMALAR

MTÖ	:	Maslach Tükenmişlik Ölçeği
EÇÇÖ	:	Engelli Çocuklarla Çalışan Öğretmenler
KHK	:	Kanun Hükmünde Kararname
RAM	:	Rehberlik Araştırma Merkezi

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Tükenmişlik öncelikle insan yaşamının kalitesini düşüren, iş verimini düşmesi nedeniyle iş yaşamını olumsuz etkileyen bir sendromdur. Yapılan araştırmalar tükenmişliğin özellikle insanlarla yüz yüze çalışılan mesleklerde yaşandığını ifade etmektedir. Eğitim sistemi girdileri ve çıktıları insan olan her birey için önemli olan karmaşık süreçtir. Bu süreci olumsuz etkileyebilecek faktörlerden biride öğretmenlerin maruz kalabilecekleri tükenmişlik sendromudur.

Kaynaştırma ise özel eğitim gerektiren bireylerin normal bireylerle bir arada aldıkları eğitimdir. Özel eğitim gerektiren bireyin diğer akranlarıyla aynı ortamda eğitim aldıkları düşünüldüğünde başarılı olabilmesi için etkili bir sınıf yönetimine, uygun eğitim-öğretim programına, etkili eğitim-öğretim yöntem ve tekniklerine ve özel eğitim ilkelerine uygun şekilde hareket edilmelidir. Kaynaştırma eğitiminde sınıf öğretmenlerine ve branş öğretmenlerine büyük görevler düşmektedir. Bu eğitim sonucunda özel eğitime muhtaç bireyin topluma kazandırılacağı gerçeği asla akıldan çıkarılmamalıdır. Aksi halde kaynaştırma eğitimi, bireye yarardan çok zarar getirecektir.

Sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan öğretmene yukarda ifade edildiği üzere büyük görev ve sorumluluklar düşmektedir. Bu görev ve sorumlulukları yerine getirirken, öğretmenlerin tükenmişlik sendromuna daha kolay yakalandığı düşünülmektedir. Bu düşünce doğrultusunda çalışmanın problemini sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan ve olmayan öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin tutumlarının, tükenmişliklerinin, özyeterliklerinin ne düzeyde olduğunu belirlemek oluşturmuştur.

1.2. PROBLEM CÜMLESİ

Sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan ve bulunmayan öğretmenlerin tükenmişlik durumları farklılık göstermekte midir?

1.2.1 Alt Problemler

Tezin yapılma amacına paralel olarak aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

İlköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik tutumları, tükenmişlikleri, özyeterlilikleri;

- Sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunup bulunmama durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
- Özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim alıp almama durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
- Görev süreleri boyunca kaynaştırma öğrencisi okutup okutmama durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
- Kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir yayın okuyup okumama durumuna göre farklılaşmakta mıdır?
- Kaynaştırma öğrencilerinin özür türüne göre farklılaşmakta mıdır?
- Cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?
- Medeni hallerine göre farklılaşmakta mıdır?
- Kaynaştırma öğrencilerinin özür derecesine göre farklılaşmakta mıdır?
- Özel eğitimle ilgili alınan eğitimin türüne göre farklılaşmakta mıdır?
- Yaşlarına göre farklılaşmakta mıdır?
- Sınıftaki ortalama öğrenci sayısına göre farklılaşmakta mıdır?
- Kıdemlerine göre farklılaşmakta mıdır?

1.3. ARAŞTIRMANIN AMACI

Tükenmişlik günümüzde birçok meslekte yoğun olarak görülen bir hastalık olarak tanımlanabilir. Özellikle öğretmenlik gibi insanlarla birebir ve yüzyüze ilişki içerisinde bulunan mesleklerde daha yoğun gözlenmektedir. Günümüz eğitim sistemi uygulamalarından olan kaynaştırma ise; özel gereksinimli bireylerin normal bireylerle aynı sınıf ortamında eğitim alması olup, bazı sınıflara belirli sayıda özel gereksinimli öğrencilerin yerleştirilmesiyle gerçekleşmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın amacını; sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan ve olmayan öğretmenlerin tükenmişlik durumlarının belirlenmesi oluşturmaktadır.

1.4. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Öğretmenlerin günlük yaşantılarında veya iş yaşantılarında yaşadıkları kronik stres bir süre sonra tükenmişlik yaşamalarına neden olur. Tükenmişliğin nedenleri; yoğun iş temposu, düşük ücret, rol belirsizliği, örgüt içi çatışmalar, takdir edilmeme, iş ile beklentiler, terfi imkanın kısıtlı olması, eğitim ile ilgili politikalar, kalabalık sınıflar, öğrenciler ve veliler ile yaşanan sorunlardır. Bunun sonucu olarak kişi kendini duygusal olarak tükenir ve iş başarısında düşme gerçekleşir.

Tükenmişliğe maruz kalan kişi işe karşı, hizmet verdiği bireylere ve birlikte çalıştığı kişilere karşı olumsuz tutum içinde olur, işe geç gelme veya hiç gitmeme, iş saatlerinde molaları uzatma, fiziksel rahatsızlık, sağlık nedeniyle sürekli izin alma, verilen görevi zamanında ve istenen şekilde yerine getirmeme veya sorumluluk almaktan kaçma, sigara ve alkol tüketiminde artış, psikolojik sorunlar yaşayabilir. Öğretmen sınıf içi faaliyetlerinde yetersiz kalabilir, sınıf hakimiyetinde sorunlar yaşayabilir, kendini yenileme ve geliştirme konusunda isteksiz davranabilir, öğrenciye rehberlik etmede yetersiz kalacağından mevcut problemleri ve çözüm yolları üzerinde pasif kalabilir. Tüm bu sorunlar öğretmenin tükenmişlik sendromunu daha fazla yaşamasına neden olabilir. Özellikle sınıflarında özel gereksinimli bireylerin yani kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenlerde bu durum daha yoğun yaşanabilir.

Tükenmişlik ve kaynaştırma eğitimine ilişkin birçok araştırma yapılmıştır. Ancak kaynaştırma eğitimiyle tükenmişliğin birlikte ele alındığı araştırmalar yok

denecek kadar azdır. Yapılan araştırmalarda tek bir kalıptan çıkmışcasına hep aynı ölçeklerler kullanılmıştır. Oysa kaynaştırma eğitimi başlı başına ele alınması gereken bir konu olup, bununla ilgili ölçeğinde titizlikle hazırlanması gerekmektedir. Bu açıdan yapılan araştırma, araştırmacı tarafından titizlikle geliştirilen ölçeğin uygulanması nedeniyle alanında ilk olma özelliği taşımaktadır. Araştırmanın bu özelliği ile ileride yapılacak çalışmalara ışık tutması beklenmektedir.

Ayrıca bu araştırmanın öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerini ve sonuçlarını ortaya koyması ve tükenmişlik ile ilgili önleyici tedbirler alınması açısından ilgilileri bilgilendireceği ve öğretmenlerin başarısını arttıracak tedbirlerin alınmasına yardımcı olacağı umulmaktadır.

1.5. VARSAYIMLAR

Bu araştırmada;

- Ölçme aracı olarak kullanılan anketin yeterli olduğu
- Öğretmenlerin anket sorularına samimi ve içten yanıtlar verdiği varsayılmıştır.

1.6. SINIRLILIKLAR

Bu araştırma;

- Kapsam açısından, ilköğretim kurumlarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri ile,
- Çalışılacağı kademe açısından, ilköğretim 1. kademe sınıf öğretmenleri ile,
- Araştırma sonuçları, 2007–2008 eğitim–öğretim yılında Uşak İli resmi ilköğretim kurumlarında görev yapmakta olan sınıf öğretmenler ile sınırlıdır.
- Ayrıca araştırma, sınıf öğretmenlerinin anket sorularına verdikleri yanıtlarla sınırlıdır.

1.7. TANIMLAR

Kaynaştırma: Engelli öğrencilerin, özel olarak yetişmiş elemanların özel destekleriyle, normal sınıflarda eğitimlerini sürdürmesidir.

Kaynaştırma Eğitimi: Özel eğitime muhtaç bireylerin diğer akranlarıyla aynı kurumda almalarına yönelik uygulanmakta olan eğitim modelidir.

Tükenmişlik: İnsanda ortaya çıkan fiziksel bitkinlik, uzun süren yorgunluk, çaresizlik ve umutsuzluk duyguları ile birlikte bireyin yaptığı işe, hayata ve diğer insanlara karşı gösterdiği olumsuz tutumları kapsayan fiziksel ve zihinsel boyutlu bir sendrom (Avşaroğlu, Deniz ve Kahraman, 2005:116)

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL TEMEL VE İLGİLİ LİTERATÜR

Bu bölümde çalışmanın kuramsal alt yapısının oluşturulması için tükenmişlik ve kaynaştırmaya ilişkin temel bilgiler ve konuyla ilgili yapılmış araştırmalara yer verilmektedir.

2.2. TÜKENMİŞLİK

Günlük hayatta olduğu gibi, çalışma hayatında da olumlu ve sağlıklı ilişkilerin varlığı, bireylerin mesleklerine ve örgütlerine olan bakış açılarını olumlu kılacağı gibi, bireysel olarak yaptıkları işten daha çok tatmin elde etmelerini sağlayacaktır. Bu doğrultuda, bireyler ve örgütler için olumlu durumlardan sapmaların neler olduğunu bilmek, bu olumsuzluklara nelerin sebep olduğunu ortaya koyabilmek gerekir ki, bu istenmeyen durumlardan biri de tükenmişliktir.

Günümüzde, insanın sahip olduğu rollerin artması, kişiye önemli sorumlulukların yüklenmesi ve ilişkilerin karmaşıklaşması ruh sağlığını zorlayıcı bir hal almakta, kişiler arası ilişkiler doğrudan insanlarla çalışan bireylerin yaşamında daha da önemli bir yer tutmaktadır. Eğitim alanı insanlarla etkileşimin en yoğun olarak yaşandığı alanlardan biridir. İşte bu durum yoğun olarak yaşanan tükenmişliği de beraberinde getirmektedir (Dericioğulları ve diğerleri, 2007: 14).

Aşağıda tükenmişlik kavramının tanımına, boyutlarına yer verilerek tükenmişliğin nedenleri, belirtileri ve sonuçlarına yer verilmektedir, açıklanmaya çalışılmaktadır.

2.2.1 Tükenmişlik Kavramı

Tükenmişlik 1970'li yılların başlarında Freudenberger, Maslach ve Pines tarafından ayrı ayrı tanımlanmış ve 20-30 yıldır üzerinde yoğun bir şekilde çalışılan bir kavram olmuştur (Akçamete, Kaner ve Sucuoğlu, 2001).

Freudenberger (1974), tükenmişliği ilk kez “başarısızlık, yıpranma, enerji ve güç kaybı veya insanın iç kaynakları üzerinde karşılanamayan istekler sonucunda ortaya çıkan bir tükenme durumu” şeklinde tanımlamıştır. Daha sonra Maslach ve Jackson (1981), tükenmişliği; insanda ortaya çıkan fiziksel bitkinlik, uzun süren yorgunluk, çaresizlik ve umutsuzluk duyguları ile birlikte bireyin yaptığı işe, hayata ve diğer insanlara karşı gösterdiği olumsuz tutumları kapsayan fiziksel ve zihinsel boyutlu bir sendrom olarak tanımlamışlardır (Avşaroğlu, Deniz ve Kahraman, 2005: 116).

Tükenmişlik, insanlara hizmet veren mesleklerde ya da işlerde çalışan bireylerin sıklıkla yaşadıkları, fiziksel, zihinsel, duygusal yorgunluğa yol açan bir sendromdur. Birey işyerinde yoğun duygusal beklentilerle karşı karşıya kaldığı zaman, bir süre sonra hizmet verdiği kişilere karşı duyarlılığını yitirmekte, kendisine ve hizmet verdiği kişilere karşı olumsuz duygular geliştirmektedir. Bu olumsuz duygular bireyin verimini düşürmekte, iş doyumunu azaltmakta ve çalışmalarında verdiği hizmetin kalitesini düşürmektedir (Akçamete, Kaner ve Sucuoğlu, 2001).

Tükenmişliğin görüldüğü mesleklerin diğerlerinden farkları bu meslekleri icra ederken insanlara, istemleri ve gereksinimleri doğrultusunda, yaşamlarını veya yazgılarını belli noktalarda değiştirmelerine yardım etmek amaçlanır. Daha ziyade hekimlik, hemşirelik, sosyal hizmet uzmanlığı, klinik psikologluk, psikoterapistlik, fizyoterapistlik, öğretmenlik, polis memurluğu, avukatlık gibi çeşitli mesleklerde görülür. Mesleğin tanımlayıcı misyonu, özgül bir yardıma gereksinimi olan insanlara “el vermek” tir. Bu misyona gereken enerji, yapılan işe olan inanç, umutluluk, yardım götürülen insanlara karşı duyarlılığın sürmesi gibi kaynaklarla beslenmek zorundadır. Tükenmişlik, bu kaynakların iyice zayıflaması ve hatta kurumasıyla kendini gösterir (Kalyoncu, 2008).

Tükenmişlik, toplumsal yaşantının bir ürünü, yaşama anlam kazandırma çabalarının sonucudur. Tükenmişlik içindeki bir insan yaşamının anlamını yitirdiğini

ve tüm isteklerinin kaybolduğunu düşünür. Daha önce kendisi için çok anlamlı olan uğraşları, artık sıkıcı gelmekte ve hiçbir ödül vaat etmemektedir. Bu insanlar garip, eleştirici, kızgın, katı, önerilere kapalı ve insanları iten davranışları içinde görülürler.

Hayatta büyük beklentiler ile başlamışlar ve hiçbir zaman daha azıyla yetinmeyi kabul etmemişlerdir. Tükenmiş kişi, bağlandığı bir yaşam tarzı yada ilişkilerden beklediklerini elde edememesine bağlı bir yorgunluk ve hayal kırıklığı içindedir. Eğer insanların beklentileri olabileceklerinin çok üzerindeyse, huzursuzluk ve sıkıntı yaşar. Bu kaçınılmaz sonucu ise öz kaynaklarının, yaşam enerjisinin ve işlev görme yeteneğinin tükenmesidir (Kalkan, 1996: 12).

2.2.2 Tükenmişlik Kavramının Boyutları

Tükenmişlik kavramı çeşitli boyutlarla ele alınmaktadır. Tükenmişlik konusunda kabul gören en önemli kuramlardan biri Maslach ve Jackson'un üç boyutlu tükenmişlik modelidir. Maslach ve Jackson tükenmişliği duygusal tükenmişlik sendromu, duyarsızlaşma ve kişisel başarı noksanlığı olarak tanımlamaktadırlar (Tuğrul ve Çelik,2002:1) Ancak öğretmenlerde görülen tükenmişlik sendromu gözlemlendiğinde bu üç boyutun yeterli olmadığı dört boyutlu ele alınması gerektiği düşünülmektedir. Bu boyutlar ise; duygusal tükenmişlik, fiziksel tükenmişlik, kişisel başarıda azalma ve izolasyon (duyarsızlaşma)dur. Aşağıda bu boyutlara yer verilmektedir.

2.2.2.1 Duygusal Tükenmişlik

Duygusal tükenme, tükenmişliğin temel boyutu olarak kabul edilmekte ve psikolojik düzeyde bireyin duygusal kaynaklarının azaldığını giderek artan şekilde hissetmesini ifade etmektedir (Akçamete, Kaner ve Sucuoğlu, 2001: 2,3).

Farklı bir ifade ile, çalışanların yorgunluk ve duygusal yönden kendilerini yıpranmış hissetmelerindeki artış, enerji kaybı, halsizlik, aşırı yorgunluk ve isteksizlik halidir.

Duygusal tükenme, tükenmişlik sendromunun başlangıcı ve merkezi olup daha çok insanlarla yüz yüze ilişkilerin yoğun yaşandığı sektörlerde görülmektedir.

Duygusal yönden yoğun bir tempo içerisindeki kişi kendini zorlayarak diğer insanların duygusal tepkileri altında ezilir. Söz konusu bu durum tipik bir duygusal tükenme örneğidir (Yerlikaya, 2000: 8).

Duygusal tükenme, enerji eksikliği ve bireyin duygusal kaynaklarının bittiği hissine kapılmasıyla ortaya çıkar. Bu duygusal yoğunluğu yaşayan kişi, hizmet verdiği kişilere geçmişte olduğu kadar verici ve sorumlu davranmadığını düşünür. Gerginlik ve engellenmişlik duyguları ile yüklü olan birey için ertesi gün yeniden işe gitmek zorunluluğu büyük bir endişe kaynağıdır (Cortes ve Dougherty, 1993).

Duygusal tükenme, daha çok insanlarla yüz yüze ilişkinin yoğun olduğu sektörlerde çalışanlar arasında görülür, kişilerdeki aşırı psikolojik ve duygusal yüklenmeden kaynaklanır. Duygusal tükenme, tükenmişlik sendromunun başlangıcı ve merkezidir. Duygusal yönden yoğun bir çalışma temposu içerisinde bulunan kişi kendini zorlar ve diğer insanların talepleri altında ezilir. Duygusal tükenme bu durumda bir tepkidir. Bu duruma yakalananlar kendilerini, yeni bir güne başlayacak enerjiden yoksun hissederler. Duygusal kaynakları tamamen tükenmiştir, tekrar doldurmak için kaynak bulamazlar (Dursun, 2000: 14).

2.2.2.2 Fiziksel Tükenmişlik

Güçsüzlük, kronik yorgunluk, enerji kaybı, yıpranma, hastalıklara karşı daha hassas olma, sık baş ağrıları, bulantı kas krampları, bel ağrısı, uyku bozuklukları gibi değişik sorun ve yakınmalarla tanımlanan durumdur (Hündür, 2008).

Bedensel tükenmişlik yaşayan bireyler sürekli olarak hasta hissedeceğinden iş verimi düşebileceği gibi sağlık nedeniyle izinlerde artış görülebilir.

2.2.2.3 Kişisel Başarıda Azalma

Depresyon, düşük moral, kişiler arası ilişkilerde geri çekilme, üretkenliğin azalması, baskılar ile baş edebilmede yetersizlik, başarısızlık duygusu, kişinin kendisine ve kişisel başarısına ilişkin olumsuz tutumlar olarak kendini gösterir.

Kişisel başarı; kişinin kendini olumsuz değerlendirmesi ve kişisel başarı noksanlığı olarak tanımlanabilir. Bunun sonucu da kişi başarısız olma ve bunun sürekli olduğu düşüncesi ile pasif kalabilir.

Bireylerin kendileri ile ilgili değerlendirmelerinin olumsuz bir nitelik kazanması biçiminde belirir (Cordes ve Dougherty, 1993). Kişiler mesleki yeterlilikleri ve insanlarla ilişkilerinde bir azalma hissederler. Sıklıkla gerilediklerini veya yeterince ilerleyemediklerini düşünürler. Amirinden sürekli uyarı alan ve kendini su alan ve batmak üzere olan bir kayık gibi hisseden kişi bu ögenin semptomlarını taşır (Yücel, 2006 :15).

2.2.2.4 İzolasyon (Duyarsızlaşma)

Duyarsızlaşma boyutunu yaşayan kişilerde olaylara kayıtsızlık, hareketsizlik, diğer insanlarla arasında mesafe koyma eğilimi, aşağılayıcı ve kaba davranma eğilimi görülür. Maslach ve Jackson (1981) duyarsızlaşmayı; kişinin bakım ve hizmet verdiklerine karşı, bireyin kendine özgü birer varlık olduklarını dikkate almaksızın ve duygudan yoksun şekilde davranması olarak tanımlamıştır. Duyarsızlaşma, çalışanların hizmet verdikleri kişilere birer insan yerine nesne gibi davranmalarıyla kendini gösterir. İş görenler, etkileşimde buldukları kişilere ve örgüte karşı mesafeli, umursamaz ve alaycı tavır takınabilirler. Küçültücü bir dil kullanma, insanları kategorize etme, katı kurallara göre iş yapma ve başkalarından sürekli kötülük geleceğini sanma duyarsızlaşmanın diğer belirtileri arasındadır (Cordes ve Dougherty,1993).

Duygusal tükenmeyi yaşayan kişi, üzerindeki duygusal yükü hafifletmek için kaçış yolunu kullanır. İnsanlarla olan ilişkilerini işin yapılabilmesi için gerekli olan minimum düzeye indirir. İnsanları kafasında kategorize eder, karşılaştığı kişilere klişeleşmiş kalıplara göre davranır. Bunun sonucunda katı kural ve prensiplere göre hareket eden bir bürokrata dönüşürler. Bunlar duyarsızlaşmanın ilk belirtileridir.

Sendroma yakalanmış kişi diğerleriyle arasında bir nevi duygusal tampon oluşturur. Fakat, hem işi gereği insanlarla yoğun bağlantı içinde olup, hem de mesafe koymak kolay değildir. Bunlar arasında bir denge kurmaktansa çoğu insan iki zıt kutuptan birisine kayarlar. Genelde “başı dertte” olan kişi, insanlarla arasında mesafe

koymayı tercih ederler. Gelişen soğuk, ilgisiz, katı, hatta insani olmayan yapı tükenmişlik sendromunun ikinci ayağı olan duyarsızlaşmayı oluşturur. Dozu gittikçe artan bu negatif reaksiyon çeşitli şekilde ortaya çıkar. Kişi karşısındakine aşağılayıcı ve kaba davranabilir onların rica ve taleplerini göz ardı edebilir veya gerekli yardımı sağlamada başarısız kalabilir. Kişi insanlar hakkında yanlış düşünceler geliştirir. Onlardan nefret eder. Böylece işi gereği karşılaştığı insanlara karşı duyarsızlaşır, onlara insan yerine sanki birer nesneymiş gibi davranır (Dursun,2000:15)

2.2.3 Tükenmişliğin Belirtileri

Freudenberger ve Richelson (1974) göre, tükenme yavaş ve sinsice başlar. Ortaya çıkışı ne kadar ani olsa da tükenme sürekli gelişen bir durumdur. Kişi; haftalar, aylar, hatta yıllar boyunca belirlediği ideale ulaşmak için kendini zorlamıştır. Bir gün, daha önce hiçbir uyarıda bulunmadan ani bir belirti, ona tükendiğini gösterir. Tükenme durumuna gelmeden kısa bir süre önce, genellikle ya bir baskı, ya bir aile üyesinin hastalığı ya da arka arkaya gelen sınavlar gibi bazı çevresel koşullara rastlanır. Bazen çok seyrek de olsa, her hangi bir olay olmadan birden bire ortaya çıkar. Tükenmiş kişiler, zayıf yönlerini iyi gizleyebilen, becerikli ve yetenekli insanlar oldukları için, çoğunlukla bu durumun ilk dönemlerinde içlerinde olup bitenlerin farkında değillerdir (Tümekaya, 1996: 12).

Tükenmede davranışlar ve duygularla ilgili belirtiler daha önce ortaya çıkar ve daha kolay tanınır. Ani öfke patlamaları, sürekli kızgınlık, yardımsızlık, yalnızlık ve umutsuzluk duyguları, çaresizlik, engellenmişlik en sık dile getirilen şikayetlerdir. Tükenme belirtisi genellikle "çok başarılı" olmak için yoğun ve dolu bir programla çalışan, her çalışmada kendi üzerine düşenden fazlasını yapan ve sınırlarını tanımayan kişilerde görülür (Baltaş ve Baltaş, 1990: 26).

Böyle kişiler kendilerini aşan bir çalışma temposuna girdiklerinden dolayı belli bir süre sonra yapacakları işlere yetişemez olurlar ve uğradıkları başarısızlık sonucunda da büyük hayal kırıklıkları yaşarlar. Aşırı yük âltına girmek, tükenmişliğe yol açan nedenlerden yalnızca bir tanesidir. Kişiler çalışma koşullarına uygun olmadığında, işlerini severek yapamadıklarında ya da problemleriyle ilgili olarak uygun başa çıkma göstermedikleri zamanlarda da tükenmişlik belirtisi gösterebilirler.

İwanicki (1983) tükenmişlikle ilgili belirtileri derecelerine göre sınıflandırmıştır. Çeşitli derecelerde ele alınan tükenmişliğin her derecede farklı davranışlarla gözlenebileceği söylenmektedir. Buna göre tükenmişlik, hafif, orta ve şiddetli olarak üç grupta incelenmekte ve ortaya çıkan davranışlar şu şekilde sıralanmaktadır (Vızlı, 2005).

Hafif Derecede Tükenme Gösterenler: Kısa süren sinirlilik, alınganlık, bitkinlik, endişe ve sonuçsuz çabalarda bulunma.

Orta Derecede Tükenme Gösterenler: Hafif derecede tükenme gösterenlerdeki belirtiler vardır ancak bu belirtiler en az iki haftada bir veya daha sık tekrarlanır.

Şiddetli Derecede Tükenme Gösterenler: Fiziksel rahatsızlıklar, ülser, kronik ağrılar ve migren gibi sorunlar bildirirler. Aile sorunları biçiminde ortaya çıkan belirtileri ise; belli olmayan nedenlerle evde bulunmama, eşini ve çocuklarını ihmal etme, cinsel fonksiyonlarda anormallikler, aile üyeleri tarafından dışlanmışlık hissi yaşama olarak ifade edilebilir.

2.2.3.1 Tükenmişlikte Davranışsal Belirtiler

Tükenmişlikte davranışsal belirtiler şu şekilde sıralanmaktadır (Çam, 1989: 10):

- Çabuk öfkelenme, ani tepki gösterme ve engelleme belirtileri.
- İşten nefret etme, hatta gitmeyi istemeyiş,
- Alınganlık ve takdir edilmediğini düşünme.
- İş doyumsuzluğu, işe geç gelmeler, gelmemeler.
- İlaç, alkol ve tütün vs. almaya eğilim yada alımda artma.
- Öz saygı ve öz güvende azalma.
- Evlilik, aile çatışması ile aile ve arkadaşlardan uzaklaşma.
- İzolasyon, uzaklaşma, suçluluk, içermişlik.
- Teslimiyet.

- Hevesin kırılması (çaresizlik), kolay ağlama ve konsantrasyon güçlüğü.
- Unutkanlık hareketli olmayış.
- Kendi kendine zihinsel uğraş içinde olma.
- Örgütlemeye yetersizlik.
- Rol çatışması, görev ve kurallarla ilgili karışıklık.
- Kuruma yönelik ilginin kaybı.
- Benlik imajı, bazı durumdaki dalgalanmalardan etkilenecek olumsuz yönde değişmeye başlama.
- Görevlilere fazla güvenmeme veya onlardan kaçınma.
- Başarısızlık hissi.
- Çalışmaya yönelmede direnç
- Arkadaşlarla iş konusunda tartışmaktan kaçınma.
- Hizmet verilen kişilere tek tip davranma, küçümseme ve alay etme, düşüncede katılık, değişime direnç

2.2.3.2 Tükenmişlikte Fiziksel Belirtiler

Tükenmişlikte fiziksel belirtiler şu şekilde sıralanmaktadır (Girgin, 1995: 18):

- Uyuşukluk
- Baş ağrıları
- Yorgunluk
- Mide - bağırsak hastalıkları
- Uykusuzluk
- Solunum güçlüğü vb.

Maslach'a (1981) göre, tükenmişlik gösterenler psikolojik olarak geri çekilirler. Psikolojik geri çekilme; yüzeysel ilişkilere girme, hizmet için kişilere ayrılan zamanı kasıtlı olarak uygun olmayan bir biçimde harcama, oyalama ya da

yardıml alan kişiden uzaklaşma biçiminde görülür. Geri çekilmenin ortaya çıkardığı sonuçlar (Tümkaya, 1996: 14):

- Düşük performans
- Görevden kaçma (o benim görevim değil).
- Kuralların arkasına saklanmadır. Kurallar, bir düzenlemeyi, uygulamayı sağlayarak ve acı verici kararlarda sorumluluk almaktan kurtararak (üzgünüm ancak bu benim hatam değil. Bunlar buradaki kurallara uygundur ve ben bunlara uymak zorundayım) hizmet alanlarla her hangi bir bireysel bağlamada çalışanları korurlar

2.2.4 Tükenmişliğe Neden Olan Unsurlar

Tükenmişliğin nedenleri araştırıldığında, tükenmişlikle ilişkili ve tükenmişliğe neden olan birçok faktör bulunduğu görülmüştür. Bunların en önemlilerinden biri strestir. Yüz yüze çalışmayı gerektiren işlerde yaşanan güçlükler, çeşitli potansiyel durumlar iş stresörlerini oluşturmaktadır. Stresin çalışma performansını ve içsel kişilik dinamiklerini etkilediği belirtilmiştir.

Tükenmiş kişi, bağlandığı bir yaşam tarzı ya da ilişkiden beklediklerini elde edememesine bağlı bir yorgunluk ve hayal kırıklığı içindedir. Eğer insanın beklentileri gerçekten olabileceklerin çok üzerindeyse ve kişi kendi kafasındaki bu amaca ulaşmakta ısrar ediyorsa, huzursuzluk ve sıkıntı yolda demektir. İçinde bir yerde yoğun çatışmalar yaşamaktadır. Bunun kaçınılmaz sonucu ise öz kaynakların, yaşam enerjisinin ve işlev görme yeteneğinin tükenmesidir (Tümkaya, 1996: 4).

Yöney'e (2004) göre tükenmişliğe neden olabilecek davranışlar:

- Abartılı genellemeler yapmak
- Uygunsuz neden-sonuç ilişkisi kurmak
- Esnek olmamak
- Olayları büyütme
- Başkasından çok şey beklemek

- Kendini küçümsemek
- Küçük parçaya odaklanıp,hata yapmak
- Olumsuzluklara hazırlıklı olmak
- Alınganlık yapmak

Çam (1989: 5-7), tükenmişliğin nedenlerini, öncelikle çevresel ve kişisel nedenler olarak iki grupta ele almaktadır.

2.2.4.1 Çevresel Nedenler

İşin niteliği, kurumun tipi, işteki rol, haftalık çalışma saati, kurumun özellikleri, iş yükü, iş gerilimi, meslektaş desteğinin düşük düzeyleri, ilerleme fırsatının olmaması, rol karmaşası, rol belirsizliği, rol netliğinin ve örgütsel desteğin olmayışı, ödüllendirilmeyen iş koşulları, çalışma şekli, mesleğin ilerlemek için açık olup olmaması, iş ilişkileri, çalışanların toplanma sıklığı, iş aralarının (molaların) olup olmaması, diğer işler ve yönetimle ilgili işlerle geçirilen zamanın miktarı, idari baskı, yetersiz ücret, aşırı kırtasiye işi, yetersiz eğitim, gerekli takdiri görememe, önemli kararlara katılmayıp, organizasyonun hizmet alanlarının gereksinimlerini karşılamayıp, örgütsel işleyişteki kusurlar, ev -iş çatışması, işin yüksek performans gerektirmesi, iş ortamının atmosferi, yüksek ses, kötü ulaşım, kasvetli ve monoton görsel düzenleme, uyarı ve farklılığın eksikliği, hizmet verilenlerin niteliği, sahip olunan problem tipleri ve sıklığı, iş ortamındaki iletişim örüntüsü, yetersiz görevli, yetersiz araç, bozuk tanımlanmış hiyerarşi, ailesel, ekonomik ve toplumsal etkenler.

2.2.4.2 Kişisel Nedenler

Yaş, evlilik, aile statüsü, çocuk sayısı, eğitim, kendini işine adanma ve işine aşırı bağlanma, işkolik olma, bireyin vermek için gereksinimi olan bir birey olması, kişisel beklentiler, motivasyonlar, bireyin ego gücü ve kişilik, kişilik karakterinin özgün bir seyri olan dayanıklılık, yaşam olayları, A tipi kişilik (hırs, rekabet, vs.) özelliklerinin bulunması, öz-saygı engellenme, deneyim, kendindeki değişimi fark edemeyiş, kendi kendisi için koyduğu sınırlamalar, kişisel yaşamdaki stresler.

2.2.5 Tükenmişliğin Evreleri

Birçok araştırmacı tükenmişliği farklı evrelere ayırmışlardır. Bu farklılığın nedeni bireylerin durum ve koşullara hoşgörü düzeylerinin farklı olmasıdır. Edelwich ve Brodsky (Girgin, 1995) aşama aşama yaşanan bir süreç olarak belirtilen tükenmişliği dört bölümde incelemektedirler.

- 1. Şevk ve Coşku Dönemi:** Bu dönemin başlangıcında umut, enerjide artma ve mesleki idealler vardır. Ancak iş ortamındaki önyargı, uygulama sorunları, sık eleştirilme, kendine ve yaşamın diğer yönlerine zaman ve enerji ayıramayışına karşı uyum sağlama çabası görülmekte ise de bunlarla baş edememe sonucunda yavaş yavaş durgunlaşma başlamaktadır. Bu dönem bu koşulların varlığında, çalışmaya başladıktan yaklaşık bir yıl sonra ortaya çıkar.
- 2. Durgunluk Dönemi:** Bu evrede istek ve umutlulukta bir azalma vardır. Başlangıçtaki motivasyon azalır. Beklentilerin gerçekleşmemesi nedeniyle hayal kırıklığı yaşanır. İşinin dışındaki ilgiler daha önemli hale gelir. İşten alınan doyum kişisel gereksinimler kadar önemli görülmemektedir.
- 3. Engellenme Dönemi:** Birey bu döneme girdiğinde mesleğini sürdürüp sürdüremeyeceğine dair ciddi endişeleri vardır. Bu dönemde kişi kendi değeri ve anlamıyla ilgili sorular sormaya, işi sürdürüp sürdürmemeyi sorgulamaya başlar. İşin sınırlılıklarını, yaptığı işin amaçlarını gerçekleştirmede tehdit edici olarak görülür. Duygusal, davranışsal ve fiziksel sorunlar ortaya çıkmaya başlar.
- 4. Umursamazlık Dönemi:** Bu dönemde birey yüksek düzeyde umutsuzluk, ilgisizlik ve doyumsuzluk yaşamaya başlayarak mesleği ile ilgili inançlarını yitirir. İş iştir düşüncesiyle işi için çok az zaman harcar. İlgisizliğin en yoğun yaşandığı dönemdir. İşe geç gelme, duyarsız davranma, rutinlerin dışında bir iş yapmama ve sürekli işinden yakınma vardır. Bu devrede derin bir umutsuzluk gözlenmektedir. Mesleğini ekonomik ve sosyal güvence için sürdürme söz konusudur. Tükenmişliğin bir süreç olması ve her dönemin farklı özellikler göstermesi nedeniyle, tükenmişlik dönemlere ayrılarak

incelenmektedir. Bireylerin tükenmişlik düzeyleri değerlendirildiğinde bütünüyle tükenmişlik var ya da yok denilememekte, her döneme ilişkin değerlendirmeler ayrı ayrı yapılmaktadır. Bu evreler her zaman kronolojik sırayla ard arda yaşanmayabilir. Birey zaman zaman farklı evreler arasında gidip gelebilir.

2.2.6 Tükenmişliğin Sonuçları

Tükenmişlik sendromuna yakalanan kişiler, sağlık sorunları, psikolojik sorunlar, kendilerine güvensizlik ve işlerine karşı gittikçe büyüyen bir hoşnutsuzlukla iç içedirler. Tükenmişliğin zarar verici etkileri, bu kadarla kalmaz, kişilerin kendilerini asar: Düşük nitelikli hizmet ve moral değerler dışı davranışlarla karşı karşıya olan müşteriler; düşük performans ve yüksek maliyetlerle çalışan işletmeler; sürekli çekişme ve tartışmaların yaşandığı aileler de tükenmişliğin olumsuz etkilerinden paylarını alırlar (Örmen, 1993: 27).

Ampirik araştırmalar, hem organizasyon hem de bireyler için, büyük ölçüde maliyetler içeren tükenmişliğin, önemli etkilerini göstermektedir. Organizasyon düzeyinde tükenmişliğin olası etkileri; iş gören devir hızının ve işe devamsızlığın artışı, organizasyona bağlılığın düşmesi, verimliliğin azalmasıdır. Tükenmişlik bununla birlikte depresyon, huzursuzluk, kaygı, yorgunluk, uykusuzluk ve baş ağrısı gibi çeşitli sağlık problemleri ile ilişkili bulunmuştur (Togia, 2004: 130-131).

Tükenmişliğin belirtileri olarak ifade edilen çeşitli faktörlerin, bazen tükenmişliğin sonuçları olarak ifade edildiği gözlenmektedir. Yapılan araştırmalar tükenmişliğin bir çok olumsuz sonucu olduğunu ortaya koymuştur (Sılığ, 2003: 30).

Tükenmişliğin gelişiminden sonra; işi boş verme, işi başkasına yükleme, işe gelmeme sayılarında artış, eş ve arkadaşlardan uzaklaşma, iş doyumsuzluğu, izin süresini uzatma vb. gelişmeler olabilmektedir (Girgin, 1995: 21).

Bu bölümde, tükenmişliğin sonuçlarının kişisel bedeli, iş hayatına etkileri ve aile hayatına etkileri üzerinde durulacaktır.

2.2.6.1 Tükenmişliğin Kişisel Bedeli

Aşırı stres altında çalışan kişilerde, duygusal tükenme oluşabilmektedir. Duygusal anlamdaki yorgunluk, fiziksel yorgunluğu da beraberinde getirmekte, bu kişiler kendilerini yorgun, bitkin, boşlukta, yeni bir güne başlayacak enerjiden yoksun hissetmektedirler. Bu durumdaki kişilerin, uyku problemi çekmeye başladıkları sık olarak gözlenmektedir. Kronik yorgunluk ve gerginlik, kişiyi fiziksel ve psikolojik hastalıklara açık tutmakta, depresyon, bıkkınlık, dikkati toplayamama, karar vermede güçlük çekme, unutkanlık gibi tepkiler ortaya çıkmaktadır (Sılığ, 2003: 30). Tükenmişlik yasayan bireylerde genellikle yanlış beslenme alışkanlığından dolayı sağlık sorunları görülebilir. Duygusal baskı altındaki birey, sık olarak öğünlerini atlayabilir veya yemek molalarını, işlerini yetiştirmeye çalışmakla geçirebilir (Örmen, 1993: 29). Tükenmişliği yasayan kişinin, işe olduğu gibi, diğer meslektaşlarına karşı da ilgisinin kaybolduğu görülmektedir (Girgin, 1995: 21).

Tükenmişliğin olumsuz sonuçlarından bazıları ise sakinleştirici, uyutturucu, sigara ya da alkole yönelimin olmasıdır (Sılığ, 2003: 30). Tükenmişlik deneyimini yaşayan bireyler, kendileri ilaç kullanma yoluna başvurabilirler. Tükenmişlik, doğru olmayan bir şekilde alkol ve yasadışı uyuşturucu madde kullanımı ile ilişkili bulunmuştur.

Araştırmalar, bu tür çözümlerin aslında sorunu daha da şiddetlendirdiğini göstermektedir (Angerer 2003: 102). Bu ve benzer eğilimler, çözümleri daha da güçleştireceği gibi birey, zamanla bu tür zararlı alışkanlıklara bağımlı hale gelebilir. Sorunlar çözüleceği yerde, gittikçe büyüyen bir hal almaya başlar. Tükenmişliğin bedeli sadece sendromu alan kişiyi değil, başka bir çok kişiyi daha etkiler. Tükenmişlik sendromuna yakalanan kişilerin, iş arkadaşları, aileleri, arkadaşları da bu durumdan etkilenmektedirler (Örmen, 1993: 29).

İstatistiklere göre; bir çok insan, pazartesi günleri sabah saat 8 ile 9 arasında, haftanın diğer zamanlarına göre, daha çok kalp krizi ve kalp spazmı geçirmektedir. İş stresiyle kalp ve dolaşım sistemi sağlık sorunları arasındaki ilişki; buna Kara Pazartesi Sendromu olarak özel bir isim verilecek kadar çok nettir. İşin ilginç yönü, tükenmişliğin sağlıkla ilgili yayınlarda, dünyanın diğer taraflarında da iyi

bilinmesidir. Örnek verilecek olursa; Karoshi, fazla çalışma sonucu ani ölümleri belirten bir Japon terimidir (Angerer, 2003).

2.2.6.2 Tükenmişliğin İş Hayatına Etkileri

Goppelt ve Maslach gibi araştırmacılar, tükenmişlik etkisinin en çok görüldüğü durumun; kişinin iş performansındaki düşüş olduğunu ifade ederler. Bu düşüş, işin niceliğinde olmasa da niteliğinde ve kalitesinde kendini gösterir. Kişiler müşterilerine daha az zaman ayırırlar; diyalog süresini kısaltırlar. Motivasyon düşer, asabiyet artar ve antipatik tavırlar ortaya çıkar. Kararlarını verirken dikkatli olmazlar; sonuçlarını da önemsemezler. Tükenmiş şahıslar, okudukları kadarıyla yetinirler; yenilikçi değil muhafazakar ve statükocudurlar (Örmen, 1993: 31-32).

Tükenmişliğin çalışan üzerindeki olumsuz etkisi; önemli ölçülerde iş gören devir hızı, devamsızlık ve verimliliğin düşmesini içermektedir. Tükenmişliğin örgüt ortamındaki sonuçları, performans miktarında düşme, çalışanın hizmeti alanlara yetersiz ilgi göstermesi, hizmet verilen kişileri alaya alma, onları suçlamayla gelişmekte ve ise devamsızlık, iş değiştirme isteği şeklinde ortaya çıkmaktadır (Çam, 1993; Örmen, 1993; Sılığ, 2003: 31).

Tükenmişliğin, iş hayatına en önemli etkilerinden biri de; çalışanın iş doyumunda olmaktadır. İş doyumsuzluğu ile duygusal tükenme ve duyarsızlaşma boyutları arasında, yüksek düzeyde ilişki vardır. Araştırmalarda, üzerinde fikir birliğine varılamayan bir nokta bulunmaktadır. O da; iş doyumunun tükenmişliğin bir sonucu mu, yoksa nedeni mi, olduğudur. Maslach ve Schaufeli (1993)'e göre tükenmişlik ve iş doyumunda bir ilişki vardır ancak bu ilişkinin doğası tartışmaya açıktır. Çünkü araştırma sonuçlarına dayanarak, iş doyumsuzluğunun tükenmişliğe neden olduğu ya da tükenmişliğin iş doyumsuzluğuna neden olduğunu söylemek güçtür (Yıldırım,1996; Sılığ, 2003: 31).

Tükenmişlik yaşayan bireyde, insanlara bakış açısı da farklılaşmakta ve insanı bir obje, nesne gibi görmeye başlayabilmektedir. Böylece çalışan, müşterinin ihtiyaçlarına önem vermeyen, düşüncesiz, saygısız, kaba ve müşterinin duygularına duyarsız bir yaklaşımla hizmet vermeye devam edebilmektedir (Örmen, 1993; Sılığ, 2003: 30-31).

2.2.6.3 Tükenmişliğin Aile Hayatına Etkileri

Tükenmişliğin, iş yerindeki bireysel performans üzerinde; devamsızlık, iş gören devir hızı, düşük verimlilik, geniş bir etkisizlik, iş doyumunun düşmesi, işe olan bağlılığın düşmesi ile ilgili olumsuz bir etkisi bulunmaktadır. Bununla birlikte, bir çok araştırmanın bulgularına ve Burke ve Greenglass (2001) araştırmasının gösterdiklerine göre; tükenmişlik, insanların iş yaşamını olumsuz etkilediği gibi ev yaşamını da olumsuz etkilemektedir (Angerer, 2003: 101).

Tükenmişliğin etkileri, kişinin evinde de etkisini gösterir ve kişinin özel hayatına zarar verebilir. Duygusal açıdan yorgun kişi, evde de gergin, rahatsız ve fiziksel olarak yorgun olacaktır. Çoğu zaman iş hakkında söylenme ve şikayetler zamanının çoğunu alacaktır. Artan kavga ve rahatsızlıklar aile krizlerine, ciddi evlilik sorunlarına neden olabilir. Evdeki bu huzursuzlukların, isteki stresten kaynaklandığı genelde fark edilmez. “Artık birbirimizi sevmiyoruz galiba!” gibi sonuçlar çıkarılabilir. Bu gelişmeler, ayrılma ya da boşanma gibi ciddi sonuçlara kadar gidebilir.

Aile üyeleri, çalışan kişilerin işyerindeki müşterilerine verdiği ilgiyi ve yakınlığı kıskanabilirler. Kendilerini geri çekebilirler, kırılmış ve ihmal edilmiş hissederler (Örmen, 1993: 31).

Aile içerisinde, sürekli tartışmaya neden olan konulardan birisi de çalışanın özel hayatında uygun olmayan zamanlarda telefonla aranması, hatta işine gitmek zorunda bırakılmasıdır. Bazı durumlarda, iş hayatında başarının aile hayatından ödünler vererek, aile huzurunun bozulması pahasına gerçekleştiği gözlenir (Örmen, 1993: 31). Burada unutulmaması gereken; aile ve iş hayatındaki gelişmeler arasında birbiriyle ahenkli bir uyumun gerçekleştirildiği sürece, gerçek bir başarının ortaya çıktığıdır.

2.2.7 Tükenmişliğin Önlenmesi

Tükenmişlik bireyleri mesleki, kişisel ve örgütsel açıdan gereksinimleri olan canlılıktan alıkoyan bir durumdur. Sadece tükenmişliği yaşayan bireyi değil bireyin hizmet verdiği kişileri, çalıştığı kurumu, aile ve arkadaş çevresini ve de içinde

yaşadığı toplumu etkiler. Bu nedenden ötürü tükenmişliğin önlenmesi ve tükenmişlikle baş etme yollarının belirlenmesi ve uygulanması çok önemlidir.

Tükenmenin ortadan kaldırılabilmesi için öncelikle tükenmenin arkasında yatan nedenler ortaya çıkarılmalıdır. Tükenmeyi azaltmada iki şey önem taşır. Birincisi kişinin yaşadığı stres ve tükenmenin farkında olması, ikincisi ise değişimi gerçekleştirebilecek etkili başa çıkma mekanizmalarının geliştirildiği “stres yönetim programları”dır. Bu programlarda iş ortamında ve dışında yapılabilecek aktiviteler yer alır (Tümkiye, 1996).

Girgin (1995:21), tükenmişlik ile başa çıkma yollarını 3 grupta incelemiştir bunlar:

- 1. Bireyde yapılabilecek değişiklikler:** Sorunlarla başa çıkılması bakımından bireye iletişim ve strateji taktikleri öğretilir. Spor , müzik gibi sosyal aktivitelere bireyi yönlendirerek hem ortamdan uzaklaşması, hem de farklı gruplara katılım sağlamalıdır. Tüm bunların yanında iş ortamında mekansal değişiklikler yapılarak ortam daha iyi duruma getirilebilir.
- 2. Görev ve rol yapısındaki değişiklikler:** Öğretmenlerin rotasyon yolu ile görev yerleri ve ortamları değiştirilebilir. Hizmet verenlerle onların fikirlerinin alınıp ona göre programlar yapılabileceği resmi yada resmi olmayan toplantılar düzenlenerek fikirleri alınmalıdır.
- 3. Yönetime ilişkin değişiklikler:** Örgütlenme açısından iş bölümünde mümkünse bireylere seçim imkanı tanınması, daha sevecekleri işleri yapmaları sağlanabilir. Kişilerin çalışmak istedikleri işi seçmeleri mümkün olmadığı takdirde yönetim ve organizasyonu üstlenen kişilerin bu işi, çalışanların kişilik özelliklerine, ortamlarına ve sağlık koşullarına uygun olarak koordine etmeleri uygun olacaktır. Tüm bunların yanında çalışma ortamlarını zaman zaman değiştirmek küçük grup toplantıları yapmak, potansiyellerini ortaya koyabilecekleri ortamları sağlamak ve onları cesaretlendirmek gerekir.

Tükenmişlik ile baş etme yolları incelendiğinde, çalışılan kurumdaki (özellikle iletişimsel) aksaklıkların halledilmesinin önemi görülecektir. Yöneticilerin halletmeleri gereken başlıca sorunlar ise, sağlık, beslenme, çalışma ortamının fiziksel

şartları, terfi artışları ve ulaşım olarak saptanır. Tükenmişliği yaşayan kişilerde işe olduğu gibi diğer meslektaşlara ilginin kaybolduğu görülmektedir. İleri aşamalarda alkol ve madde bağımlılığı artar (Yerlikaya, 2000: 13)

Izgar (2001:43) tükenmişlikle mücadelede geliştirilen kişisel yöntemleri :

Gerçekçi hedefler belirleme alt başlığında; Kişilerin zaman zaman ütopyik projeler ve gerçekleşmesi mümkün olmayan idealleri olduğunu bunun kişilerin tükenmişliğine neden olabileceğini,

Dinlenme alt başlığında;İnsanların kronik stres altında oldukları zaman fiziksel problemler ortaya çıkacağından yorgunluktan kaçmalarının, işe ara vermelerinin,çay molaları, işin dışında dinlenmek için ara vermek, meditasyon ve gevşeme tekniklerinin yorgunluk konusunda başvurulabilecek teknikler olduğunu,

İş değiştirme alt başlığında; bütün çabalara rağmen işle ilgili problemlerin bitmemesi nedeniyle kişinin daha çok tükenmesine neden olacağından iş değiştirmenin tükenmişlikle mücadelede bir yöntem olduğunu,

İşe ara verme alt başlığında;Zaman zaman verilen ve dinlenme süreleri çalışanların entropiden kurtulmalarını ve dinlenerek negatif entropi toplamlarını amaçlayan hizmet içi eğitim kursları çalışanların iş stresini azaltmak için bir çözüm olarak düşünülebileceğini, kendini tanıma alt başlığında;insanın kendisini tanıması ve ihtiyaçlarının farkında olmasının tükenmişlikle mücadelede oldukça önemli olduğunu,

Kendini gerçekleştirme alt başlığında; Kendini gerçekleştiremeyen insanın psikolojik olarak sağlığını kaybetme tehlikesi ile, doğal olarak tükenme riski ile karşı karşıya olduğunu,

İç görü geliştirme alt başlığında; Kişinin kendini gerçekçi bir şekilde tanıyıp anlaması ve kabul etmesine, yeni bir benlik geliştirmesine yada kişiliğin eksik tarafını tamamlamasına ve geliştirmesine yol açarak tükenmişliği önleyen önemli bir araç olduğunu belirtmiştir.

Tükenmişlikle başa çıkabilmek için örgütsel yöntemler de geliştirilmiştir. Bunlar şöyle sıralanabilir (Baltaş ve Baltaş, 2002: 94,95):

- Yöneticiler yapılması gereken işin hedeflerini ve hedefi gerçekleştirmekten sorumlu kişileri saptamalıdır,
- Hedefin gerçekleşme aşamasında, çalışanları sonuçtan haberdar etmek gerekir,
- İstenilen hedefe ulaşıldığında çalışanlar ödüllendirilmelidir.

Tükenmişliği önlemek için yöneticilerin aşağıda yazılan örgütsel yöntemleri de göz önünde tutmaları yararlı olacaktır:

- Öncelikle önemli çalışmaları üstlenmeleri gerekmektedir;
- Daha sonra çalışanların başarılarını pekiştirmek için denetleme ve destekleme çalışmaları yapmalıdırlar;

2.2.8 Öğretmenlik Mesleğinde Tükenmişlik

Öğretmenlerde tükenmişliğin ortaya çıkmasının ve yaygınlaşmasının, çeşitli toplumsal, ekonomik ve teknolojik gelişmelere paralel olarak değişebilen eğitim-öğretim felsefesi ve çalışmalarından kaynaklandığı ifade edilebilir. 30-40 yıl öncesine kadar eğitimciler, eğitim-öğretim çalışmalarına ilişkin olarak alınan kararlar üzerinde baskın bir öge olup toplumdan destek görürken; özellikle yetmişlerin ortasından itibaren bazı farklılıklar ortaya çıkmış ve eğitimcilerin etkinliği azalmıştır. Değişen eğitim politikalarıyla birlikte, olumsuz koşullar ve gerilim altında çalışma, bir yandan öğretmenlerin verdiği hizmetin niteliğinde ve niceliğinde bozulmaya neden olurken diğer yandan birey olarak sağlığını da etkilemiştir. Bu etkileniş, öğretmenlerin öğrencilerine, yöneticilere, velilere ve genel olarak işine ilgisini, sevecenliğini, idealizmini azaltmakta; hizmet verirken etkileştiği kişilere olumsuz duygular geliştirmelerine neden olmaktadır. Buradan hareketle, öğretmenlerle ilgili stres ve tükenmişlik çalışmalarında özellikle yetmişli yıllar ve sonrasında önemli artışlar olmuştur (Gündüz, 2005: 154).

Öğretmenlik mesleğinin formatı, toplumun ve bu mesleği yapan bireylerin beklentileri öğretmenlerin omzunda çok ağır bir yük getirmektedir. Öğretmenlik mesleğinin yasalar çerçevesi ile belirlenen gerektirdiklerini karşılamak, bireyleri toplumun gerekliliklerine göre hazırlama kaygısı ve bu konuda öğrencilerin ve

ailelerin beklentilerine cevap verebilmek öğretmenin sorumluluklarını arttırmaktadır. Bu sorumluluğu yerine getirebilmek için profesyonel ve toplumsal desteğe ihtiyaç duyarlar. Birçok öğretmen meslek hayatının bir döneminde bu zorluklarla başa çıkmada sıkıntı yaşayabilirler. Bunun sonucunda ise tükenmişlik sendromu ile karşı karşıya kalabilirler. Tükenmişlik sendromunun nedeni içinde bulunan şarlar olabileceği gibi kişisel problemlerde olabilir. Eğitim birçok bileşenden oluşur ve bu bileşenlerden birinde meydana gelen aksama bütünü etkiler. Aksamanın nedeni bir tek öğretmen gibi görünse de konuyu bütün olarak ele almak gerekir.

Günümüzde öğretmenlik mesleği açısından en önemli sorunlar, mesleki eğitimin niteliği ve mesleki uygulama esnasındaki hizmet içi eğitimidir. Ayrıca öğretmenin kişilik özellikleri, mesleği severek seçip seçmemesi, okulun ve bulunan ortamın olumsuzlukları da mesleğin problemi olarak görülebilir. Üniversite seçme sınavlarının istenilen mesleğe girme fırsatını vermediği de düşünülürse öğretmenlik mesleği “zoraki seçilen meslek” olma konumunu korumaktadır. Gençlerin açıkta kalmama düşüncesi ile sınıf öğretmenliği tercih etmelerinin yanı sıra devlet kanalıyla branş dışında olan fakülte mezunları için fırsat ve kolaylık tanınması mesleğin kalitesini düşürmüştür. Ayrıca mesleğe yeni başlayan öğretmenin görev yaptığı okulun bulunduğu ortamın kötü şartları ile karşılaşması da öğretmenler için zorlayıcı olmaktadır. Göreve ilk başlayan öğretmenler rotasyon esnasında kişisel tercihlerini yeterince gerçekleştiremediklerinden eskaza merkezden uzak köylere gidebilmektedirler. Kıdemsizlikten ve ülkemizde yanlış bir olgu olan talipsizlik durumundan dolayı köyde göreve başlayan öğretmeni içsel ve dışsal koşullardan kaynaklanan birçok olumsuzluklar beklemektedir (Yerlikaya, 2000: 20).

Uluslararası literatüre göre öğretmenlik en stresli mesleklerden biridir. Mesleğin stresinden kaynaklı olarak ortaya çıkan tükenmişlik ve tükenmişlikle birlikte ortaya çıkan fizyolojik ve psikolojik sorunlar öğretmenliğin niteliğini zayıflatmaktadır (Tuğrul ve Çelik, 2002: 3). Nitekim en stresli meslekler arasında sayılan öğretmenlik mesleği, özürülü çocukların eğitimi söz konusu olduğunda bu çocukların kişisel özelliklerinden dolayı daha da stresli hale gelmektedir. Özellikle, öğrencilerle doğrudan temasın yoğunluğuna bağlı olarak, özel eğitim öğretmenlerinin diğer öğretmenlere oranla tükenmişliği daha fazla yaşamaya yatkın oldukları belirtilmektedir. Doğrudan temasın yoğunluğunun yanı sıra, çalışılan çocukların

özellikleri, gereksinimlerinin karşılanması ve bu çocukları kontrol etmede güçlüklerinin olması, öğretimin zor olması ile öğretim sürecinden doyum sağlayamamaları da tükenmişlik açısından özel eğitim öğretmenleri için risk faktörleridir.

Öğretmenlik mesleği, geleceğin yetişkinleri öğrencilerin yetiştirilmesi, gelişimleri, eğitimleri açısından diğer meslekler arasında stratejik bir önem taşımaktadır. Öğretmenlik, alan ve meslek bilgisinin yanı sıra özveri, hoşgörü, sürekli kendini yenileme, mesleği severek yerine getirme gibi özellikleri de gerektiren bir meslektir. Ancak şu da unutulmamalıdır ki, öğretmenlik mesleği, bazı stres kaynaklarından dolayı, özellikle öğretmenlerin ruh sağlığının olumsuz yönde etkilenebilmesi açısından da riskli bir meslektir. Bu tür etkilenmeler, öğrencileri için çok önemli olan öğretmenin, öğrencilerine, işine, diğer insanlara karşı ilgisini, sevecenliğini ve mesleki rolünün gerektirdiği sorumlulukları yerine getirmedeki etkililiğini azaltabilir (Girgin ve Baysal, 2005: 174).

2.2.8.1 Öğretmenlerde Tükenmişliğin Nedenleri

Öğrenci disiplin problemleri, öğrenci duyarsızlığı, çok kalabalık sınıflar ve diğer görevlilerin desteğinin azlığı, çok fazla ödev kağıdı, çok fazla ölçme, gönülsüz tayinler, rol çatışması ve rol karmaşası ve öğretmenlerin kamu oyu tarafından eleştirilmesi gibi stresler öğretmenlerde tükenmişliğe yol açmaktadır. Öğretmenin mesleki tükenmişlik yaşamasının, öğretmenin kişisel sağlığı ve öğrenciye sunulan hizmetlerin aksaması gibi eğitim süreci üzerinde olumsuz bir etkisi vardır. Ülkemizde öğretmenlerin, yasaların belirlediğinden fazla öğrenci ile ilgilenmek zorunda kalmaları, ücretlerinin düşük olması, öğretmen atamalarının plansız olduğu düşünülürse, öğretmenlerde tükenmişlik sendromunun sıklıkla ortaya çıkabileceği varsayılabilir (Dolunay ve Pilay,2003:37). Bunlar haricinde öğretmenlik tükenmişliğini etkileyen faktörler şu şekilde maddelenebilir

(www.hskizilcik.com/egitim/otd.pdf, 12.15.2007):

- Okul yöneticilerinden ve müfettişlerden takdir görüp görmeme durumu, (Takdir gördüğüne inananlar daha az tükenmektedir)

- Ekonomik durum, (ekonomik durumlarını çok yetersiz gören öğretmenler daha çok tükenmektedir)
- Öğretmenlerin mesleklerindeki yeterlilik durumuna ilişkin algıları, (Kendisini mesleğinde yetersiz olarak algılayan öğretmenler daha çok tükenmektedir)
- Öğretmenlerin öğrencileri ile iletişim kurma becerilerine ilişkin algıları, (Öğrencileri ile iletişim kurma becerilerini yetersiz olarak algılayan öğretmenler daha çok tükenmektedir)
- Öğretmenlerin meslektaşları ile iletişim kurma becerilerine ilişkin algıları, (Meslektaşları ile iletişim kurma becerilerini, yetersiz olarak algılayan öğretmenler daha çok tükenmektedir)
- Mesleki kıdem, (Genç öğretmenler daha çok tükenmektedir, mesleki kıdem arttıkça tükenmişlik düzeyleri azalmaktadır)
- Velilerden takdir görme durumu, (Velilerden takdir görmeyen öğretmenlerin tükenmişlik düzeyleri önemli ölçüde yüksektir)
- Çalışılan yerleşim yeri, (Şehir merkezinde çalışan öğretmenler daha çok tükenmektedir).

2.2.8.2 Öğretmenlerde Tükenmişliğin Aşamaları

Öğretmenlerdeki tükenmişlik beş aşamada gerçekleşir. Birinci basamak “balayı” olarak adlandırılan dönemdir. Yüksek enerjinin, hırsın ve iş memnuniyetinin kaybı ile karakterize olur. Birçok öğretmen bir öğretim yılı içinde bu dönemi en az bir kere yaşar. Fark edilirse bu düzeydeki tükenmişlik kolay tedavi edilebilir. Herhangi bir önlem alınmadığında kolaylıkla “enerji kaybı (fuel shortage)” adı verilen ikinci döneme geçilir. Bu dönem işte yetersizliği, hoşnutsuzluğu, uykusuz geceleri, sigara ve alkol kullanımındaki artışları içerir. Bu dönemdeki tükenmişlik acil müdahale ile tedavi edilebilir. Kronikleşmiş tükenme, fiziksel hastalık, öfke ve depresyonla karakterize olan üçüncü düzey tükenmişlik “kronik semptomlar dönemi” olarak adlandırılır. Bu dönemde öğretmen içe dönmeye başlar. Hastalığa ya da işi kaybetmeye meyillidir. Öğrencilere, velilere, arkadaşlarına ve ailesine karşı

değişmeye başlar. Tükenmişliğin “kriz” aşamasında problem oldukça belirgin hale gelir. Öğretimde şiddetlenmiş hastalık ve öfke biçiminde obsesyonlar görülür. Son tükenmişlik dönemi “duvara çarpmak (hitting the wall)” olarak adlandırılır. Bu dönem, profesyonel yetersizlik, fiziksel ve psikolojik işlevsizlik biçiminde karakterize olur (Maraşlı,2005:29).

2.2.8.3 Öğretmenlerde Tükenmişliğin Sonuçları

Öğretmenlerde gözlenen tükenmişlik duygusal, düşüncesele ve fizyolojik boyutlarda hissedilen tükenmişlikle karakterizedir. Yüksek iş stresi insanlarda iş doyumuzluğu, devamsızlığı ve işten ayrılma gibi sonuçlara neden olmaktadır. Öğretmenlik mesleğinin stresi ile psikolojik (anksiyete ve depresyon), fizyolojik (yüksek tansiyon, baş ağrıları) ve/veya davranışsal (alkol ve sigara alımı, uyku problemleri) problemler korelasyon göstermektedir (Tuğrul ve Çelik, 2002: 3).

Eğitim kurumlarında öğretmen tükenmişliği ciddi bir problem olarak görülmekte ve öğretmenlerin tükenmişliklerinin öğretme kalitelerini azaltarak iş performanslarını etkilediği ve bunun sonucunda öğrencilerin akademik performanslarının etkilendiği bildirilmektedir. Tükenmişlikle karşı karşıya kalan öğretmenler, can sıkıntısı, öfke, endişe, kendi kendini suçlama ve hatta depresyona maruz kalabilir. Yüksek oranda devamsızlık ve öğretmeye düşük bağlılık hatta öğrencilerinden düşük beklenti içinde olurlar ve onlara insan gibi davranmaktan ziyade bir nesne gibi davranırlar. Öğretmen tükenmişliğinin en önemli noktası olarak mesleki yok olma duygusu yani, özyeterliği kaybetme duygusunun yattığını ileri sürmektedir. Araştırmayla ilgili literatürde tükenmişlik üç grup risk faktörü ile ilişkilidir: mesleki tehlikeler, kişisel faktörler ve iş çevresinin özel koşulları. Mesleki tehlikeler, öğretmenlerin hem toplumun hem de öğretim çevresinin beklentileri ile karşı karşıya kalmasından kaynaklanır. Modern toplum öğretmenin bir öğretici, bir moral eğitimcisi ve bir karakter geliştirici olarak birden çok misyonunu tanımlar ve öğretmenin aile, okul ve inanç kurumlarının yerini doldurmasını bekler. Bu beklentilerin yerine getirilmesinden uzaklaştıkça öğretmenler işlerini yapmamakla suçlanır ve belki de bunun sonucu olarak yetersizlik hissi gelişerek tükenmişlikle sonuçlanır (Gençay, 2007: 766).

2.2.8.4 Öğretmenlerde Tükenmişliğin Önlenmesi:

Bu durumun önlenmesi için; öğretmenlerin yaşam pozisyonlarının ve sosyo-ekonomik durumlarının yeniden yapılandırılması gerekmektedir. Böylelikle öğretmenlik mesleğinde çalışan kişilerin yaşam kalitesinde olumlu gelişmeler sağlanabilir (Avşaroğlu, Deniz ve Kahraman, 2005:118). Ayrıca öğretmenlerde tükenmişliğin sendromunun önüne geçmek için şu öneriler getirilebilir

(www.hskizilcik.com/egitim/otd.pdf,12.15.2007):

- Okul yöneticileri ve müfettişler öğretmenlerin olumlu davranışlarını gerek sözel olarak ve gerekse de yazılı olarak takdir etmekten kaçınmamalıdır. Öğretmenlerin olumsuz özelliklerinden çok olumlu özellikleri üzerinde durmalıdırlar.
- Öğretmenlerin mesleki yeterliklerini artırmak ve mesleki açıdan kendilerine güven duyabilmeleri için hizmet içi eğitim programlarına önem verilmelidir.
- Öğretmenler öğrencileri ile iletişim kurma becerilerini geliştirebilmeleri için iletişim tekniklerini içeren yayınları okumaya ve öğrendiklerini uygulamaya ağırlık vermelidirler. Bu konuda her okulun kütüphanesi ilgili yayınlarla zenginleştirilmelidir.
- Öğretmenlerin meslektaşları ile uyumlu olmalarında sorun oluşturan durumların saptanmasına ilişkin bilimsel araştırmalar yapılarak gerekli önlemler alınmalıdır.
- Öğretmenlerin sosyal özelliklerini geliştirebilecekleri ve var olan sosyal özelliklerini kullanabilecekleri ortamlar oluşturulmalıdır.
- Öğretmen adaylarına öğretmenliğe başladıklarında kendilerini bekleyen sorunlar konusunda gerçekçi bilgiler verilerek olumlu bir yapılandırmaya gidilmelidir. Ayrıca yeni öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunların çözüm yolları bilimsel olarak araştırılmalıdır.
- Öğrenci velilerine yönelik çocuklarının eğitimi için; okul yönetimi, öğretmen ve veli iletişiminin önemi konusunda aydınlatıcı çalışmalar yapılmalıdır.

- Şehir merkezlerindeki öğretmenlere karşılaşmaları olası bulunan; ulaşım, ev kiralama (barınma), büyük sosyal gruplar içinde yalnızlık ... v.b konularda gerekli rehberlik yapılmalıdır.

2.3. KAYNAŞTIRMA

Son yıllarda engelli öğrencilerin özel eğitim gereksinimlerinin, onları normal yaşlılarından ayırmadan normal eğitim ortamlarında karşılanması, geniş uygulama alanı bulmuştur. Kaynaştırma adı verilen bu uygulama, çoğu kez engelli öğrencilerin normal sınıflara yerleştirilmesiyle başlayıp biten bir süreç olarak anlaşılmaktadır. Oysa kaynaştırma, engelli öğrencinin normal sınıfa yerleştirilmesinin yanı sıra çeşitli düzenlemeleri gerektiren oldukça teknik bir uygulamadır (Kırcaali ve İftar,1998:17). Aşağıda kaynaştırma kavramı, eğitimi ,kaynaştırmanın yararları, kaynaştırmayı başarıya götüren etmenler ve kaynaştırma eğitiminde karşılaşılan engellere yer verilmektedir.

2.3.1 Kaynaştırma Kavramı

Kaynaştırma (Integration) geniş anlamda, ana eğitim akışı içinde özel eğitime yer verme, ana kümeye katma, katıştırma, tümleştirme, harmanlama anlamına gelir. İngilizcede Integration sözcüğü yanında Mainstreaming ve Open Education sözcükleriyle de ifade edilmektedir (Bozüyük, RAM, 2005: 3).

Kaynaştırma; “özel gereksinimli öğrencinin genel eğitim okullarında normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte, gerektiğinde kendisine ve sınıf öğretmenine destek hizmetler sağlamak suretiyle eğitim görmesi” olarak tanımlanmaktadır (Sucuoğlu, 2006: 9).

573 sayılı kanun hükmünde kararname’de ise kaynaştırma ise “Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak yetersizliği olmayan akranları ile birlikte resmi ve özel; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamalarıdır” (Batu, 2007: 6,7).

Kaynaştırma, engelli öğrencinin sadece genel eğitim ortamına yerleştirilmesini içeren bir süreç değil; beraberinde destek hizmetleri, uygun plânlamaları ve çeşitli düzenlemeleri gerektiren teknik bir uygulamadır. Bu uygulamanın amacı, engelli çocuklarla normal zeka seviyesinde olan yaşlılarını eğitsel ve sosyal yönden bütünleştirebilmektir.

Kaynaştırma uygulamaları; özel gereksinimi olan bir öğrencinin, en az kısıtlayıcı ortamda eğitim hizmetlerinden yararlanabilmesi, diğer bir deyişle; eğitim gereksinimlerinin en iyi şekilde karşılanacağı ve normal yaşlılarıyla olabildiğince fazla bir arada bulunacağı eğitim ortamına yerleştirilmesi esasına dayanmaktadır (gumushane.meb.gov.tr/files/Kaynaştırma.doc,12.15.2007).

2.3.2 Kaynaştırma Eğitimi

Kaynaştırma eğitimi literatürde birbirine benzer fakat farklı şekillerde tanımlanmaktadır.

Lewis ve Doorlag'a göre kaynaştırma eğitimi; özel gereksinimli öğrencilerin genel eğitim sınıfları içerisinde eğitimlerini ve buna paralel olarak akranlarıyla, sosyal ve eğitimsel açıdan birlikteliklerini amaçlayan bir eğitim modelidir (Lewis and Doorlag, 1987:4).

Kırçali İftar (1998) ise kaynaştırma eğitimini “Özel gereksinimli öğrencilerin, normal öğrencilerin devam ettiği eğitim ortamlarında (normal anaokulu, normal ilköğretim okulu, vb.) eğitilmesi” olarak tanımlamaktadır.

Başka bir tanımda ise kaynaştırma eğitimi “özel eğitim gerektiren çocuklara örgün ve yaygın eğitim kurumları içerisinde normal yaşlıları arasında kendi özelliklerine uygun olarak verilen eğitim” (Terziyan, 2007) olarak ifade edilmektedir.

Özetle kaynaştırma eğitimi; öğrencilerin yetersizliklerine göre değil, yeteneklerine göre sunulan bir eğitim şeklidir. Özel gereksinimli öğrencilerin yetersizliği olmayan akranlarıyla aynı sınıfta eğitim görmeleri fiziksel kaynaştırmayı, özel gereksinimli öğrencinin yaşlılarıyla ve yetişkinlerle ilişkilerinin desteklenmesi

sosyal kaynaştırmayı ve özel gereksinimli öğrencinin yeteneklerine dayalı olarak sunulması da eğitimsel kaynaştırmayı ifade etmektedir (Eripek,1986).

Kaynaştırmaya ilişkin yukarıdaki tanımlar incelendiğinde, kaynaştırma uygulamaları, özel gereksinimli bireylere normal gelişim gösteren yaşlıları ile birlikte eğitim öğretim görme şansı sunan ve özel eğitim destek hizmetleri ile öğrencinin gereksinimlerine uygun eğitim fırsatı veren, sosyal ve akademik açıdan özel gereksinimli öğrencilere son derece yararlı eğitim ortamları olarak anlaşılmaktadır.

Eğitim sistemlerinde ayrıştırılmış sistemlerden kaynaştırma eğitimine doğru hareketin yaygınlaşmasında, insan hakları ve demokrasi alanında yaşanan gelişmeler ile eğitimde fırsat eşitliği düşünceleri etkili olmuştur. Amerika Birleşik Devletleri'nde başlatılan kaynaştırma uygulamaları zaman içerisinde yaygınlaşarak pek çok ülkenin eğitim politikasının temelini oluşturmaya başlamıştır.

Ülkemizde kaynaştırma uygulamaları 1980'li yıllarda başlamış olmakla birlikte, 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 1997 yılında yürürlüğe girmesinden sonra yaygınlaştığı gözlenmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı 2003 verilerine göre eğitim çağındaki 1.861.354 özel gereksinimli çocuğun 46.963'ü ilköğretim sınıflarına yerleştirilmiştir (Kargın, Acarlar ve Sucuoğlu, 2004: 56).

573 sayılı KHK'yi esas alarak oluşturulan ve Ocak 2000'de yürürlüğe konulan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde kaynaştırma ile ilgili bölümler daha net bir şekilde ifade edilmiş ve kaynaştırmanın uygulanma ilkeleri Madde 68'de aşağıdaki gibi belirlenmiştir;

- Özel eğitim gerektiren her bireyin akranları ile birlikte aynı kurumda eğitim görme hakkı vardır.
- Hizmetler bireylerin yetersizliklerine göre değil, bireylerin eğitim gereksinimlerine göre planlanır.
- Hizmetler okul merkezli olur.
- Karar verme süreci; aile okul eğitsel tanılama, izleme ve değerlendirme ekibi dayanışmasına dayalı olarak gerçekleşir.

- Bütün bireyler öğrenebilir ve öğretilebilir.
- Kaynaştırma, bir program dâhilinde verilen bir özel eğitim uygulamasıdır.

İlkelerden anlaşılacağı üzere, kaynaştırma uygulamalarının bir plan dâhilinde, okul merkezli olarak, işbirliğine dayalı bir ekip çalışması ile bireyin eğitim gereksinimlerine göre düzenlenmeye çalışıldığı görülmektedir.

Son olarak kaynaştırma uygulamaları, Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde (2006) "Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Uygulamaları" başlığı altında belirtilmiştir. Yönetmelikte kaynaştırma uygulamalarında dikkat edilmesi gereken hususların ifade edilmesine ağırlık verilmiştir :

- Özel eğitime ihtiyacı olan bireyleri, eğitimlerini öncelikle yetersizliği olmayan akranları ile birlikte aynı kurumda sürdürmeleri sağlanır,
- Eğitim hizmetleri, bireylerin eğitim performansına ve öncelikli ihtiyaçlarına göre planlanır,
- Okul ve kurumlarda, kaynaştırma yoluyla eğitim alacak bireylerin bir sınıfa en fazla iki birey olacak şekilde eşit olarak dağılımı sağlanır, bu hususlardan sadece birkaçıdır. Ayrıca, kaynaştırma yoluyla eğitim alan bireylerin özür gruplarına göre başarı durumlarının nasıl değerlendirileceğine de yönetmelikte ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

Türkiye'de engelli çocukların eğitimleri başta Anayasa olmak üzere yasalarla güvence altına alınmıştır. Bu çocukların eğitimlerinde kaynaştırma ilkesi benimsenmiştir. Üniversitelerde özel eğitim bölümleri ve bu bölümlerde engelli çocukların eğitimleri alanına öğretmen yetiştiren programlar bulunmaktadır. Halen çeşitli üniversitelerde 6 özel eğitim bölümü vardır. Bu bölümlerden 3'ü bu öğretim yılında mezun vermişlerdir. Diğerleri yenidir. Özel eğitim öğretmenliği programlarından mezun olan Öğrencilerin sayısı Türkiye'nin özel eğitim alanında öğretmen ihtiyacını karşılamada yetersiz kalmaktadır. Bu programlardan mezun olan öğretmenlerin özel eğitim hizmetlerinde çalışan tüm öğretmenler içerisinde oram 1/5'dir (Eripek, 2000: 96).

2.3.3 Kaynaştırma Eğitiminin Gerekçeleri ve Amaçları

Kaynaştırma eğitimini savunanlar bu uygulamanın çeşitli nedenlerle gerekli olduğunu düşünmektedirler. Bu gerekçeler aşağıdaki gibi sıralanabilir (Yeni, 2007):

Kanuni Haklar: Kanuni haklarından dolayı engelli bir çocuk, akranlarının sahip olduğu şartlarda en az kısıtlayıcı ortam içinde eğitim görme hakkına sahiptir.

Vatandaşlık Hakkı: Ayrıştırma ve ayrıştırılmış ortamlarda verilen özel eğitim eşitliğe aykırıdır. Var olan haklar herkes için geçerli olmalıdır. Belirli bir eğitim programına kabul edilme, bireyin belirli bir engele sahip olmamasına bağlı olmamalıdır. Engelli çocuklar etraflarındaki arkadaşları, komşuları ve kardeşleri gibi aynı okula gitme hakkına sahip olmalıdırlar.

Ebeveyn Hakları: Ebeveynler çocuklarıyla ilgili en fazla sorumluluk taşıyan ve aynı şekilde özel eğitim ekibinin bir üyesidir. Dolayısıyla ebeveynler kendi çocukları hakkında en bilgili kişiler olarak çocuklarının başarılı olmaları için gerekli olan destek ve servisleri de içeren en az kısıtlayıcı eğitim ortamını isteme hakkına sahiptirler.

Ahlaki Haklar: Engelli çocuklar diğer çocuklar için geçerli olan nedenlerden dolayı istedikleri eğitim ortamını seçebilirler. Kaynaştırma, istenilmeyen durumlardan kaçınma, sosyalleşme ve arkadaşlık geliştirme fırsatını en fazla verebilecek olan bir eğitim uygulamasıdır.

Etik Haklar: Her çocuk ait olma ve değerli olma duygularını yaşamalıdır. Bu çocuklar bu duyguları kaynaştırma ortamında daha fazla yaşayabileceklerdir. Bu ortamdaki engelli çocuklar sınıflarında hayatın içindeki zıtlıkları, farklılıkları ve bu farklılıkların ve zıtlıkların kabulünü temsil eder.

Eğitimsel Haklar: Bu eğitim sürecine dahil olan engelli bir çocuk için en faydalı eğitim programı kaynaştırma uygulamasıdır.

Sayıları azımsanamayacak ölçüde olan özel eğitime muhtaç çocukların bir eğitim imkanına kavuşturulması kaynaştırma eğitimi programının en önemli amacıdır.

Halen okula devam etmekte olup sınıf tekrarı yapmış, okuma yazmada zorlanan, öğrenme güçlüğü çeken, konuşma gelişimi ve diğer gelişimlerinde

akranlarına göre sürekli gerilik gösteren öğrencilerin durumlarının belirlenmesi, okul idaresi, öğretmen ve öğrenci velilerinin bilgilendirilmesi, öğrencinin durumunun açıklığa kavuşturularak kendisine ihtiyaç duyduğu özel eğitim ve rehberliğin verilmesi, kaynaştırma eğitiminin diğer bir amacıdır. Kaynaştırma eğitiminin amaçlarını aşağıdaki gibi özetlenebilir (Muğla, RAM, 2007):

- Engelli çocukların kapasitelerini, ulaşabilecekleri en üst düzeye çıkarmak,
- Kendi gereksinimlerini karşılayabilecek hale getirmek, topluma yük olmaktan kurtararak, toplum içinde uyumlu ve mutlu bireyler olmalarını sağlamak,
- Kaynaştırma eğitiminin temelinde her çocuğun farklı olduğunun yani her çocuğun kendine özgü olduğunu kabul etmektir.
- Kaynaştırma eğitiminde, engelli ya da normal olarak adlandırılan çocukların doğal ortamlarda birbirlerinden bir şeyler öğrenmeleri ve kurulan ilişkilerde birbirini eğitmeleri için bir araya getirilmeleri de amaçlanmıştır.

2.3.4 Kaynaştırma Eğitimi Sürecindeki Uygulamalar

Kaynaştırma uygulamaları bir süreç olarak ele alınır. Diğer bir deyişle, kaynaştırma farklı yerleştirme planlarının uygulandığı bir yelpaze olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla, tek bir kaynaştırma uygulaması yoktur. Yelpazede yer alan farklı kaynaştırma uygulamaları vardır. Kaynaştırma eğitimi, tam zamanlı kaynaştırma, kaynak oda destekli kaynaştırma, yarım zamanlı kaynaştırma, özel sınıf, gündüzlü özel eğitim okulu ve yatılı özel eğitim okulu, bu yelpazede yer alan ve bireyin özelliklerine ve gereksinimlerine göre karar verilen alternatif uygulama biçimleridir.

- Tam zamanlı kaynaştırma, özel gereksinimli öğrencinin kaydının bulunduğu normal sınıfta, normal sınıf öğretmenlerinden eğitim almasıdır.
- Kaynak oda destekli kaynaştırma, özel gereksinimli öğrencinin normal sınıfta kayıtlı olması; ancak, öğrencinin desteğe gereksinim duyduğu derslerde kaynak odada özel eğitim öğretmeninden destek almasıdır.

- Yarım zamanlı kaynaştırma, özel gereksinimli öğrencinin özel sınıfta kayıtlı olması; ancak, başarılı olabileceği derslerde kaynaştırma sınıfında eğitim almasıdır.
- Özel sınıf, özel gereksinimli öğrencinin kaydının özel sınıfta olması ve öğrencinin tüm gereksinimlerinin özel sınıfta karşılanmasıdır.
- Gündüzlü özel eğitim okulu, özel gereksinimli öğrencinin kaydının özel eğitim okulunda olması, öğrencinin aynı özür grubundan öğrencilerle eğitim almasıdır.
- Yatılı özel eğitim okulu, özel gereksinimli öğrencinin kaydının özel eğitim okulunda olması; öğrencinin aynı özür grubundan öğrencilerle birlikte eğitim alması ve geceleri de okulun yatahanesinde kalmasıdır (Turhan, 2007: 21).

Türkiye’de kaynaştırma eğitiminin hangi ortamlarda sağlanabileceği 16184 sayılı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nde aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir

- Tam zamanlı kaynaştırma, özel gereksinimli öğrencinin genel eğitim okullarının genel eğitim sınıflarında eğitim almasıdır.
- Kaynak oda destekli kaynaştırma, özel gereksinimli öğrencinin özel eğitim öğretmenleri ya da uzmanları tarafından destek eğitim odalarında bireysel ya da grupla destek hizmet almalarıdır.
- Yarı zamanlı kaynaştırma, özel gereksinimli öğrencilerin yalnızca bazı dersler ve etkinliklerde genel eğitim sınıflarında olmalarıdır.
- Özel eğitim sınıfları, genel eğitim ya da özel eğitim okullarında aynı özür türüne sahip öğrencilerin birlikte eğitim gördükleri ayrı sınıflardır.
- Özel eğitim okul ve kurumları, özel gereksinimli bireyler için açılan, bazılarında ilköğretim programlarının uygulandığı, bazılarında da farklı eğitim programlarının uygulandığı okul ve kurumlardır.
- Evde eğitim hizmetleri, eğitim-öğretim kurumlarından doğrudan yararlanamayacak olan okulöncesi ya da ilköğretim çağındaki özel gereksinimli öğrencilere evlerinde sunulan eğitim şeklidir.

2.3.5 Kaynaştırma Eğitiminin Yararları

Kaynaştırma uygulamasının, gerek kaynaştırılan öğrenciye, gerekse çevresine pek çok yararı vardır. Bu yararlarından belli başlıları şöyle gruplanabilir:

2.3.5.1 Özel Gereksinimli Öğrencilere Yararları

Özel gereksinimli öğrenciler bireyselleştirilmiş eğitim programları aracılığı ile kapasite ve öğrenme hızına uygun eğitim alırlar. Özelliklerine uygun eğitsel, sosyal ve fiziksel ortamlar düzenlendiği için uyum, başarı ve kendilerine güven kazanmaları kolaylaşır. Destek eğitimi sayesinde zayıf yönlerini kısa sürede yeterli hale getirebilirler. Kendine güven, takdir edilme, cesaret, sorumluluk, bir işe yarama duygusu gibi sosyal değerler dizgesi gelişir. Sosyal bütünleşmeleri kolaylaşır. Kaynaştırma ortamlarında olumsuzdan çok, olumlu davranış gösterme frekansları artar. Model olma ve özdeşim kurmaları kolaylaşır. İletişim, işbirliği, kabullenme, ortak yaşam becerileri edinirler. Algı sistemi ve öğrenme özelliklerine uygun yöntem teknik araç ve gereçlerin kullanılması sayesinde öğrenmeleri pekişir. Eğitim programlarına ek olarak aile eğitimi, sosyal, kültürel, serbest zaman etkinlikleri sayesinde bütünsel gelişimleri kolaylaşır (Çevik ve Göksu, 2004: 86).

Aynı ortam içinde normal gelişim gösteren bireylerin olması, daha karmaşık çevre düzeninin ve daha gelişmiş davranış modellerinin sunulması gibi güdülmeyici ve uyarıcı etmenlerin, özel gereksinimli bireylerin gelişimini hızlandırabileceği ve sosyalleşmelerine etki edebilir. İyi planlanmış kaynaştırma ortamına katılan özel gereksinimli çocuk, normal çocuğun davranışını gözleyerek ve model olarak toplumca benimsenen davranış özelliklerini genişletmektedir (Metin, 1992: 34).

2.3.5.2 Normal Çocuklar İçin Yararları

Normal çocukların engelli insanlara karşı şartsız kabul, hoşgörü, yardımlaşma, ortak yaşam, demokratik ve ahlaki anlayışları gelişir. Bireysel farklılıkları doğal karşılar ve saygı gösterirler. Kendi yetersizliklerini görme, bunları kabul etme ve giderme davranışları gelişir. Saldırganlık, kıskançlık, kendine

güvensizlik, vb. davranışlarında öz olma görülür. Liderlik, model olma ve sorumluluk duygusu gelişir (Çevik ve Göksu, 2004: 86).

Normal çocukların ileriki yaşamlarında birçok ortamda karşılaşılabilecekleri özel gereksinimli çocukları önceden tanıma ve anlamaları mümkün olabilecektir.

Diğer yandan kaynaştırma ortamlarında bireysel farklılıkları daha kolaylıkla fark edip anlayabileceklerdir (Eripek, 1986: 34).

2.3.5.3 Ailelere Yararları

Aileler; çocukların ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri konusunda daha sağlıklı bilgi edinirler; çocuk üzerindeki beklentileri, çocukların kapasitesiyle bağdaşım göstermeye baslar; çocuktaki gelişmelere bağlı olarak kaygı ve güvensizlik duygusu umuda dönüşür; çocuğun eğitim, bakım, davranış düzenleme vb. konularda bilgilenirler; okula bakış açısı değişim ve işbirliği gelişir. Aile içi çatışmalar azalır, aile sağlığı ve iş verimliliği artar (Çevik ve Göksu, 2004: 87).

Özel gereksinimli çocuklarının normal eğitim ortamına devam ediyor olması, anne-babalara moral verir ve onları çaba göstermeye güdüler (Kırcaali ve İftar, 1998: 19).

2.3.5.4 Öğretmenlere Yararı

Öğretmenlerin; şartsız kabul, hoşgörü, sabır, bireysel özelliklere saygı davranışı gelişir; bireyselleştirilmiş eğitim programları hazırlama ve ise uyumlaştırmada daha başarılı olurlar. Eğitimde ekonomiklik sağlanır. Öğretmenlerin disiplinle ilgili değerlendirme ölçütü gelişir (Çevik ve Göksu, 2004: 87).

Kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilerle yürüttükleri çalışmalar (örneğin, eğitim programlarının bireyselleştirilmesi), öğretmenlik bilgi ve becerilerine katkıda bulunur. Kaynaştırma uygulamaları, kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin diğer personelle iletişim ve işbirliğini arttırır (Kırcaali-İftar, 1998: 19).

2.3.6 Kaynaştırma Eğitiminin Engelleri

Günümüzde özel gereksinimli öğrencilerin, genel eğitim sınıflarında akranlarıyla birlikte eğitilmeleri giderek daha fazla kabul edilmekle birlikte uygulamada çeşitli engellerle karşılaşmakta ve bu engeller nedeniyle istedik gelişmeler elde edilmemektedir. İlgili alan yazılarına baktığımızda bu engelleri (Sucuoğlu ve Kargın, 2006:53):

- Olumsuz öğretmen tutumları
- Uygun personel ve destek servislerinin olmayışı
- Genel ve özel eğitimin farklı algılanışı
- Fiziksel çevrenin yetersizliği başlıklarında incelemek mümkündür.

2.3.6.1 Olumsuz Öğretmen Tutumları

Sınıf düzeyinde öğretmenin tutumları eğitim faaliyetlerini ve öğrencileri doğrudan etkiler. Araştırmalar, öğretmen tutumlarının, hem öğrencilere yönelik beklentileri, hem de öğrencilere yönelik davranışları etkilediğini göstermektedir. Bu tutumlar, beklentiler ve davranışlar hem öğrencilerin benlik imajları hem de akademik performanslarını etkilemektedir. Engelli öğrenciye karşı sergilenen olumsuz öğretmen tutumları kaynaştırma sınıfındaki engelli öğrenciye zarar vermektedir (Kuz, 2001: 35).

Öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırılmasına ilişkin olumsuz tutumları, destek eğitim hizmetlerinin yetersizliğinden, sınıftaki öğrenci sayısının fazla oluşundan, özel gereksinimli öğrencilerle yetersiz ve olumsuz deneyimlerden ve özel gereksinimli öğrencilerin davranışlarını yönlendirme, uygun öğretim programını hazırlama ve uygulama konularında yeterli donanıma sahip olmamadan kaynaklanmaktadır.

Özetle, kaynaştırmaya yönelik olumsuz öğretmen tutumlarıyla uygulamada sıklıkla karşılaşmaktadır. Bu tutumları olumluya çevirmek için öğretmene gereksinim duyduğu zamanın, eğitimin, personel ve materyal desteğinin sağlanmasına ve sınıftaki öğrenci sayısının daha az tutulmasına gayret edilmelidir.

Ancak tüm bunlarla birlikte, öğretmenin öncelikle kendisinin öğrenmeye ve yardım almaya istekli olması gerekmektedir. Özel gereksinimli öğrencilerin eğitim sorumluluğunu üstlenmek istemeyen bir öğretmenin, bu öğrenciler hakkında bilgi toplaması, gerekli durumlarda kaynak kişilere başvurması, her gün sınırlı da olsa zaman ayırmaya çalışması olası görülmemektedir (<http://cemvardarci123.blogcu.com/7134801/>, 12.15.2007).

2.3.6.2 Uygun Personel ve Destek Servislerin Olmaması:

Kaynaştırma, özel gereksinimli öğrencinin hiçbir özel eğitim desteği almaksızın doğrudan genel eğitim sınıfına yerleştirilmesi demek değildir. Gerekli durumlarda öğretmene ve/veya özel gereksinimli öğrenciye destek hizmetlerin sağlanmasını gerektirmektedir. Gereksinim duyulan destek hizmetinin sağlanmaması durumunda kaynaştırmadan yarar sağlamak mümkün değildir. Ancak ülkemizde, genel eğitim okullarında sınıf öğretmenine, özel gereksinimli öğrencinin belirlenmesinde, değerlendirilmesinde, gerektiğinde bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlanmasında ve öğretimin planlanmasında ve uygulanmasında yardım edecek destek servisleri bulunmamaktadır. Bu durum kaynaştırma uygulamalarını olumsuz etkilemektedir (Sucuoğlu ve Kargın,2006).

2.3.6.3 Genel ve Özel Eğitimin Farklı Algılanışı

Temelde genel ve özel eğitim arasında, eğitim programını planlama ve uygulama bakımından büyük farklılıklar olmamasına karşın, genel eğitim okullarında görev alacak pek çok öğretmen, mesleki eğitimleri sırasında, özel eğitime ilişkin yetersiz bir donanımla mezun olmaktadır. Ülkemizde kaynaştırmanın hem yasal düzeyde, hem de uygulamada kabul görmesine karşın, öğretmen yetiştiren programların içerikleri incelendiğinde, özel eğitime ve kaynaştırmaya ilişkin derslerin bulunmadığı dikkati çekmektedir. Bu durum uygulamada sıkıntı yaratmakta ve sınıflarında özel gereksinimli öğrenci bulunana öğretmenlerin bilgi eksiklikleri hizmet içi eğitim programlarıyla giderilmeye çalışılmaktadır. Uygulamada yaşanan bu sıkıntıyı ortadan kaldırmak için tüm öğretmenlerin mesleki eğitimleri sırasında özel gereksinimli bireyler ve bu bireylerin kaynaştırma ortamında eğitilmelerine

yönelik kuramsal ve uygulamalı dersler almaları gerekmektedir. Nitekim alanda yapılan araştırmalarda, genel eğitim sınıflarında görev yapan öğretmenler, kendilerini özel gereksinimli öğrenciler için hazırlıksız hissettiklerini ve iş birliği için de çok az zamanlarının olduğunu belirtmişlerdir (gumushane.meb.gov.tr/files/Kaynaştırma.doc,_12.15.2007).

2.3.6.4 Fiziksel Çevrenin Yetersizliği

Bireyin toplum hayatının insanlara sunduğu olanak ve hizmetlerden yararlanabilmesi ve kendi hizmetini sunabilmesi, yani toplum hayatına tam katılabilmesi, ancak bireyin söz konusu faaliyetlerin gerçekte olduğu mekanlara erişebilmesi ile mümkündür. Mekana ulaşmakta ve kullanmakta kısıtlılık ve kayıp halleri nedeni ile özel gereksinimleri olan yetersizlikten etkilenmiş bireylerin bu gereksinimlerini karşılamayan mekan, onları toplum hayatının dışına itmektedir. Bireyin, toplumsal faaliyetleri yerine getirmesine engel olmayan yetersizliği, erişilebilirliği kısıtlı mekanlar nedeni ile bir engel haline gelmektedir. Dolayısıyla yetersizlikten etkilenmiş bireylerin toplum yaşantısına en az yetersizlikten etkilenmiş olmayanlar ile eşit fırsatlarla katılabilmelerinin sağlanmasında mekansal düzenlemeler önemli yer tutmaktadır (Küçüker, 2004: 112)

Genel eğitim okullarının fiziki yapısı kimi zaman kaynaştırmaya engel oluşturmaktadır. Dik merdivenler, dar koridorlar, yetersiz ışıklandırma, uygun olmayan tuvaletler, ulaşılması güç kantinler, sesi gereğinden fazla geçiren duvarlar, yankı yapan yüksek tavanlar ve yüksekliği iyi ayarlanmamış yazı tahtaları kaynaştırmanın engelleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Okulların fiziki yapısı öğrencilerin gereksinimlerine göre en az yardımla bağımsız hareket etmelerine olanak sağlayacak biçimde tasarlanmalıdır (Sucuoğlu ve Kargın, 2006:55).

2.4. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Gerek tükenmişlikle gerekse kaynaştırma eğitimiyle ilgili son yıllarda yapılan araştırmalarda bir artış gözlenmektedir. Ancak kaynaştırma öğrencisi ve özel eğitim öğretmenlerin tükenmişlik durumlarını konu alan araştırmaların sınırlı olduğu

gözlenmektedir. Aşağıda Türkiye’de ve yurtdışında konuyla ilgili yapılmış araştırmalara yer verilmektedir.

2.4.1 Türkiye’de Yapılmış Araştırmalar

Aksoy (2007), “Eskişehir ili özel eğitim okullarında çalışan öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerinin değerlendirilmesi” başlıklı araştırmasında; Eskişehir’de görev yapan özel eğitim öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerini ve tükenmişliği etkileyen bazı demografik ve mesleki değişkenleri öğretmene Maslach Tükenmişlik Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu uygulayarak incelemiştir. Araştırmaya katılan özel eğitim öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyinin duygusal tükenme alt boyutunda cinsiyet, medeni durum, öğretmenlik mesleğini kendine uygun bulma, çalıştıkları ortamdaki memnuniyet, idarecilerin de yaptığı işle ilgili olarak takdir görme, çalıştıkları kurumda ödül ve ceza sisteminin adil olarak işlenmesi, mesleğin toplumda hak ettiği yeri bulması ve velilerle ilgili sorun yaşama değişkenlerine göre farklılık gösterdiği saptanmıştır. Duyarsızlaşma alt boyutunda ise; cinsiyet, medeni durum, öğretmenlik mesleğini kendine uygun bulma ve isteyerek yapma, çalıştıkları ortamdaki memnuniyet, idarecilerin de yaptığı işle ilgili olarak takdir görme, yakınları arasında özel eğitime ihtiyacı olan birinin olması, mesleğin toplumda hak ettiği yeri bulması, velilerle ilgili sorun yaşama; kişisel başarı alt boyutunda medeni durum, öğretmenlik mesleğini isteyerek yapma, öğretmenlik mesleğini kendine uygun bulma, sosyo-ekonomik durum, çalışma hayatında iş arkadaşlarından destek görme değişkenlerine göre farklılık gösterdiğini saptamıştır.

Vızlı (2005), “Görme Engelliler İlköğretim Okullarında Çalışan Öğretmenlerle Normal İlköğretim Okullarında Çalışan Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeylerinin Karşılaştırılması Üsküdar İlçesi Örneği” başlıklı araştırmasında; Üsküdar ilçesi içinde yer alan Görme Engelli İlköğretim Okulunda çalışan öğretmenlerle, Normal İlköğretim Okullarında çalışan öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerini çeşitli değişkenlere göre karşılaştırmıştır. 37 görme engelliler öğretmenine ve 125 normal ilköğretim okulu öğretmenine MTÖ, anket ve bilgi formunu uygulamıştır. Her iki okul türü öğretmenlerinin en çok Kişisel başarı boyutunda yüksek düzeyde tükenmişlik yaşadıklarını tespit etmiştir. Duyarsızlaşma boyutunda Görme Engelliler

İlköğretim Okulu öğretmenlerinden yüksek duyarsızlaşma yaşayan öğretmene rastlanmamış, Normal İlköğretim Okulları öğretmenlerinin ise, %3.2' sinin yüksek duyarsızlaşma yaşamakta olduğunu tespit etmiştir. Görme Engelliler İlköğretim Okulunda çalışan erkek öğretmenlerin bayan öğretmenlere göre daha fazla duyarsızlaşma yaşamakta olduğunu ve algılanan ekonomik düzey değişkenine göre duygusal tükenmişlik puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğunu tespit edilmiştir. Normal İlköğretim Okullarında çalışan öğretmenlerin yaş değişkenine göre duygusal tükenmişlik puanları arasında, ders saati değişkenine göre duyarsızlaşma puanları arasında, algılanan ekonomik düzey değişkenine göre duygusal tükenmişlik ve duyarsızlaşma puanları arasında, mesleğini isteyerek seçip seçmeme değişkenine göre duygusal tükenmişlik, duyarsızlaşma ve kişisel başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğunu tespit etmiştir.

Girgin ve Baysal (2005) “Zihinsel Engelli Öğrencilere Eğitim Veren Öğretmenlerin Mesleki Tükenmişlik Düzeyi Ve Bazı Değişkenler (İzmir Örneği” başlıklı araştırmalarında; 48 öğretmene MTÖ’ni uygulamışlardır. Araştırma sonucunda erkek öğretmenlerin daha fazla duyarsızlaşma yaşadıklarını, iş arkadaşlarından destek görme ve tükenmişlik alt ölçümleri birlikte değerlendirildiğinde iş arkadaşlarından destek görenlerin görmeyenlere oranla duygusal tükenme ve duyarsızlaşma puanlarının anlamlı düzeyde düşük çıktığını bulunmuşlardır. Öğretmenlik mesleğinin toplumda hak ettiği yeri bulup bulmamasına ilişkin görüşleri ile tükenmişlik düzeyleri karşılaştırıldığında mesleklerinin hak ettiği yeri bulmadığını düşünenlerin duygusal tükenmişlikleri diğerlerinden önemli düzeyde yüksek çıkmıştır. Üstlerinden takdir görmediğini düşünen öğretmenlerin duygusal tükenme ve duyarsızlaşma puanları takdir gördüğünü düşünenlerden daha yüksek bulunmuşlardır.

Özmen (2001) “Görme Engelliler Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri” başlıklı araştırmasında; görme engelliler okulunda görev yapan 47 öğretmenin tükenmişlik düzeylerini MTÖ’ni kullanarak incelemiştir. Araştırmada elde edilen sonuçlara göre; duygusal tükenme ve kişisel başarı öğretmenlerin yaşlarından etkilenmezken, duyarsızlaşma genç yaş grubunda yüksek bulunmuştur. Bayanların erkeklerden daha duygusal tükenme yaşadıkları, duyarsızlaşma ve kişisel başarı boyutlarında bayan ve erkekler arasında fark

olmadığı bulunmuştur. Öğretmenlerin evli veya bekar olmalarının tükenmişliklerinde farklılığa yol açmadığı saptanmıştır. Öğretmenlerin özel eğitim programı veya normal eğitim programı çıkışlı olmaları tükenmişlik düzeylerinde farklılık yaratmamıştır. Görev türü değişkeni için öğretmenlerin duygusal tükenme ve kişisel başarı düzeylerinde farklılık bulunmazken, duyarsızlaşma düzeyinde yönetici-branş öğretmenlerin rehber-sınıf öğretmenlerinden daha fazla duyarsızlaştıkları saptanmıştır. Öğretmenlerin görev süresine göre duygusal tükenme ve duyarsızlaşma düzeyleri arasındaki fark önemsiz bulunurken, 5 yıl ve altında hizmet veren öğretmenlerin kendilerini daha başarılı hissettikleri bulunmuştur. Araştırmada tükenmişlik ve tükenmişliğin alt boyutları arasında pozitif yönlü ilişki, duygusal tükenme ile kişisel başarı arasında negatif ilişki olduğu saptanmıştır.

Akçamete, Kaner ve Sucuoğlu (2001), “Öğretmenlerde Tükenmişlik İş Doymu Ve Kişilik” başlıklı araştırmalarında; Ankara il Merkezinde bulunan okullarda görev yapan 261 engelli çocuklarla çalışan öğretmenler (EÇÇO) ile 153 EÇÇÖ toplam 414 öğretmen grubu üzerinde yapmıştır. Bu çalışmada öncelikle engelli olmayan çocuklarla çalışan öğretmenlerle, engelli çocuklarla çalışan öğretmenlerin tükenmişlik ve iş doymu düzeyleri ile kişilik özellikleri arasında fark olup olmadığını belirleyebilmek için iki grubun her ölçeğin toplam ve alt boyut puan ortalamaları analiz edilmiş bunun sonucunda: Engelli olmayan çocuklarla çalışan öğretmenlerin Duyarsızlaşma, Duygusal Tükenme ve Tükenmişlik toplam puan ortalamaları engelli çocuklarla çalışan öğretmenlerin puan ortalamalarından anlamlı olarak daha yüksek, cinsiyet ve yaşın diğer ölçeklerle anlamlı fark bulamamışlardır.

Sucuoğlu ve Kuloğlu Aksaz (1996) “Özürlü Çocuklarla Çalışan Öğretmenlerde Tükenmişliğin Değerlendirilmesi” başlıklı araştırmalarında; özel eğitim öğretmenleri ile ilkokul öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri arasında fark olup olmadığını ve öğretmenlerde tükenmişliğe etki eden etmenleri, 199 özel eğitim öğretmenleri ile 112 ilkokul öğretmeni üzerinde incelemiştir. MTÖ'nin kullanıldığı araştırmada tükenmişlik, cinsiyet, yaş ve çalışılan süre değişkenleri açısından değerlendirmiştir. İki grup öğretmenin toplam tükenmişlik puanları arasında önemli fark olması, ilkokul öğretmenlerinin kişisel başarı puanlarının özel eğitim öğretmenlerinden daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Başaran (1999) “Zihinsel, Görme, İşitme Özürlü Çocuklara Eğitim Veren Özel Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Kişilik Özelliklerinin Belirlenmesi Ve Karşılaştırılması” başlıklı araştırmasında, zihinsel, görme ve işitme özürlü çocuklara eğitim veren özel eğitim kurumlarında çalışan 104 öğretmen ve 65 yöneticinin kişilik özelliklerini incelemiştir. Çalışma sonucunda yöneticiler ile öğretmenler arasında; toplam tükenmişlik, duyarsızlaşma ve duygusal tükenme boyutlarında anlamlı farklılıklar olduğu saptanmıştır. Yönetici grubunda MTÖ’den alınan toplam tükenmişlik puanlarını yordalayan en önemli değişkenler; özel eğitim okulunda çalışmanın bireye uygun bir iş olup olmaması, medeni durum, engellilere yönelik tutumlar ve bulunduğu okuldaki çalışma yılıdır. Öğretmen grubuna ait tükenmişlik ölçümleri toplu olarak değerlendirildiğinde, öğretmenler arasında; emekli oluncaya dek özel eğitim okulunda çalışmak isteyenlerin, engellilere yönelik olumsuz tutumlara sahip olanların, yöneticilerin tersine bulunduğu okuldaki çalışma süresi daha az olanların, işitme engelli çocuklarla çalışanların ve yaşça daha büyük olanların tükenmişliklerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Öğretmen grubunda her alt boyuta ilişkin yordayıcılar incelendiğinde duyarsızlaşma boyutunda yaşanan tükenmişliğin en önemli yordayıcısı engellilere yönelik tutumlar olarak bulunurken, duygusal tükenme boyutunda emekli oluncaya dek özel eğitim okulunda çalışmak isteyip istememe emekli oluncaya dek normal çocuklarla çalışmak isteyip istememe, bulunduğu okuldaki çalışma süresi, okul türü ve yaşın bu boyutun yordalayıcıları olduğu görülmüştür.

Tümkiye (1996) “Öğretmenlerdeki tükenmişlik, görülen psikolojik belirtiler ve başa çıkma davranışları” başlıklı araştırmasında; özel eğitim alanında görev yapan 601 öğretmenin tükenmişlik düzeyi, ilgilenilen öğrenci grubu, üstlenilen öğrencilere sağlanan destek düzeyi ve görev yapılan öğrenim kademesine göre değerlendirmiştir. Tükenmişliğe ilişkin veriler, MTÖ ile toplanmıştır. Özel eğitimde görevli öğretmenlerdeki tükenmişliğin araştırıldığı bu çalışmada ilgilenilen öğrenci grubu açısından, ”Duygulanım bozukluğu olan ve işitme engelli çocuklar”la çalışan öğretmenler, üstlendiği yardım modeli açısından, ”Kişisel yeterlik kazandırma görevi olanlar”, görev yaptıkları öğrenim kademesi açısından da lise öğretmenleri daha yüksek duygusal tükenme göstermişlerdir. Duyarsızlaşma alt boyutunda, ilgilenilen öğrenci grubu ve görev yapılan okulun kademesi açısından duygusal tükenme alt

boyutundan elde edilen sonuçların aynısı elde edilmiştir. Öğretmenin üstlendiği yardım modeli ile duyarsızlaşma arasında önemli bir ilişki bulunmamıştır.

2.4.2 Yurtdışında Yapılmış Araştırmalar

Forlin (2001), engelli öğrencilerle çalışan öğretmenlerin potansiyel stres kaynaklarını incelediği araştırmasında öğretmenlerde stres ve tükenme ölçeğini 571 öğretmen üzerinde uygulamıştır. Araştırma sonucunda; bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere oranla daha fazla stres yaşadıklarını saptamıştır. Stres kaynaklarını; kaynak yetersizliği, sınıfın ebatları, öğrenci disiplini, yetersiz planlama, çeşitli ağır yük sorunları, yazışım sorumluluğu ve aşırı kağıt işleri olarak sıralamıştır. Ayrıca genç ve az deneyimli öğretmenlerin daha stresli olduğunu saptamıştır. Bunun yanında yazar, araştırmasında öğretmenlerin tükenmişliklerinin özel eğitime muhtaç öğrencilerin eğitimlerini üstlendiklerinde arttığını açıklamıştır.

Strasmeier (1992) zihinsel engellilerle çalışan öğretmenlerin tükenmişliklerini incelediği araştırmasında; tükenmişliğin öğretmenlerin demografik özellikleri ile ilişkili olmadığını, öğretmenin kişilik özelliklerinin tükenmişlikle yüksek düzeyde ilişkili olduğunu gözlemiştir. Özellikle ağır derecede zihinsel engellilerle çalışmanın bireye yaşattığı aşırı yüklenme hissini tükenmişlikte en etkili kişilik değişkeni olduğu vurgulanmıştır (Akçamete, Kaner, Sucuoğlu, 2001).

Swenson-Donagan (1990)'ın MTÖ kullanarak yaptığı çalışmada özel eğitim öğretmenleri ve norm öğretmen grubu MTÖ'nin üç alt boyutunda karşılaştırılmıştır. Ayrıca öğretmenler hizmet verdikleri engel gruplarına göre (ağır derecede engelliler, öğrenme güçlüğü olanlar işitme güçlüğü olanlar), işveren örgüte göre (devlet, kırsal kesim ve bölge), sınıfların yerleşim yerine göre (özel okul yada dışlanmış bir yerde) karşılaştırmışlardır. 124 özel eğitim öğretmenin katıldığı çalışmadan şu sonuçlar elde edilmiştir: Tüm grupların ortalama puanları (norm grubu hariç) MTÖ'nin duygusal tükenme alt boyutunda orta düzeyde tükenmişlik yaşadıklarını göstermiştir. Duyarsızlaşma boyutunda ise; kırsal kesimde çalışan öğretmenler, bölge okullarında çalışanlara oranla anlamlı derecede düşük puanlar almışlardır. Çalışılan engel grubuna göre gruplar arasında anlamlı bir farka rastlanmamıştır. Ancak, MTÖ'nin kişisel başarı alt boyutunda bazı gruplar arasındaki

farklar anlamlıdır. Devlet okullarında çalışan öğretmenler, dışlanmış bir bölgede yer alan okullarda çalışan iş arkadaşlarından, tükenmişliğin bu alt boyutunda anlamlı derecede yüksek puan almışlardır.

Sultana (1996), özel eğitim veren öğretmenlerin yıpranmaları ve bu durumun nedenleri konusunda bir çalışma yapmıştır. 98 özel eğitim öğretmeni üzerinde gerçekleştirdiği çalışmasında öğretmenlerin yıpranmalarında en önemli üç nedenin, uzun süren kırtasiye çalışmaları, saygı görmeme ve diğer öğretmenlerle ortak çalışma yapma eksikliği olduğunu saptamıştır. Ayrıca, öğrencilerin gelişimlerdeki eksiklik, aşırı çalışma ve ailelerdeki ilgi eksikliklerinin de öğretmenlerin yıpranmalarında neden olarak gösterilebileceğine dikkati çekmiştir (Dursun, 2000: 16).

Zabel, Dettmer ve Zabel (1984), üstün zekalılar ve zihinsel engellilerle çalışan 601 öğretmende mesleki tükenmişliği araştırmışlar ve üstün zekalılar ile çalışan öğretmenlerin, işitme engelliler ve duygusal bozukluğu olanlar dışındaki diğer özel eğitim alanlarında çalışan öğretmenlere göre, duygusal tükenmişlik alt ölçeğinde daha riskli olduklarını belirtmişlerdir. Tüm gün boyunca üstün zekâlıların gereksinimlerine karşılık vermekten yorgun düşmeleri bu konuda gerekçe gösterilmektedir (Girgin ve Baysal, 2005).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. SINIFINDA KAYNAŞTIRMA ÖĞRENCİSİ OLAN VE OLMAYAN İLKÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI (UŞAK İLİ ÖRNEĞİ)

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmanın evreni, araştırmanın örnekleminin oluşturulması, araştırmada kullanılan veri toplama aracının geliştirilmesi, verilerin toplanması ve verilerin analizinin nasıl yapıldığı açıklanarak, araştırmanın bulgu ve yorumlarına yer verilmiştir.

3.2. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırma, betimsel nitelikte bir araştırma olup tarama modelleri esas alınarak gerçekleştirilmiştir. “Tarama modelleri geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır”(Karasar, 1999: 77)

Araştırma, tarama modellerinden genel tarama modeline uygundur. “Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir. Genel tarama modelleri ile tekil ya da ilişkisel taramalar yapılabilir”(Karasar, 1999:79)

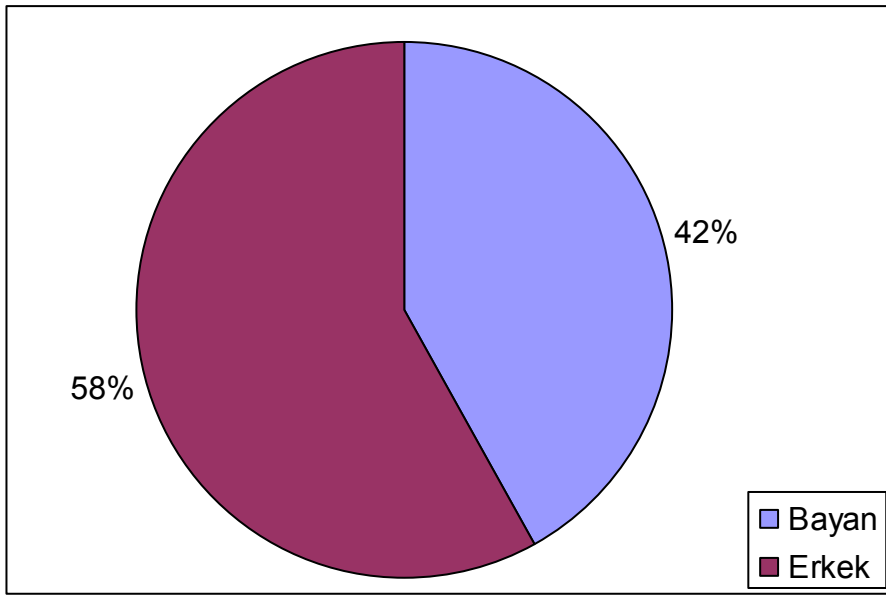
3.3. EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini, Uşak il merkezinde, merkez köylerinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı 78 İlköğretim okulunda görev yapan 649 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini, bu evreni temsil etmek üzere Uşak il merkezinde bulunan 39 ilköğretim okulunda görev yapan 503 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır.

Tablo 1. Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	N	%
Bayan	164	42,1
Erkek	226	57,9
Toplam	390	100,0

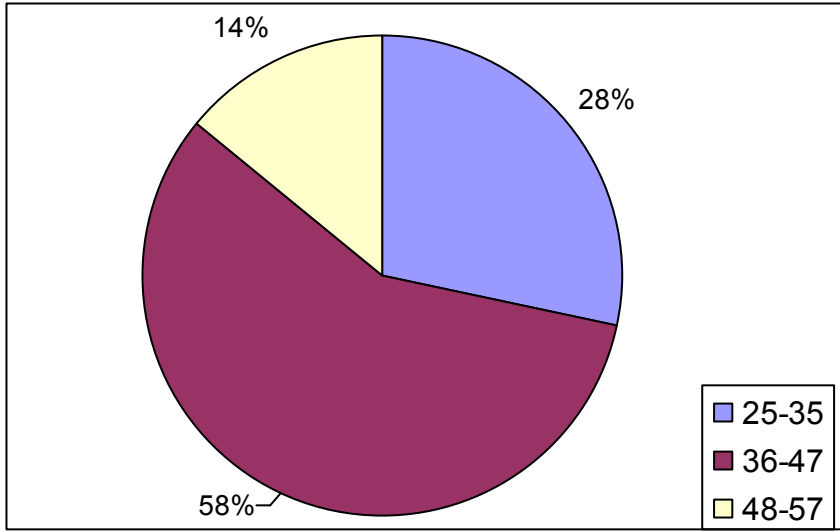


Şekil 1. Öğretmenlerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Ankete katılan 390 öğretmenin 164'ünü bayan (%42,1), 226'sını erkek öğretmen (%57,9) oluşturmaktadır.

Tablo 2. Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Dağılımı

Öğretmen Yaşı	N	%
1,00	109	27,9
2,00	221	56,7
3,00	54	13,8
Toplam	384	98,5

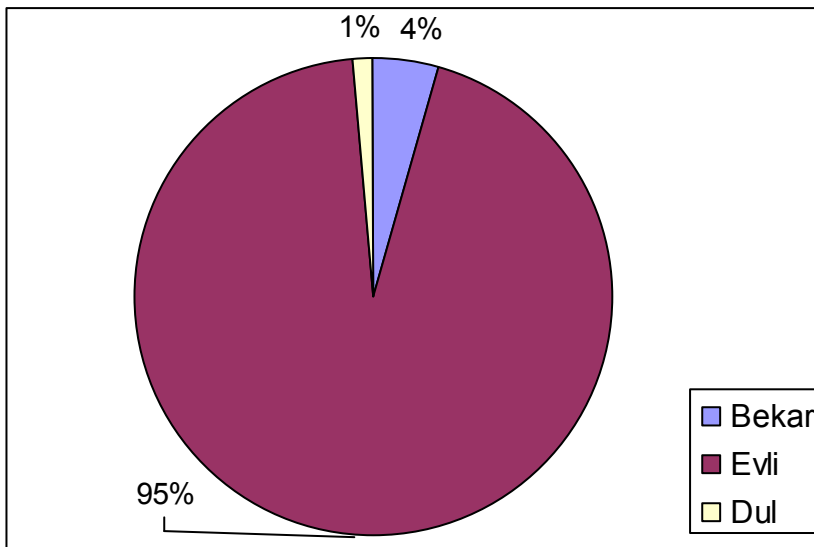


Şekil 2. Öğretmenlerin Yaşlarına Göre Dağılımı

Ankete katılan 390 öğretmenin 109'u (%27,9) 25-35 yaş aralığı, 221'i (%56,7) 36-47 yaş aralığı, 54'ü (%13,8) 48-57 yaş aralığındadır. Öğretmenlerin 6'sı (%1,5) ise anketteki yaşla ilgili soruyu cevaplamamıştır.

Tablo 3. Öğretmenlerin Medeni Hallerine Göre Dağılımı

Medeni Hal	N	%
Evli	368	94,4
Bekar	17	4,4
Dul	5	1,3
Toplam	390	100,0

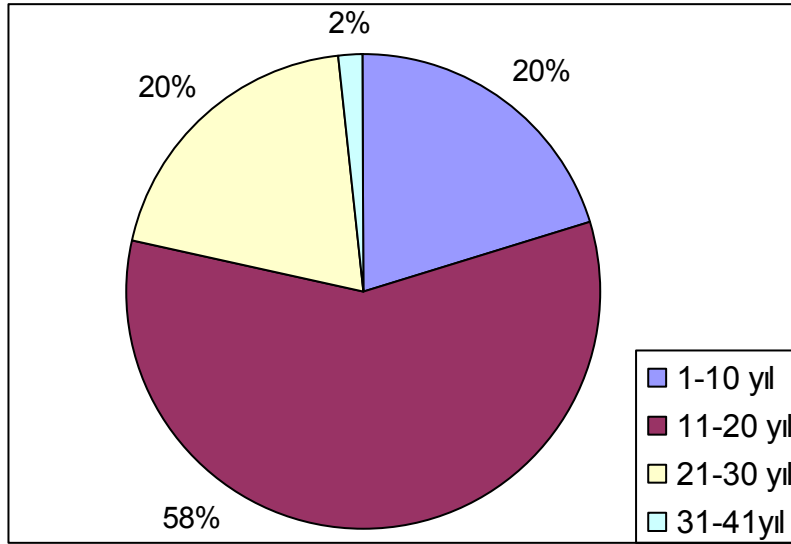


Şekil 3. Öğretmenlerin Medeni Hallerine Göre Dağılımı

Ankete katılan 390 öğretmeninin 368'sini evli (%94), 17'sini bekar (%4,4), 5'ini dul (%1,3) öğretmen oluşturmaktadır.

Tablo 4. Öğretmenlerin Kıdemlerine Göre Dağılımı

Kıdem (Yıl)	N	%
1-10	79	20,3
11-20	226	57,9
21-30	78	20,0
31-41	7	1,8
Toplam	390	100,0



Şekil 4. Öğretmenlerin Kıdemlerine Göre Dağılımı

Ankete katılan 390 öğretmeninin 79'u (%20,3) 1-10 yıl arası, 226'sı (%57,9) 11-20 yıl arası, 78'i (%20,0) 21-30 yıl arası, 7'si (%1,8) 31-41 yıl arası görev yapmakta olduğu görülmektedir.

3.4. VERİ TOPLAMA ARACININ GELİŞTİRİLMESİ

Likert tipi ölçeklerin geliştirilmesinde ilk adım çeşitli kaynaklara başvurarak çok sayıda denemelik madde üretmektir. Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine ilişkin bakış açıları göz önüne alınarak ve daha önce bu alanda yapılmış çalışmalarda kullanılan veri toplama aracı da incelenerek 45 maddeden oluşan bir veri toplama aracı geliştirilmiştir.

Denemelik maddelerden oluşan veri toplama aracının ilk hali, 110 öğretmene pilot çalışma ile denenmiştir. Pilot çalışma sonunda “Kaynaştırma Tutum Ölçeği” anket sorularına güvenilirlik analizi uygulandı. Bunun sonucunda “Kaynaştırma Tutum Ölçeği” anket soru sayısı 27’ye indirildi.

Öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerini ölçmek için ilgili literatür ve daha önce bu alanda yapılmış çalışmalarda kullanılan veri toplama araçları incelenerek 40 maddeden oluşan bir veri toplama aracı geliştirilmiştir. Bu maddeler bir grup uzman kanısına sunulmuş ve maddelerin konuyla ilgisi, tutarlılığı uzman yargılarıyla belirlenmiştir. Uygun olmadığına karar verilen maddeler (3 madde) veri toplama aracından çıkartılarak toplam 37 anket sorusu kullanılmıştır.

Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine ilişkin hangi alanlarda eğitime ihtiyaç duyacaklarını belirlemeye yönelik ilgili literatür taranarak 28 maddeden oluşan bir veri toplama aracı geliştirilmiştir. Bu maddeler bir grup uzman kanısına sunulmuş ve maddelerin konuyla ilgisi, tutarlılığı uzman yargılarıyla belirlenmiştir. Uygun olmadığına karar verilen maddeler (4 madde) veri toplama aracından çıkartılarak toplam 24 anket sorusu kullanıldı.

İlköğretim sınıf öğretmenlerine uygulanmak üzere hazırlanan anket formu 4 bölümden oluşmaktadır.

Birinci Bölüm: Öğretmenlerin kişisel bilgilerinin yer aldığı bölümdür. Öğretmenlerin yaşı, cinsiyeti, medeni durumu, toplam kıdem yılı, özel eğitimle ilgili eğitim alıp almadığı, sınıflarındaki ortalama öğrenci sayısı, sınıflarında kaynaştırma öğrencisi bulunup bulunmaması, kaç yıldır kaynaştırma öğrencisi okuttuğu, sınıflarında kaç tane kaynaştırma öğrencisi olduğu, sınıflarındaki kaynaştırma öğrencilerinin özür grubu, özür derecesi, kaynaştırma eğitimi ile ilgili öğretmen arkadaşlarından, okul yönetiminden, özel eğitim kurumlarından destek alıp almadığı, kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir yayın okuyup okumadığını belirlemeye yönelik kişisel boyutlardan oluşmaktadır.

İkinci Bölüm: Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlarını ölçmeye yönelik hazırlanmış olan 27 maddelik bir anketten oluşmaktadır.

Üçüncü Bölüm: Öğretmenlerin tükenmişlik düzeylerini ölçmek için hazırlanmış 37 maddeden oluşan ankettir.

Dördüncü Bölüm: Öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin özyeterliklerini ölçmek için hazırlanmış olan 24 maddelik bir anketten oluşmaktadır.

Anketlerde Likert tipi derecelendirme ölçeği kullanılmıştır.

3.5. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırmanın veri toplama araçlarının geliştirilmesi için daha önce bu konuda çalışma yapmış olan araştırmacıların kaynakları incelenmiş ve uzman görüşlerine dayalı olarak veri toplama aracı geliştirilmeye çalışılmıştır.

Verilerin toplanması amacıyla öncelikle, veri toplama aracının birer örneği Uşak İli Valilik Makamına ve Uşak İl Milli Eğitim Müdürlüğüne sunulmuş, bu veri toplama aracının ilköğretim okullarında uygulanabilmesi için gerekli izinler alınmıştır.

Uşak İl Milli Eğitim Müdürlüğü istatistik şubesinden okullardaki öğretmen sayılarının genel dağılımını gösteren veriler alınmıştır. İl merkezindeki 39 ilköğretim okulunda 503 öğretmen olduğu görülmüştür. Bu bilgiler doğrultusunda anket formları 503 adet çoğaltılarak merkezdeki 39 ilköğretim okulunda uygulanmıştır. Anket formları ortalama bir hafta sonra toplanmıştır. Öğretmenlere uygulanan anket formlarından 390 tanesi geri dönmüştür.

3.6. VERİLERİN ANALİZİ

Anketlerin uygulanması ile elde edilen veriler bilgisayar ortamında SPSS 13.0 programına girilerek değerlendirilmiştir. Anket verileri şu şekilde elde edilmiştir. Birinci 27 anket maddesi:

1. Bu ifadeye kesinlikle katılmıyorum. Görüşüm bu ifadenin tam tersidir.
2. Bu ifadeye çok az katılıyorum.
3. Bu ifadeye yarı yarıya katılıyorum veya katılmıyorum.
4. Bu ifadeye çoğunlukla katılıyorum.
5. Bu ifadeye tümüyle katılıyorum şeklinde derecelendirmeye sahiptir.

İkinci 37 anket maddesi:

1. Hiçbir zaman
2. Çok Nadir
3. Bazen
4. Çoğu Zaman
5. Her Zaman şeklinde derecelendirmeye sahiptir.

Üçüncü 24 anket maddesi:

1. Bu konuda kendimi hiç yeterli bulmuyorum.
2. Bu konuda kendimi çok az yeterli görüyorum.
3. Bu konuda kendimi yarı yarıya yeterli görüyorum. Bazen yeterliyim bazen değilim.
4. Bu konuda kendimi oldukça yeterli buluyorum.
5. Bu konuda kendimi tam olarak yeterli buluyorum şeklinde derecelendirmeye sahiptir.

Anketlerin başında öğretmenlere, her ifadeyi okuduktan sonra karşısında bulunan seçeneklerden kendilerine uygun olanını seçmeleri belirtilerek uygun puanlamayı işaretlemeleri istenmiştir.

3.7. MADDE ANALİZİ

3.7.1 Güvenilirlik

Öğretmenlerin, anket maddelerine verdikleri cevapların, alfa güvenilirlik analizine tabi tutulması kararlaştırılmıştır. Güvenilirlik analizinde bir maddenin (anket sorusu) elenip elenmemesi kararında şu yolun izlenmesinin uygun olacağı düşünülmüştür.

1. Düzeltilmiş toplam madde korelasyonu değeri negatif olan maddeler incelendiğinde, en yüksek negatif değeri olan maddeden başlayarak eleme işlemine korelasyon değeri negatif olan madde kalmayınca kadar devam edilmesine
2. Bütün maddelerin toplam puanla Pearson Korelasyonu pozitif olduğunda en düşük değerde bulunan maddelerin alfa değerinde önemli bir artışa neden olup olmadığının incelenmesine
3. Düzeltilmiş toplam madde korelasyonu 0.25'in altında kalan maddelerin eleme yapılmak üzere incelenmesine karar verilmiştir.

3.7.2 Temel Bileşenler Analizi

Güvenilirlik işlemi sonucunda elenen maddelerden sonra geri kalan maddelerin temel bileşenler analizine tabi tutulmasına karar verildi. Temel Bileşenler Analizinde Varimax Rotasyonu uygulanması kararı verildi. Aygen değeri 1 (bir) olarak alınıp bunun üzerinde kaç boyut içermesinin uygun olduğu düşünüldü.

3.7.2.1 Kaynaştırma Tutum Ölçeği Anketinin Geliştirilmesi

Uygulanmış olan ölçeklerle elde edilen verilerin tümüne güvenilirlik (alfa) analizi yapılmıştır. İstatistiksel madde analizi incelemesinde “Düzeltilmiş toplam madde korelasyonu” (corrected item total correlation) verilerine bakılarak elenmesi gereken madde olup olmadığına karar verildi.

Bütün maddelerin düzeltilmiş madde korelasyonu pozitif olduğunda en düşük

değere sahip maddeler incelendi. Düzeltilmiş madde korelasyonu en düşük maddeyi sildiğimizde Alfa değerinde önemli bir yükselme sağlanacaksa bu madde silindi.

Güvenilirlik işleminden sonra, geri kalan maddeler temel bileşenler analizi varimax rotasyonuna tabi tutuldu. Temel bileşenler analizi ile sorulan anket maddelerinin temel boyutları ortaya çıkmış oldu. Aygen değeri 1 (bir) alınıp bunun üzerinde kaç boyut olduğuna bakıldı. Çıkan tabloda her hangi bir gruba ağırlıklı olarak girmeyen ya da gruplar arası ayırt ediciliği olmayan maddeler olup olmadığına bakıldı. Maddeler anlamsal açıdan incelendi. Her hangi bir gruba ağırlıklı olarak girmeyen ya da gruplar arası ayırt ediciliği olmayan maddeler çıkartıldı. Daha sonra kaynaştırma eğitimine ilişkin tutumları ölçmeye yönelik hazırlanan anket maddeleri kendi içinde temel bileşenler analizine tabi tutularak incelendi. Sonuçta bu maddelerin kendi arasında 3 boyut oluşturduğu görüldü. Bu boyutlar Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Kaynaştırma Tutum Ölçeği Temel Bileşenler Analizi Faktör Yapısı Rotasyon Matrixi

MADDELER	BOYUTLAR		
	1	2	3
kaytut10 Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta istenmeyen davranışları yapma olasılıkları yüksek olduğundan diğer öğrencilere zararı büyüktür.	,775		
kaytut13 Kaynaştırma öğrencileri diğer öğrencilerin dikkatini dağıtır	,729		
kaytut12 Sınıfta kaynaştırma öğrencilerinin bulunması öğretmenin bu öğrencilere göstereceği özel ilgi diğer öğrencilerde olumsuz tavır gelişimine neden olur.	,705		
kaytut11 Kaynaştırma normal öğrencilerin haklarının yenilmesine neden olabilir.	,688	,448	
kaytut7 Kaynaştırma öğrencileri sınıf disiplini bozar	,688		
kaytut3 Kaynaştırma öğrencilerinin varlığından normal öğrencilerin rahatsızlık duymaları doğaldır	,676		
kaytut15 Normal sınıflarda kaynaştırma öğrencilerinin bulunması diğer öğrencilerin bu çocuklara olumsuz duygu beslemelerini doğurur.	,607		,469
kaytut6 Kaynaştırma öğrencilerinin toplumsal ve duygusal gelişimleri açısından özel sınıflarda ayrılaştırılmış eğitim almaları daha faydalıdır		,788	
kaytut5 Kaynaştırma öğrencileriyle ilgilenmek normal öğrencilerin zamanından çalmayı beraberinde getirir.	,460	,733	
kaytut9 Kaynaştırma öğrencilerine ayrılacak bireysel zaman normal öğrencilerin zamanından çalmayı zorunlu kılar.	,495	,693	
kaytut4 Sınıf öğretmenleri Kaynaştırma öğrencileriyle çalışmak zorunda bırakılmamalıdır.	,499	,643	
kaytut27 Kaynaştırma öğrencilerinin eğitimini özel eğitim kurumlarına devretmek gerekir		,614	,383
kaytut16 Kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf ortamındaki akademik gelişimi bu öğrencilerin özel sınıflarda eğitilmesiyle elde edilecek gelişimden daha azdır.		,587	,451
kaytut23 Kaynaştırma öğrencilerinin akademik ihtiyaçlarını karşılamak normal öğrencilerin akademik ihtiyaçlarını karşılamaktan daha öncelikli olması doğru değildir			,710
kaytut17 Sınıfta Kaynaştırma öğrencilerinin bulunması diğer öğrencilerin daha duyarlı, hoşgörülü ve bireyler arası farklılıkları ayırt etmelerini sağladığı inancı pek doğru değildir.	,360		,701
kaytut19 Sınıf ortamında normal öğrenciler arasında Kaynaştırma öğrencisinin bulunması bu öğrencilerin bağımsızlık kazanmasına katkı sağlamaz.			,671
kaytut22 Sınıfta Kaynaştırma öğrencilerinin bulunması diğer öğrenciler açısından faydalı olacağına inanmıyorum.			,637
Aygen Değeri	4,463	3,549	2,782
% Varyans	26,254	20,876	16,368
%Birikimsel	26,254	47,130	63,497
Güvenilirlik	90	88	76
Genel Güvenilirlik	93		

Temel bileşenler analizi sonucu kaynaştırma eğitimine ilişkin tutumları ölçtüğü düşünülen anket maddelerine verilen cevapların tabloda da görüldüğü gibi üç ana kümede bir araya geldikleri tespit edilmiştir.

Her bir alt boyutun ayrı ayrı güvenilirliklerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Her bir boyut için, iç tutarlılık katsayısı “Cronbach Alfa” hesaplanmış. Buna göre,

- 7 maddeden oluşan birinci boyutun alfa değeri .90
- 6 maddeden oluşan ikinci boyutun alfa değeri .88
- 4 maddeden oluşan üçüncü boyutun alfa değeri .76
- ölçeğin tüm maddeleri için Cronbach Alfa değeri .93 olarak bulunmuştur.

Öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi ile ilgili maddelere verdikleri cevapların boyutlar arasında bir araya gelişleri incelenmiş ve konuyla ilgili yapılan literatür araştırmaları sonucunda anketin ortaya çıkan boyutları şu şekilde isimlendirilmiştir;

1. Sınıf yönetimi ve diğer öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisine ilişkin inanç
2. Kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerekliliğine ilişkin inanç
3. Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç.

3.7.2.2 Tükenmişlik Anketinin Geliştirilmesi

Uygulanmış olan ölçeklerle elde edilen verilerin tümüne güvenilirlik (alfa) analizi yapılmıştır. İstatistiksel madde analizi incelemesinde “Düzeltilmiş toplam madde korelasyonu” (corrected item total corelation) verilerine bakılarak elenmesi gereken madde olup olmadığına karar verildi.

Bütün maddelerin düzeltilmiş madde korelasyonu pozitif olduğunda en düşük değere sahip maddeler incelendi. Düzeltilmiş madde korelasyonu en düşük maddeyi sildiğimizde Alfa değerinde önemli bir yükselme sağlanacaksa bu madde silindi.

Güvenilirlik işleminden sonra, geri kalan maddeler temel bileşenler analizi varimax rotasyonuna tabi tutuldu. Temel bileşenler analizi ile sorulan anket maddelerinin temel boyutları ortaya çıkmış oldu. Aygen değeri 1 (bir) alınıp bunun üzerinde kaç boyut olduğuna bakıldı. Çıkan tabloda her hangi bir gruba ağırlıklı

olarak girmeyen ya da gruplar arası ayırt ediciliği olmayan maddeler olup olmadığına bakıldı. Maddeler anlamsal açıdan incelendi. Her hangi bir gruba ağırlıklı olarak girmeyen ya da gruplar arası ayırt ediciliği olmayan maddeler çıkartıldı. Daha sonra ğretmenlerdeki tükenmişliği ölçmeye yönelik hazırlanan anket maddeleri kendi içinde temel bileşenler analizine tabi tutularak incelendi. Sonuçta bu maddelerin kendi arasında 5 boyut oluşturduğu görüldü. Bu boyutlar Tablo 6’da verilmiştir

Tablo 6. Tükenmişlik Temel Bileşenler Analizi Faktör Yapısı Rotasyon Matrixi

MADDELER	BOYUTLAR				
	1	2	3	4	5
duytük5 Yaptığım isten sıkıldığımı hissediyorum	,708				
duytük3 Yaptığım isten bunaldığımı hissediyorum	,706				
duytük7 Is hayatımda ümitsizliğe kapıldığımı hissediyorum	,683				
duytük1 Bu isin beni duygusal olarak tükettiğini hissediyorum	,620		,395		
duytük10 Kendimi çaresiz hissediyorum	,608			,430	
fiztük1 Sabah kalktığımda bir gün daha bu isi kaldıramayacağımı hissediyorum	,583				
duytük4 Is gününün sonunda kendimi ruhen tükenmiş hissediyorum	,581		,454		
duytük9 Çalışma hayatimin beni bitirdiğini hissediyorum	,580				
fiztük7 Bir an önce is günü bitsin diye bekliyorum	,536		,455		
kistük7 Yaptığım isin hakkını verdiğimi düşünmüyorum.		,767			
kistük3 Bu meslekte bir çok değerli is başardım diyemiyorum		,715			
kistük4 Is hayatımda kendimi başarısız hissediyorum		,702			
kistük1 Yaptığım is sayesinde insanların yaşamına katkıda bulunduğuma inanmıyorum.		,677			
kistük8 Niteliklerime uygun bir is Yaptığıma inanmıyorum.		,669			
kistük6 Is hayatımda kendimi çoğu zaman yetersiz hissediyorum		,649			
kistük5 Yaptığım şeylerin sonuç vermediğini düşünüyorum		,624			
kistük2 Çok şeyler yapabilecek güçte değilim.		,624			
fiztük3 Is dönüşü kendimi kolumu dahi kaldıramayacak durumda hissediyorum			,810		
fiztük6 Is gününün sonunda kendimi bedenen tükenmiş hissediyorum			,789		
fiztük2 İsimde çok fazla çalıştığımndan kendimi fiziki olarak yorgun hissediyorum			,734		
fiztük4 Is sorunlarından bir türlü kafamı dinlenmiş hissedemiyorum			,669		
fiztük8 Sabahları kalktığımda kendimi dinç hissedemiyorum			,557		
izotük2 Is arkadaşlarıma karşı sabrımın sınırlarının zorlandığını hissediyorum				,802	
izotük1 Bu mesleğe girdiğimden beri insanlara karşı sertleştim				,713	
izotük10 İş ortamındaki insanlar hakkında yanlış düşünceler geliştiriyorum.				,616	
izotük4 İş ortamında kendimi bir kenara çekme ihtiyacı hissediyorum				,555	,363
izotük6 İş ortamında insanlara karşı şüpheli olduğumu hissediyorum				,528	,421
izotük3 İnsanlarla çalışmak beni çok yıpratıyor				,478	
duytük8 İş ortamında çabuk sinirlendiğimi hissediyorum	,387			,451	
izotük8 İş ortamında olup bitenler beni ilgilendirmiyor.					,767
izotük7 İş ortamında diğer insanların düşüncelerini önemsemiyorum..					,731
izotük5 Diğer insanlar pek umurumda değil				,477	,626
Aygen Değeri	4,894	4,371	3,852	3,824	2,625
% Varyans	15,295	13,660	12,039	11,950	8,202
%Birikimsel	15,295	28,955	40,994	52,943	61,145
Güvenilirlik	90	87	84	86	83
Genel Güvenilirlik	94				

Temel bileşenler analizi sonucu tükenmişliği ölçtüğü düşünülen anket maddelerine verilen cevapların tabloda da görüldüğü gibi beş ana kümede bir araya geldikleri tespit edilmiştir.

Her bir alt boyutun ayrı ayrı güvenilirliklerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Her bir boyut için, iç tutarlılık katsayısı “Cronbach Alfa” hesaplanmış. Buna göre,

- 9 maddeden oluşan birinci boyutun alfa değeri .90
- 8 maddeden oluşan ikinci boyutun alfa değeri .87
- 5 maddeden oluşan üçüncü boyutun alfa değeri .84
- 7 maddeden oluşan dördüncü boyutun alfa değeri .86
- 3 maddeden oluşan beşinci boyutun alfa değeri .83
- ölçeğin tüm maddeleri için Cronbach Alfa değeri .94 olarak bulunmuştur

Öğretmenlerin tükenmişlik ile ilgili maddelere verdikleri cevapların boyutlar arasında bir araya gelişleri incelenmiş ve konuyla ilgili yapılan literatür araştırmaları sonucunda anketin ortaya çıkan boyutları şu şekilde isimlendirilmiştir;

1. Duygusal tükenme
2. İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu
3. Fiziksel tükenme
4. İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma
5. İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme

3.7.2.3 Özyeterlik Anketinin Geliştirilmesi

Uygulanmış olan ölçeklerle elde edilen verilerin tümüne güvenilirlik (alfa) analizi yapılmıştır. İstatistiksel madde analizi incelemesinde “Düzeltilmiş toplam madde korelasyonu” (corrected item total corelation) verilerine bakılarak elenmesi gereken madde olup olmadığına karar verildi.

Bütün maddelerin düzeltilmiş madde korelasyonu pozitif olduğunda en düşük değere sahip maddeler incelendi. Düzeltilmiş madde korelasyonu en düşük maddeyi sildiğimizde Alfa değerinde önemli bir yükselme sağlanacaksa bu madde silindi.

Güvenilirlik işleminden sonra, geri kalan maddeler temel bileşenler analizi varimax rotasyonuna tabi tutuldu. Temel bileşenler analizi ile sorulan anket maddelerinin temel boyutları ortaya çıkmış oldu. Aygen değeri 1 (bir) alınıp bunun üzerinde kaç boyut olduğuna bakıldı. Çıkan tabloda her hangi bir gruba ağırlıklı olarak girmeyen ya da gruplar arası ayırt ediciliği olmayan maddeler olup olmadığına bakıldı. Maddeler anlamsal açıdan incelendi. Her hangi bir gruba ağırlıklı olarak girmeyen ya da gruplar arası ayırt ediciliği olmayan maddeler çıkartıldı. Daha sonra özyeterliği ölçmeye yönelik hazırlanan anket maddeleri kendi içinde temel bileşenler analizine tabi tutularak incelendi. Sonuçta bu maddelerin kendi arasında 3 boyut oluşturduğu görüldü. Bu boyutlar Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Özyeterlik Temel Bileşenler Analizi Faktör Yapısı Rotasyon Matrixi

MADDELER	BOYUTLAR		
	1	2	3
özyet17 Kaynaştırma öğrencilerinin davranışlarına karşı uygun pedagojik tepkiler verebilme	,76		
özyet22 Sınıftaki Kaynaştırma öğrencilerinin bağımsızlık kazanması için gerekli tedbirleri alabilme	,76	,40	
özyet16 Sınıftaki Kaynaştırma öğrencilerinin ev ödevlerini değerlendirebilme	,75		
özyet15 Sınıftaki Kaynaştırma öğrencilerine uygun ev ödevini seçebilme	,75		
özyet21 Sınıftaki fiziksel ortamı Kaynaştırma öğrencileri için uygun bir hale getirebilme	,72	,45	
özyet18 Kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıf için uygun yöntem ve teknikleri uygulayabilme	,70	,52	
özyet24 Kaynaştırma öğrencileri ile ilgili Rehberlik ve Araştırma Merkezine her dönemin sonunda izleme formları yollayabilme	,69		
özyet19 Kaynaştırma öğrencilerinin sınıftaki tüm etkinliklere katılabilmesi için gerekli tedbirleri alabilip uygulayabilme	,69	,50	
özyet20 Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta gösterdiği davranış sorunlarını çözümlenebilme	,66	,50	
özyet7 Kaynaştırma öğrencilerine uygulanacak programı seçebilme ve düzenleyebilme	,36	,80	
özyet10 Sınıftaki Kaynaştırma öğrencilerine uygulanacak bireysel eğitim planı oluşturabilme	,42	,79	
özyet8 Kaynaştırma öğrencilerine yönelik sınıf içerisinde ders süresini etkin kullanabilme	,41	,74	
özyet6 Sınıftaki Kaynaştırma öğrencilerine bireysel zamanı planlayabilme	,39	,71	,35
özyet11 Kaynaştırma öğrencilerinin başarılı olmaları için etkili bir sınıf yönetimi uygulayabilme	,46	,64	
özyet9 Sınıftaki Kaynaştırma öğrencilerinin diğer öğrencilerin dikkatini dağıtmasını engelleyebilme	,35	,60	,48
özyet4 Sınıftaki diğer öğrencilerin zamanından almadan Kaynaştırma öğrencileriyle ilgilenilme	,39	,46	,41
özyet2 Sınıftaki diğer öğrencileri Kaynaştırma öğrencileri ile ilgili bilgilendirebilme			,82
özyet1 Sınıftaki diğer öğrencilerin Kaynaştırma öğrencilerinin varlığından rahatsızlık duymalarını engelleyebilme			,82
özyet3 Kaynaştırma öğrencilerinin diğer öğrenciler üzerinde oluşturacağı olumsuz etkiyi azaltabilme			,73
özyet23 Sınıftaki diğer öğrencilerin Kaynaştırma öğrencilerine daha duyarlı, hoşgörülü olabilmelerini ve bireyler arası farklılıkları ayırt etmelerini sağlayabilme			,55
özyet13 Kaynaştırma öğrencilerinin okula ve arkadaşlarına karşı uyum sağlamaları için aileleriyle işbirliği sağlayabilme			,52
özyet14 Kaynaştırma öğrencilerini diğer öğrencilerin kabullenmeleri için birlikte çeşitli etkinlikler yapabilme			,50
özyet5 Sınıftaki Kaynaştırma öğrencilerinin sınıf disiplini bozmasını engelleyebilecek tedbirleri alabilme		,54	,61
Aygen Değeri	7,068	5,488	4,446
% Varyans	30,731	23,861	19,332
%Birikimsel	30,731	54,592	73,924
Güvenilirlik	90	87	84
Genel Güvenilirlik	97		

Temel bileşenler analizi sonucu özyeterliği ölçtüğü düşünülen anket maddelerine verilen cevapların tabloda da görüldüğü gibi üç ana kümede bir araya geldikleri tespit edilmiştir.

Her bir alt boyutun ayrı ayrı güvenilirliklerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Her bir boyut için, iç tutarlılık katsayısı “Cronbach Alfa” hesaplanmış. Buna göre,

- 9 maddeden oluşan birinci boyutun alfa değeri .90
- 7 maddeden oluşan ikinci boyutun alfa değeri .87
- 7 maddeden oluşan üçüncü boyutun alfa değeri .84
- ölçeğin tüm maddeleri için Cronbach Alfa değeri .97 olarak bulunmuştur

Öğretmenlerin özyeterlik ile ilgili maddelere verdikleri cevapların boyutlar arasında bir araya gelişleri incelenmiş ve konuyla ilgili yapılan literatür araştırmaları sonucunda anketin ortaya çıkan boyutları şu şekilde isimlendirilmiştir;

1. Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik
2. Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği
3. Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği

3.8. OPERASYONEL TANIMLAR

Kaynaştırma Eğitimine Karşı Genel Tutum: Kaynaştırma eğitimine ilişkin öğretmenlerin genel düşünce ve tutumlarını ifade etmektedir.

1.Sınıf yönetimi ve diğer öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisi (Kaynaştırma eğitiminin): Sınıfta bulunan kaynaştırma öğrencilerinin sınıf iklimini ve düzenini bozma sonucunda öğretmenin sınıfı gerektiği gibi yönetmesine engel olmalarını, her öğrenciye gerekli zamanı ayıramamasına ve diğer öğrenciler üzerinde de derse odaklanamama, öğretmeni ciddiye almama gibi çeşitli disiplin sorunlara neden olmasını ifade etmektedir.

Örnek anket sorusu: Kaynaştırma normal öğrencilerin haklarının yenilmesine neden olabilir.

2.Kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerekliliğine ilişkin inanç

Kaynaştırma öğrencilerinin gereksinimlerinin diğer öğrencilerden farklı olması nedeniyle kaynaştırma öğrencilerine, özel fiziksel donanımına sahip ve kaynaştırma eğitimine ihtiyacı olan diğer öğrencilerle beraber eğitim alması gerekliliğini ifade etmektedir.

Örnek anket sorusu: Kaynaştırma öğrencilerinin toplumsal ve duygusal gelişimleri açısından özel sınıflarda ayrılaştırılmış eğitim almaları daha faydalıdır

3.Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç

Kaynaştırma öğrencilerine diğer öğrencilerle beraber eğitim verilmesinin, diğer öğrencilere hiçbir fayda getirmeyeceği düşüncesini ifade etmektedir.

Örnek anket sorusu: Sınıf ortamında normal öğrenciler arasında kaynaştırma öğrencisinin bulunması bu öğrencilerin bağımsızlık kazanmasına katkı sağlamaz.

Tükenmişlik: İnsanda ortaya çıkan fiziksel bitkinlik, uzun süren yorgunluk, çaresizlik ve umutsuzluk duyguları ile birlikte bireyin yaptığı işe, hayata ve diğer insanlara karşı gösterdiği olumsuz tutumları kapsayan fiziksel ve zihinsel boyutlu bir sendromu ifade etmektedir. (Avşaroğlu,Deniz ve Kahraman, 2005:116).

1.Duygusal tükenme: Çalışanların yorgunluk ve duygusal yönden kendilerini yıpranmış hissetmelerindeki artış, enerji kaybı, halsizlik, aşırı yorgunluk ve isteksizlik halidir.

Örnek anket sorusu: Kendimi çaresiz hissediyorum

2.İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu: Kişinin kendini olumsuz değerlendirmesi sonucu olarak başarısız olma ve bunun sürekli olacağı düşüncesini ifade etmektedir.

Örnek anket sorusu: Yaptığım iş sayesinde insanların yaşamına katkıda bulunduğuma inanmıyorum

3.Fiziksel tükenme: Güçsüzlük, kronik yorgunluk, enerji kaybı, yıpranma, hastalıklara karşı daha hassas olma, sık baş ağrıları, bulantı kas krampları, bel ağrısı, uyku bozuklukları gibi değişik sorun ve yakınmaları ifade etmektedir.(Hündür,2008).

Örnek anket sorusu: İş dönüşü kendimi kolumu dahi kaldıramayacak durumda hissediyorum

4.İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma: Çeşitli nedenlerle iş ortamındaki insan ilişkilerinin bozulması sonucunda kişinin kendini bitkin ve bıkkın hissetme durumunu ifade etmektedir.

Örnek anket sorusu: Bu mesleğe girdiğimden beri insanlara karşı sertleştim

5.İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme: Çalışanların hizmet verdikleri kişilere birer insan yerine nesne gibi davranmaları ve diğer insanlarla arasında mesafe koyma eğilimini ifade etmektedir.

Örnek anket sorusu: İş ortamımda diğer insanların düşüncelerini önemsemiyorum.

Özyeterlik: Bireylerin olası durumlar ile başa çıkabilmek için gerekli olan eylemleri ne kadar iyi yapabildiklerine ilişkin bireysel yargıdır (Bıkmaz,2004).

1.Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik: Kaynaştırma öğrencilerinin neden olabileceği olası durumlarla başa çıkmada pedagojik açıdan yeterli olma durumunu ifade etmektedir.

Örnek anket sorusu: Kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıf için uygun yöntem ve teknikleri uygulayabilme.

2.Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği: Sınıf yaşamında öğrenmenin gerçekleşmesi için gerekli olanakların, süreçlerin öğrenme düzeninin, kuralların belirlenmesi ve uygulanmasını belirtilen ders süresi içerisinde yönetebilme yeterliliğini ifade eder.

Örnek anket sorusu: Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta gösterdiği davranış sorunlarını çözümlenebilme.

3.Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürülebilirlik yeterliği: Sınıfta bulunan kaynaştırma öğrencileri ile diğer öğrencilerin uyum içerisinde, sınıf disiplinini bozmadan ders etkinliklerini sürdürülebilirlik yeterliliğini ifade etmektedir.

Örnek anket sorusu: Sınıftaki kaynaştırma öğrencilerinin sınıf disiplinini bozmasını engelleyebilecek tedbirleri alabilme.

Tablo 8. Tanımlayıcı İstatistikler

	Ort	Standart sapma
Kaynaştırma eğitimine karşı genel olumsuz tutum	3,3005	,92744
Sınıf yönetimi ve diğer öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisine ilişkin inanç	3,0894	1,03284
Kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerekliliğine ilişkin inanç	3,6966	1,09768
Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç	3,0756	1,00675
Tükenmişlik	1,9241	,60007
Duygusal tükenme	1,8943	,71836
İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1,7840	,85151
Fiziksel tükenme	2,6246	,80232
İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1,7612	,65629
İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1,6000	,79566
Özyeterlik	3,2224	,81731
Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	3,1382	,90656
Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	3,0791	,89845
Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	3,4740	,80162

Kaynaştırma eğitimine yönelik tutumlar arasında en belirgin olanının kaynaştırma öğrencilerinin özel sınıflarda olması gerekliliğine ilişkin inanç olduğu görülmektedir. Tükenmişlik özellikleri arasında en belirgin olan özelliğin fiziksel tükenmişlik olduğu görülmektedir. Özyeterlik özellikleri arasında ise; en belirgin olan özelliğin sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği olduğu görülmektedir.

3.9. ARAŞTIRMANIN BULGULARI VE YORUMLARI

Bu bölümde, sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine karşı tutumlarına, tükenmişliklerine ve özyeterliklerine ilişkin elde edilen bulgular tablolar halinde verilmiş ve sonuçlar yorumlanmıştır.

Bulguların verilmesinde şu sıralama izlenmiştir;

1. İlköğretim sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime yönelik tutumlarının, tükenmişliklerinin, özyeterliklerinin bağımsız değişkenler açısından karşılaştırılmasına ilişkin bulgular.
2. İlköğretim sınıf öğretmenlerinin özyeterlikleri ile tükenmişlikleri arasındaki ilişkiye ait bulgular
3. İlköğretim sınıf öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik tutumları ile tükenmişlikleri arasındaki ilişkiye ait bulgular
4. İlköğretim sınıf öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik tutumları ile özyeterlikleri arasındaki ilişkiye ait bulgular
5. İlköğretim sınıf öğretmenlerinin kıdemleri ile tükenmişlikleri, özyeterlikleri arasındaki ilişkiye ait bulgular

Tablo 9. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının, Tükenmişliklerinin, Özyeterliklerinin Sınıfında Kaynaştırma Öğrencisi Bulunup Bulunmama Değişkenine Göre Farklılığı İçin “t Testi” Sonuçları

BOYUTLAR	Sınıfınızda kaynaştırma öğrencisi var mı?	N	\bar{X}	S	t	sd	p*																																																																																																																																																								
Kaynaştırma eğitimine karşı genel tutum	1 var	134	3,2884	,93234	-,256	386	,798																																																																																																																																																								
	2 yok	254	3,3138	,92685				Sınıf yönetimi ve diğer öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisine ilişkin inanç	1 var	134	3,0181	1,02365	-1,099	386	,272	2 yok	254	3,1389	1,03246	Kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerekliliğine ilişkin inanç	1 var	134	3,7400	1,03742	,585	386	,559	2 yok	254	3,6713	1,13334	Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç	1 var	134	3,0840	1,06638	,003	386	,998	2 yok	254	3,0837	,96997	Tükenmişlik	1 var	134	2,0231	,59605	2,291	386	,023	2 yok	254	1,8772	,59657	Duygusal tükenme	1 var	134	1,9925	,74207	1,883	386	,060	2 yok	254	1,8486	,70136	İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 var	134	1,8517	,70846	1,100	386	,272	2 yok	254	1,7515	,91987	Fiziksel tükenme	1 var	134	2,7313	,82119	1,787	386	,075	2 yok	254	2,5795	,78174	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 var	134	1,8902	,69499	2,766	386	,006	2 yok	254	1,6980	,62649	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 var	134	1,7015	,78442	1,832	386	,068	2 yok	254	1,5459	,80093	Özyeterlik	var	134	3,2820	,84101	1,063	386	,288	2 yok	254	3,1890	,80731	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 var	134	3,1526	,93586	,206	386	,837	2 yok	254	3,1325	,89588	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 var	134	3,1333	,92618	,877	386	,381	2, yok	254	3,0489	,88735	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 var	134	3,5970	,79854	2,299	386	,022
Sınıf yönetimi ve diğer öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisine ilişkin inanç	1 var	134	3,0181	1,02365	-1,099	386	,272																																																																																																																																																								
	2 yok	254	3,1389	1,03246				Kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerekliliğine ilişkin inanç	1 var	134	3,7400	1,03742	,585	386	,559	2 yok	254	3,6713	1,13334	Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç	1 var	134	3,0840	1,06638	,003	386	,998	2 yok	254	3,0837	,96997	Tükenmişlik	1 var	134	2,0231	,59605	2,291	386	,023	2 yok	254	1,8772	,59657	Duygusal tükenme	1 var	134	1,9925	,74207	1,883	386	,060	2 yok	254	1,8486	,70136	İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 var	134	1,8517	,70846	1,100	386	,272	2 yok	254	1,7515	,91987	Fiziksel tükenme	1 var	134	2,7313	,82119	1,787	386	,075	2 yok	254	2,5795	,78174	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 var	134	1,8902	,69499	2,766	386	,006	2 yok	254	1,6980	,62649	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 var	134	1,7015	,78442	1,832	386	,068	2 yok	254	1,5459	,80093	Özyeterlik	var	134	3,2820	,84101	1,063	386	,288	2 yok	254	3,1890	,80731	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 var	134	3,1526	,93586	,206	386	,837	2 yok	254	3,1325	,89588	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 var	134	3,1333	,92618	,877	386	,381	2, yok	254	3,0489	,88735	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 var	134	3,5970	,79854	2,299	386	,022	2 yok	254	3,4016	,79519								
Kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerekliliğine ilişkin inanç	1 var	134	3,7400	1,03742	,585	386	,559																																																																																																																																																								
	2 yok	254	3,6713	1,13334				Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç	1 var	134	3,0840	1,06638	,003	386	,998	2 yok	254	3,0837	,96997	Tükenmişlik	1 var	134	2,0231	,59605	2,291	386	,023	2 yok	254	1,8772	,59657	Duygusal tükenme	1 var	134	1,9925	,74207	1,883	386	,060	2 yok	254	1,8486	,70136	İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 var	134	1,8517	,70846	1,100	386	,272	2 yok	254	1,7515	,91987	Fiziksel tükenme	1 var	134	2,7313	,82119	1,787	386	,075	2 yok	254	2,5795	,78174	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 var	134	1,8902	,69499	2,766	386	,006	2 yok	254	1,6980	,62649	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 var	134	1,7015	,78442	1,832	386	,068	2 yok	254	1,5459	,80093	Özyeterlik	var	134	3,2820	,84101	1,063	386	,288	2 yok	254	3,1890	,80731	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 var	134	3,1526	,93586	,206	386	,837	2 yok	254	3,1325	,89588	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 var	134	3,1333	,92618	,877	386	,381	2, yok	254	3,0489	,88735	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 var	134	3,5970	,79854	2,299	386	,022	2 yok	254	3,4016	,79519																				
Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç	1 var	134	3,0840	1,06638	,003	386	,998																																																																																																																																																								
	2 yok	254	3,0837	,96997				Tükenmişlik	1 var	134	2,0231	,59605	2,291	386	,023	2 yok	254	1,8772	,59657	Duygusal tükenme	1 var	134	1,9925	,74207	1,883	386	,060	2 yok	254	1,8486	,70136	İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 var	134	1,8517	,70846	1,100	386	,272	2 yok	254	1,7515	,91987	Fiziksel tükenme	1 var	134	2,7313	,82119	1,787	386	,075	2 yok	254	2,5795	,78174	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 var	134	1,8902	,69499	2,766	386	,006	2 yok	254	1,6980	,62649	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 var	134	1,7015	,78442	1,832	386	,068	2 yok	254	1,5459	,80093	Özyeterlik	var	134	3,2820	,84101	1,063	386	,288	2 yok	254	3,1890	,80731	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 var	134	3,1526	,93586	,206	386	,837	2 yok	254	3,1325	,89588	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 var	134	3,1333	,92618	,877	386	,381	2, yok	254	3,0489	,88735	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 var	134	3,5970	,79854	2,299	386	,022	2 yok	254	3,4016	,79519																																
Tükenmişlik	1 var	134	2,0231	,59605	2,291	386	,023																																																																																																																																																								
	2 yok	254	1,8772	,59657				Duygusal tükenme	1 var	134	1,9925	,74207	1,883	386	,060	2 yok	254	1,8486	,70136	İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 var	134	1,8517	,70846	1,100	386	,272	2 yok	254	1,7515	,91987	Fiziksel tükenme	1 var	134	2,7313	,82119	1,787	386	,075	2 yok	254	2,5795	,78174	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 var	134	1,8902	,69499	2,766	386	,006	2 yok	254	1,6980	,62649	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 var	134	1,7015	,78442	1,832	386	,068	2 yok	254	1,5459	,80093	Özyeterlik	var	134	3,2820	,84101	1,063	386	,288	2 yok	254	3,1890	,80731	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 var	134	3,1526	,93586	,206	386	,837	2 yok	254	3,1325	,89588	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 var	134	3,1333	,92618	,877	386	,381	2, yok	254	3,0489	,88735	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 var	134	3,5970	,79854	2,299	386	,022	2 yok	254	3,4016	,79519																																												
Duygusal tükenme	1 var	134	1,9925	,74207	1,883	386	,060																																																																																																																																																								
	2 yok	254	1,8486	,70136				İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 var	134	1,8517	,70846	1,100	386	,272	2 yok	254	1,7515	,91987	Fiziksel tükenme	1 var	134	2,7313	,82119	1,787	386	,075	2 yok	254	2,5795	,78174	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 var	134	1,8902	,69499	2,766	386	,006	2 yok	254	1,6980	,62649	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 var	134	1,7015	,78442	1,832	386	,068	2 yok	254	1,5459	,80093	Özyeterlik	var	134	3,2820	,84101	1,063	386	,288	2 yok	254	3,1890	,80731	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 var	134	3,1526	,93586	,206	386	,837	2 yok	254	3,1325	,89588	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 var	134	3,1333	,92618	,877	386	,381	2, yok	254	3,0489	,88735	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 var	134	3,5970	,79854	2,299	386	,022	2 yok	254	3,4016	,79519																																																								
İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 var	134	1,8517	,70846	1,100	386	,272																																																																																																																																																								
	2 yok	254	1,7515	,91987				Fiziksel tükenme	1 var	134	2,7313	,82119	1,787	386	,075	2 yok	254	2,5795	,78174	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 var	134	1,8902	,69499	2,766	386	,006	2 yok	254	1,6980	,62649	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 var	134	1,7015	,78442	1,832	386	,068	2 yok	254	1,5459	,80093	Özyeterlik	var	134	3,2820	,84101	1,063	386	,288	2 yok	254	3,1890	,80731	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 var	134	3,1526	,93586	,206	386	,837	2 yok	254	3,1325	,89588	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 var	134	3,1333	,92618	,877	386	,381	2, yok	254	3,0489	,88735	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 var	134	3,5970	,79854	2,299	386	,022	2 yok	254	3,4016	,79519																																																																				
Fiziksel tükenme	1 var	134	2,7313	,82119	1,787	386	,075																																																																																																																																																								
	2 yok	254	2,5795	,78174				İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 var	134	1,8902	,69499	2,766	386	,006	2 yok	254	1,6980	,62649	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 var	134	1,7015	,78442	1,832	386	,068	2 yok	254	1,5459	,80093	Özyeterlik	var	134	3,2820	,84101	1,063	386	,288	2 yok	254	3,1890	,80731	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 var	134	3,1526	,93586	,206	386	,837	2 yok	254	3,1325	,89588	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 var	134	3,1333	,92618	,877	386	,381	2, yok	254	3,0489	,88735	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 var	134	3,5970	,79854	2,299	386	,022	2 yok	254	3,4016	,79519																																																																																
İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 var	134	1,8902	,69499	2,766	386	,006																																																																																																																																																								
	2 yok	254	1,6980	,62649				İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 var	134	1,7015	,78442	1,832	386	,068	2 yok	254	1,5459	,80093	Özyeterlik	var	134	3,2820	,84101	1,063	386	,288	2 yok	254	3,1890	,80731	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 var	134	3,1526	,93586	,206	386	,837	2 yok	254	3,1325	,89588	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 var	134	3,1333	,92618	,877	386	,381	2, yok	254	3,0489	,88735	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 var	134	3,5970	,79854	2,299	386	,022	2 yok	254	3,4016	,79519																																																																																												
İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 var	134	1,7015	,78442	1,832	386	,068																																																																																																																																																								
	2 yok	254	1,5459	,80093				Özyeterlik	var	134	3,2820	,84101	1,063	386	,288	2 yok	254	3,1890	,80731	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 var	134	3,1526	,93586	,206	386	,837	2 yok	254	3,1325	,89588	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 var	134	3,1333	,92618	,877	386	,381	2, yok	254	3,0489	,88735	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 var	134	3,5970	,79854	2,299	386	,022	2 yok	254	3,4016	,79519																																																																																																								
Özyeterlik	var	134	3,2820	,84101	1,063	386	,288																																																																																																																																																								
	2 yok	254	3,1890	,80731				Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 var	134	3,1526	,93586	,206	386	,837	2 yok	254	3,1325	,89588	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 var	134	3,1333	,92618	,877	386	,381	2, yok	254	3,0489	,88735	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 var	134	3,5970	,79854	2,299	386	,022	2 yok	254	3,4016	,79519																																																																																																																				
Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 var	134	3,1526	,93586	,206	386	,837																																																																																																																																																								
	2 yok	254	3,1325	,89588				Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 var	134	3,1333	,92618	,877	386	,381	2, yok	254	3,0489	,88735	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 var	134	3,5970	,79854	2,299	386	,022	2 yok	254	3,4016	,79519																																																																																																																																
Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 var	134	3,1333	,92618	,877	386	,381																																																																																																																																																								
	2, yok	254	3,0489	,88735				Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 var	134	3,5970	,79854	2,299	386	,022	2 yok	254	3,4016	,79519																																																																																																																																												
Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 var	134	3,5970	,79854	2,299	386	,022																																																																																																																																																								
	2 yok	254	3,4016	,79519																																																																																																																																																											

Tablo 9’a göre ilköğretim sınıf öğretmenlerinin “Tükenmişlik” boyutuna ilişkin görüşleri sınıflarında kaynaştırma öğrencisi bulunup bulunmama durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t_{(386)} = 2,291$; $p < .05$].”Tükenmişlik” boyutunda kaynaştırma öğrencisi olan sınıf öğretmenlerinin ortalaması $x = 2,02$ iken

bu değer kaynaştırma öğrencisi olmayan sınıf öğretmenlerinde $x=1,87$ olarak görölmektedir. Aradaki bu sayısal fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin bulunmayan sınıf öğretmenlerine göre daha tükenmiş olduğu şeklinde yorumlanabilir.

İlköğretim sınıf öğretmenlerinin “İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma” boyutuna ilişkin görüşleri sınıflarında kaynaştırma öğrencisi bulunup bulunmama durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t_{(386)}=2,766$; $p<.05$]. “İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma” boyutunda kaynaştırma öğrencisi olan sınıf öğretmenlerinin ortalaması $x=1,89$ iken bu değer kaynaştırma öğrencisi olmayan sınıf öğretmenlerinde $x=1,69$ olarak görölmektedir. Aradaki bu sayısal fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu kaynaştırma öğrencisi olan sınıf öğretmenlerinin insanlarla olan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranmalarının kaynaştırma öğrencisi olmayan sınıf öğretmenlerine göre daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

İlköğretim sınıf öğretmenlerinin “Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürüebilme yeterliği” boyutuna ilişkin görüşleri sınıflarında kaynaştırma öğrencisi bulunup bulunmama durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t_{(386)}= 2,299$; $p<.05$]. “Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürüebilme yeterliği” boyutunda kaynaştırma öğrencisi olan sınıf öğretmenlerinin ortalaması $x=3,59$ iken bu değer kaynaştırma öğrencisi olmayan sınıf öğretmenlerinde $x=3,40$ olarak görölmektedir. Aradaki bu sayısal fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu kaynaştırma öğrencisi olan sınıf öğretmenlerinin normal öğrencilerle kaynaştırma öğrencilerinin birbirleriyle olan ilişkilerini kaynaştırma öğrencisi olmayan sınıf öğretmenlerine göre daha iyi düzenleyebilme ve sürdürüebilme yeterliğine sahip olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 10. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının, Tükenmişliklerinin, Özyeterliklerinin Özel Eğitim ile İlgili Herhangi Bir Eğitim Alıp Almama Değişkenine Göre Farklılığı İçin “t Testi” Sonuçları

BOYUTLAR	Özel Eğitim ile İlgili Herhangi Bir Eğitim Aldınız mı?	N	\bar{X}	S	t	sd	p*
Kaynaştırma eğitimine karşı genel tutum	1 evet	127	3,0551	,99760	-3,689	388	,000
	2 hayır	263	3,4189	,86902			
Sınıf yönetimi ve diğer öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisine ilişkin inanç	1 evet	127	2,8414	1,11839	-3,338	388	,001
	2 hayır	263	3,2091	,96856			
Kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerekliliğine ilişkin inanç	1 evet	127	3,4134	1,20804	-3,594	388	,000
	2 hayır	263	3,8333	1,01463			
Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç	1 evet	127	2,8917	,95929	-2,524	388	,012
	2 hayır	263	3,1644	1,01881			
Tükenmişlik	1 evet	127	1,9439	,67332	,452	388	,652
	2 hayır	263	1,9146	,56243			
Duygusal tükenme	1 evet	127	1,8688	,77505	-,487	388	,626
	2 hayır	263	1,9066	,69053			
İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 evet	127	1,9301	1,05910	2,369	388	,018
	2 hayır	263	1,7134	,72231			
Fiziksel tükenme	1 evet	127	2,4961	,83489	-2,210	388	,028
	2 hayır	263	2,6867	,78015			
İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 evet	127	1,7739	,67474	,266	388	,790
	2 hayır	263	1,7550	,64841			
İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 evet	127	1,6824	,86563	1,423	388	,155
	2 hayır	263	1,5602	,75810			
Özyeterlik	1 evet	127	3,4461	,70485	3,821	388	,000
	2 hayır	263	3,1144	,84671			
Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 evet	127	3,4138	,80339	4,264	388	,000
	2 hayır	263	3,0051	,92478			
Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 evet	127	3,2396	,77849	2,467	388	,014
	2 hayır	263	3,0016	,94262			
Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürülebilirlik yeterliği	1 evet	127	3,6940	,68197	3,833	388	,000
	2 hayır	263	3,3677	,83404			

Tablo 10’a göre; ilköğretim sınıf öğretmenlerinin “Kaynaştırma eğitimine karşı genel tutumları” özel eğitimle ilgili herhangi bir eğitim alıp, almama durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t_{(388)} = -3,689$; $p < .05$]. “Kaynaştırma eğitimine karşı genel tutumlarına” baktığımızda özel eğitimle ilgili herhangi bir eğitim alan sınıf öğretmenlerinin ortalaması $x = 3,05$ iken bu değer özel eğitim ile

ilgili herhangi bir eğitim almayan sınıf öğretmenlerinde $x=3,41$ olarak görülmektedir. Aradaki bu sayısal fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim almayan sınıf öğretmenlerinin alan sınıf öğretmenlerine göre kaynaştırma eğitimine karşı daha olumsuz tutum içerisinde olduğu şeklinde yorumlanabilir.

İlköğretim sınıf öğretmenlerinin “Sınıf yönetimi ve diğer öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisi” boyutuna ilişkin görüşleri özel eğitimle ilgili herhangi bir eğitim alıp, almama durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t_{(388)} = -3,338$; $p < .05$]. “Sınıf yönetimi ve diğer öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisi” boyutunda özel eğitimle ilgili herhangi bir eğitim alan sınıf öğretmenlerinin ortalaması $x=2,84$ iken bu değer özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim almayan sınıf öğretmenlerinde $x=3,20$ olarak görülmektedir. Aradaki bu sayısal fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim almayan sınıf öğretmenlerinin alan sınıf öğretmenlerine göre kaynaştırma öğrencilerinin sınıf disiplinini bozduğu ve diğer öğrenciler üzerinde olumsuz etki yarattığı düşüncesinde olduğu şeklinde yorumlanabilir.

İlköğretim sınıf öğretmenlerinin “Kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerekliliğine ilişkin inanç” boyutuna ilişkin görüşleri özel eğitimle ilgili herhangi bir eğitim alıp, almama durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t_{(388)} = -3,594$; $p < .05$]. “Kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerekliliğine ilişkin inanç” boyutunda özel eğitimle ilgili herhangi bir eğitim alan sınıf öğretmenlerinin ortalaması $x= 3,41$ iken bu değer özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim almayan sınıf öğretmenlerinde $x=3,83$ olarak görülmektedir. Aradaki bu sayısal fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu, kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerektiği düşüncesinin, özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim almayan sınıf öğretmenlerinde, alanlara oranla daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

İlköğretim sınıf öğretmenlerinin “Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç” boyutuna yönelik görüşleri özel eğitimle ilgili herhangi bir eğitim alıp, almama durumlarına

göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t_{(388)} = -2,524$; $p < .05$]. “Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç” boyutuna baktığımızda özel eğitimle ilgili herhangi bir eğitim alan sınıf öğretmenlerinin ortalaması $x=2,89$ iken bu değer özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim almayan sınıf öğretmenlerinde $x=3,16$ olarak görülmektedir. Aradaki bu sayısal fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydası olmadığı düşüncesinin özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim almayan sınıf öğretmenlerinde, alanlara oranla daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

İlköğretim sınıf öğretmenlerinin “İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu” boyutuna yönelik görüşleri özel eğitimle ilgili herhangi bir eğitim alıp, almama durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t_{(388)} = 2,369$; $p < .05$]. “İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu” boyutuna baktığımızda özel eğitimle ilgili herhangi bir eğitim alan sınıf öğretmenlerinin ortalaması $x=1,93$ iken bu değer özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim almayan sınıf öğretmenlerinde $x=1,71$ olarak görülmektedir. Aradaki bu sayısal fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu iş hayatında kişisel olarak başarı gösterememe düşüncesinin özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim alan sınıf öğretmenlerinde, almayanlara oranla daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

İlköğretim sınıf öğretmenlerinin “Fiziksel tükenme” boyutuna ilişkin görüşleri özel eğitimle ilgili herhangi bir eğitim alıp, almama durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t_{(388)} = -2,210$; $p < .05$]. “Fiziksel tükenme” boyutuna baktığımızda özel eğitimle ilgili herhangi bir eğitim alan sınıf öğretmenlerinin ortalaması $x=2,49$ iken bu değer özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim almayan sınıf öğretmenlerinde $x=2,68$ olarak görülmektedir. Aradaki bu sayısal fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu fiziksel olarak tükenmenin özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim almayan sınıf öğretmenlerinde alanlara oranla daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

İlköğretim sınıf öğretmenlerinin “Özyeterlikleri” özel eğitimle ilgili herhangi bir eğitim alıp, almama durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t_{(388)} = 3,821$; $p < .05$]. “Özyeterliklerine” baktığımızda özel eğitimle ilgili herhangi bir eğitim alan sınıf öğretmenlerinin ortalaması $x=3,44$ iken bu değer özel eğitim ile

ilgili herhangi bir eğitim almayan sınıf öğretmenlerinde $x=3,11$ olarak görülmektedir. Aradaki bu sayısal fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu özyeterliliklerinin özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim alan sınıf öğretmenlerinde almayanlara oranla daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

İlköğretim sınıf öğretmenlerinin “Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlilikleri” özel eğitimle ilgili herhangi bir eğitim alıp, almama durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t_{(388)}= 4,264$; $p<.05$]. “Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlilik” boyutuna baktığımızda özel eğitimle ilgili herhangi bir eğitim alan sınıf öğretmenlerinin ortalaması $x=3,41$ iken bu değer özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim almayan sınıf öğretmenlerinde $x=3,00$ olarak görülmektedir. Aradaki bu sayısal fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterliliklerinin özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim alan sınıf öğretmenlerinde almayanlara oranla daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

İlköğretim sınıf öğretmenlerinin “Sınıf ve zaman yönetimi yeterlilikleri” özel eğitimle ilgili herhangi bir eğitim alıp, almama durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t_{(388)}= 2,467$; $p<.05$]. “Sınıf ve zaman yönetimi yeterlilikleri” boyutuna baktığımızda özel eğitimle ilgili herhangi bir eğitim alan sınıf öğretmenlerinin ortalaması $x=3,23$ iken bu değer özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim almayan sınıf öğretmenlerinde $x=3,00$ olarak görülmektedir. Aradaki bu sayısal fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu sınıf ve zaman yönetimi yeterliliklerinin özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim alan sınıf öğretmenlerinde almayanlara oranla daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

İlköğretim sınıf öğretmenlerinin “Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürülebilirlik yeterlilikleri” özel eğitimle ilgili herhangi bir eğitim alıp, almama durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t_{(388)}= 3,833$; $p<.05$]. “Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürülebilirlik yeterliliği” boyutuna baktığımızda özel eğitimle ilgili herhangi bir eğitim alan sınıf öğretmenlerinin ortalaması $x=3,69$ iken bu değer özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim almayan sınıf öğretmenlerinde $x=3,36$ olarak görülmektedir. Aradaki bu sayısal fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu sınıf içerisinde normal öğrencilerin

kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliliğinin özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim alan sınıf öğretmenlerinde almayanlara oranla daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 11. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının, Tükenmişliklerinin, Özyeterliklerinin Görev Süreleri Boyunca Kaynaştırma Öğrencisi Okutup Okutmama Değişkenine Göre Farklılığı İçin “t Testi” Sonuçları

BOYUTLAR	Kaynaştırma Öğrencisi Okuttunuz mu?	N	\bar{X}	S	t	sd	p*
Kaynaştırma eğitimine karşı genel tutum	1 evet	265	3,2446	,91311	-1,736	388	,083
	2 hayır	125	3,4188	,94996			
Sınıf yönetimi ve diğer öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisine ilişkin inanç	1 evet	265	2,9876	1,01096	-2,859	388	,004
	2 hayır	125	3,3051	1,04952			
Kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerekliliğine ilişkin inanç	1 evet	265	3,6893	1,06379	-,190	388	,849
	2 hayır	125	3,7120	1,17057			
Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç	1 evet	265	3,0274	1,02407	-1,381	388	,168
	2 hayır	125	3,1780	,96502			
Tükenmişlik	1 evet	265	1,9048	,59398	-,924	388	,356
	2 hayır	125	1,9650	,61319			
Duygusal tükenme	1 evet	265	1,8621	,71338	-1,292	388	,197
	2 hayır	125	1,9627	,72695			
İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 evet	265	1,7660	,72902	-,605	388	,545
	2 hayır	125	1,8220	1,06815			
Fiziksel tükenme	1 evet	265	2,5977	,80161	-,963	388	,336
	2 hayır	125	2,6816	,80406			
İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 evet	265	1,7536	,66093	-,330	388	,742
	2 hayır	125	1,7771	,64869			
İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 evet	265	1,6013	,76150	,045	388	,964
	2 hayır	125	1,5973	,86685			
Özyeterlik	1 evet	265	3,2597	,78076	1,314	388	,190
	2 hayır	125	3,1433	,88795			
Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 evet	265	3,1551	,87776	,537	388	,591
	2 hayır	125	3,1022	,96747			
Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 evet	265	3,1024	,86824	,745	388	,456
	2 hayır	125	3,0297	,96111			
Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 evet	265	3,5515	,76940	2,804	388	,005
	2 hayır	125	3,3097	,84588			

Tablo11’e göre; ilköğretim sınıf öğretmenlerinin “Sınıf yönetimi ve kaynaştırma öğrencilerinin diğer öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisi” boyutuna ilişkin görüşleri mesleki hayatlarında kaynaştırma öğrencisi okutup okutmamalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t_{(388)} = -1,736$; $p < .05$]. “Sınıf yönetimi ve

kaynaştırma öğrencilerinin diğer öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisi” boyutuna baktığımızda kaynaştırma öğrencisi okutmuş sınıf öğretmenlerinin ortalaması $x=3,98$ iken bu değer kaynaştırma öğrencisi okutmamış sınıf öğretmenlerinde $x=3,30$ olarak görülmektedir. Aradaki bu sayısal fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu kaynaştırma öğrencilerinin sınıf disiplinini bozduğu ve diğer öğrenciler üzerinde olumsuz etki yarattığı düşüncesinin kaynaştırma öğrencisi okutmuş sınıf öğretmenlerinde okutmamışlara oranla daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

İlköğretim sınıf öğretmenlerinin “Sınıf içerisinde normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği” boyutuna ilişkin görüşleri mesleki hayatlarında kaynaştırma öğrencisi okutup okutmamalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t_{(388)}= 2,804$; $p<.05$]. “Sınıf içerisinde normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği” boyutuna baktığımızda kaynaştırma öğrencisi okutmuş sınıf öğretmenlerinin ortalaması $x= 3,55$ iken bu değer kaynaştırma öğrencisi okutmamış sınıf öğretmenlerinde $x=3,30$ olarak görülmektedir. Aradaki bu sayısal fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu sınıf içerisinde normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliliğinin kaynaştırma öğrencisi okutmuş sınıf öğretmenlerinde okutmamışlara oranla daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 12. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Kaynaştırma Eğitimi İle İlgili Yayın Okuyup Okumama Değişkenine Göre Farklılığı İçin “t Testi” Sonuçları

BOYUTLAR	Kaynaştırma İle İlgili Yayın Okudunuz mu?	N	\bar{X}	S	t	sd	p*																																																																																																																																																								
Kaynaştırma eğitimine karşı genel tutum	1 evet	104	3,1776	,91258	-2,297	134	,023																																																																																																																																																								
	2 hayır	32	3,6029	,92696				Sınıf yönetimi ve diğer öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisine ilişkin inanç	1 evet	104	2,8915	1,01865	-2,328	134	,021	2 hayır	32	3,3661	,97361	Kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerekliliğine ilişkin inanç	1 evet	104	3,6474	,99630	-1,858	134	,065	2 hayır	32	4,0313	1,10265	Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç	1 evet	104	2,9736	1,08773	-1,864	134	,065	2 hayır	32	3,3750	,98783	Tükenmişlik	1 evet	104	1,9766	,60895	-1,420	134	,158	2 hayır	32	2,1465	,53131	Duygusal tükenme	1 evet	104	1,9284	,74655	-1,602	134	,111	2 hayır	32	2,1667	,69818	İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 evet	104	1,8365	,72387	-,297	134	,767	2 hayır	32	1,8789	,64327	Fiziksel tükenme	1 evet	104	2,6462	,84863	-1,914	134	,058	2 hayır	32	2,9625	,70471	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 evet	104	1,8503	,70138	-,940	134	,349	2 hayır	32	1,9821	,66981	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 evet	104	1,6731	,71050	-,950	134	,344	2 hayır	32	1,8229	,97637	Özyeterlik	1 evet	104	3,4273	,82094	3,566	134	,001	2 hayır	32	2,8451	,76144	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 evet	104	3,2906	,90695	3,207	134	,002	2 hayır	32	2,7049	,89140	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 evet	104	3,3022	,88496	3,810	134	,000	2 hayır	32	2,6205	,88556	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürülebilirlik yeterliği	1 evet	104	3,7280	,80702	3,023	134	,003
Sınıf yönetimi ve diğer öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisine ilişkin inanç	1 evet	104	2,8915	1,01865	-2,328	134	,021																																																																																																																																																								
	2 hayır	32	3,3661	,97361				Kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerekliliğine ilişkin inanç	1 evet	104	3,6474	,99630	-1,858	134	,065	2 hayır	32	4,0313	1,10265	Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç	1 evet	104	2,9736	1,08773	-1,864	134	,065	2 hayır	32	3,3750	,98783	Tükenmişlik	1 evet	104	1,9766	,60895	-1,420	134	,158	2 hayır	32	2,1465	,53131	Duygusal tükenme	1 evet	104	1,9284	,74655	-1,602	134	,111	2 hayır	32	2,1667	,69818	İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 evet	104	1,8365	,72387	-,297	134	,767	2 hayır	32	1,8789	,64327	Fiziksel tükenme	1 evet	104	2,6462	,84863	-1,914	134	,058	2 hayır	32	2,9625	,70471	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 evet	104	1,8503	,70138	-,940	134	,349	2 hayır	32	1,9821	,66981	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 evet	104	1,6731	,71050	-,950	134	,344	2 hayır	32	1,8229	,97637	Özyeterlik	1 evet	104	3,4273	,82094	3,566	134	,001	2 hayır	32	2,8451	,76144	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 evet	104	3,2906	,90695	3,207	134	,002	2 hayır	32	2,7049	,89140	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 evet	104	3,3022	,88496	3,810	134	,000	2 hayır	32	2,6205	,88556	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürülebilirlik yeterliği	1 evet	104	3,7280	,80702	3,023	134	,003	2 hayır	32	3,2500	,69324								
Kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerekliliğine ilişkin inanç	1 evet	104	3,6474	,99630	-1,858	134	,065																																																																																																																																																								
	2 hayır	32	4,0313	1,10265				Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç	1 evet	104	2,9736	1,08773	-1,864	134	,065	2 hayır	32	3,3750	,98783	Tükenmişlik	1 evet	104	1,9766	,60895	-1,420	134	,158	2 hayır	32	2,1465	,53131	Duygusal tükenme	1 evet	104	1,9284	,74655	-1,602	134	,111	2 hayır	32	2,1667	,69818	İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 evet	104	1,8365	,72387	-,297	134	,767	2 hayır	32	1,8789	,64327	Fiziksel tükenme	1 evet	104	2,6462	,84863	-1,914	134	,058	2 hayır	32	2,9625	,70471	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 evet	104	1,8503	,70138	-,940	134	,349	2 hayır	32	1,9821	,66981	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 evet	104	1,6731	,71050	-,950	134	,344	2 hayır	32	1,8229	,97637	Özyeterlik	1 evet	104	3,4273	,82094	3,566	134	,001	2 hayır	32	2,8451	,76144	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 evet	104	3,2906	,90695	3,207	134	,002	2 hayır	32	2,7049	,89140	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 evet	104	3,3022	,88496	3,810	134	,000	2 hayır	32	2,6205	,88556	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürülebilirlik yeterliği	1 evet	104	3,7280	,80702	3,023	134	,003	2 hayır	32	3,2500	,69324																				
Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç	1 evet	104	2,9736	1,08773	-1,864	134	,065																																																																																																																																																								
	2 hayır	32	3,3750	,98783				Tükenmişlik	1 evet	104	1,9766	,60895	-1,420	134	,158	2 hayır	32	2,1465	,53131	Duygusal tükenme	1 evet	104	1,9284	,74655	-1,602	134	,111	2 hayır	32	2,1667	,69818	İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 evet	104	1,8365	,72387	-,297	134	,767	2 hayır	32	1,8789	,64327	Fiziksel tükenme	1 evet	104	2,6462	,84863	-1,914	134	,058	2 hayır	32	2,9625	,70471	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 evet	104	1,8503	,70138	-,940	134	,349	2 hayır	32	1,9821	,66981	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 evet	104	1,6731	,71050	-,950	134	,344	2 hayır	32	1,8229	,97637	Özyeterlik	1 evet	104	3,4273	,82094	3,566	134	,001	2 hayır	32	2,8451	,76144	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 evet	104	3,2906	,90695	3,207	134	,002	2 hayır	32	2,7049	,89140	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 evet	104	3,3022	,88496	3,810	134	,000	2 hayır	32	2,6205	,88556	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürülebilirlik yeterliği	1 evet	104	3,7280	,80702	3,023	134	,003	2 hayır	32	3,2500	,69324																																
Tükenmişlik	1 evet	104	1,9766	,60895	-1,420	134	,158																																																																																																																																																								
	2 hayır	32	2,1465	,53131				Duygusal tükenme	1 evet	104	1,9284	,74655	-1,602	134	,111	2 hayır	32	2,1667	,69818	İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 evet	104	1,8365	,72387	-,297	134	,767	2 hayır	32	1,8789	,64327	Fiziksel tükenme	1 evet	104	2,6462	,84863	-1,914	134	,058	2 hayır	32	2,9625	,70471	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 evet	104	1,8503	,70138	-,940	134	,349	2 hayır	32	1,9821	,66981	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 evet	104	1,6731	,71050	-,950	134	,344	2 hayır	32	1,8229	,97637	Özyeterlik	1 evet	104	3,4273	,82094	3,566	134	,001	2 hayır	32	2,8451	,76144	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 evet	104	3,2906	,90695	3,207	134	,002	2 hayır	32	2,7049	,89140	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 evet	104	3,3022	,88496	3,810	134	,000	2 hayır	32	2,6205	,88556	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürülebilirlik yeterliği	1 evet	104	3,7280	,80702	3,023	134	,003	2 hayır	32	3,2500	,69324																																												
Duygusal tükenme	1 evet	104	1,9284	,74655	-1,602	134	,111																																																																																																																																																								
	2 hayır	32	2,1667	,69818				İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 evet	104	1,8365	,72387	-,297	134	,767	2 hayır	32	1,8789	,64327	Fiziksel tükenme	1 evet	104	2,6462	,84863	-1,914	134	,058	2 hayır	32	2,9625	,70471	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 evet	104	1,8503	,70138	-,940	134	,349	2 hayır	32	1,9821	,66981	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 evet	104	1,6731	,71050	-,950	134	,344	2 hayır	32	1,8229	,97637	Özyeterlik	1 evet	104	3,4273	,82094	3,566	134	,001	2 hayır	32	2,8451	,76144	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 evet	104	3,2906	,90695	3,207	134	,002	2 hayır	32	2,7049	,89140	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 evet	104	3,3022	,88496	3,810	134	,000	2 hayır	32	2,6205	,88556	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürülebilirlik yeterliği	1 evet	104	3,7280	,80702	3,023	134	,003	2 hayır	32	3,2500	,69324																																																								
İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 evet	104	1,8365	,72387	-,297	134	,767																																																																																																																																																								
	2 hayır	32	1,8789	,64327				Fiziksel tükenme	1 evet	104	2,6462	,84863	-1,914	134	,058	2 hayır	32	2,9625	,70471	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 evet	104	1,8503	,70138	-,940	134	,349	2 hayır	32	1,9821	,66981	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 evet	104	1,6731	,71050	-,950	134	,344	2 hayır	32	1,8229	,97637	Özyeterlik	1 evet	104	3,4273	,82094	3,566	134	,001	2 hayır	32	2,8451	,76144	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 evet	104	3,2906	,90695	3,207	134	,002	2 hayır	32	2,7049	,89140	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 evet	104	3,3022	,88496	3,810	134	,000	2 hayır	32	2,6205	,88556	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürülebilirlik yeterliği	1 evet	104	3,7280	,80702	3,023	134	,003	2 hayır	32	3,2500	,69324																																																																				
Fiziksel tükenme	1 evet	104	2,6462	,84863	-1,914	134	,058																																																																																																																																																								
	2 hayır	32	2,9625	,70471				İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 evet	104	1,8503	,70138	-,940	134	,349	2 hayır	32	1,9821	,66981	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 evet	104	1,6731	,71050	-,950	134	,344	2 hayır	32	1,8229	,97637	Özyeterlik	1 evet	104	3,4273	,82094	3,566	134	,001	2 hayır	32	2,8451	,76144	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 evet	104	3,2906	,90695	3,207	134	,002	2 hayır	32	2,7049	,89140	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 evet	104	3,3022	,88496	3,810	134	,000	2 hayır	32	2,6205	,88556	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürülebilirlik yeterliği	1 evet	104	3,7280	,80702	3,023	134	,003	2 hayır	32	3,2500	,69324																																																																																
İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 evet	104	1,8503	,70138	-,940	134	,349																																																																																																																																																								
	2 hayır	32	1,9821	,66981				İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 evet	104	1,6731	,71050	-,950	134	,344	2 hayır	32	1,8229	,97637	Özyeterlik	1 evet	104	3,4273	,82094	3,566	134	,001	2 hayır	32	2,8451	,76144	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 evet	104	3,2906	,90695	3,207	134	,002	2 hayır	32	2,7049	,89140	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 evet	104	3,3022	,88496	3,810	134	,000	2 hayır	32	2,6205	,88556	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürülebilirlik yeterliği	1 evet	104	3,7280	,80702	3,023	134	,003	2 hayır	32	3,2500	,69324																																																																																												
İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 evet	104	1,6731	,71050	-,950	134	,344																																																																																																																																																								
	2 hayır	32	1,8229	,97637				Özyeterlik	1 evet	104	3,4273	,82094	3,566	134	,001	2 hayır	32	2,8451	,76144	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 evet	104	3,2906	,90695	3,207	134	,002	2 hayır	32	2,7049	,89140	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 evet	104	3,3022	,88496	3,810	134	,000	2 hayır	32	2,6205	,88556	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürülebilirlik yeterliği	1 evet	104	3,7280	,80702	3,023	134	,003	2 hayır	32	3,2500	,69324																																																																																																								
Özyeterlik	1 evet	104	3,4273	,82094	3,566	134	,001																																																																																																																																																								
	2 hayır	32	2,8451	,76144				Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 evet	104	3,2906	,90695	3,207	134	,002	2 hayır	32	2,7049	,89140	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 evet	104	3,3022	,88496	3,810	134	,000	2 hayır	32	2,6205	,88556	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürülebilirlik yeterliği	1 evet	104	3,7280	,80702	3,023	134	,003	2 hayır	32	3,2500	,69324																																																																																																																				
Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 evet	104	3,2906	,90695	3,207	134	,002																																																																																																																																																								
	2 hayır	32	2,7049	,89140				Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 evet	104	3,3022	,88496	3,810	134	,000	2 hayır	32	2,6205	,88556	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürülebilirlik yeterliği	1 evet	104	3,7280	,80702	3,023	134	,003	2 hayır	32	3,2500	,69324																																																																																																																																
Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 evet	104	3,3022	,88496	3,810	134	,000																																																																																																																																																								
	2 hayır	32	2,6205	,88556				Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürülebilirlik yeterliği	1 evet	104	3,7280	,80702	3,023	134	,003	2 hayır	32	3,2500	,69324																																																																																																																																												
Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürülebilirlik yeterliği	1 evet	104	3,7280	,80702	3,023	134	,003																																																																																																																																																								
	2 hayır	32	3,2500	,69324																																																																																																																																																											

Tablo 12’ye göre; ilköğretim sınıf öğretmenlerinin “Kaynaştırma eğitime karşı genel tutumları” kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir yayın okuyup okumamalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t_{(134)} = -2,297$; $p < .05$]. “Kaynaştırma eğitime karşı genel tutumlarına” baktığımızda kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir yayın okuyan sınıf öğretmenlerinin ortalaması $x = 3,17$ iken bu

değer kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir yayın okumayan sınıf öğretmenlerinde $x=3,60$ olarak görülmektedir. Aradaki bu sayısal fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir yayın okumayan sınıf öğretmenlerinin okuyan sınıf öğretmenlerine göre kaynaştırma eğitimine karşı daha olumsuz tutum içerisinde olduğu şeklinde yorumlanabilir.

İlköğretim sınıf öğretmenlerinin “Sınıf yönetimi ve diğer öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisi” boyutuna ilişkin görüşleri kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir yayın okuyup okumamalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t_{(134)} = -2,328$; $p < .05$]. “Sınıf yönetimi ve diğer öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisi” boyutunda kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir yayın okuyan sınıf öğretmenlerinin ortalaması $x=2,89$ iken bu değer kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir yayın okumayan sınıf öğretmenlerinde $x=3,36$ olarak görülmektedir. Aradaki bu sayısal fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu kaynaştırma öğrencilerinin sınıf disiplinini bozduğu ve diğer öğrenciler üzerinde olumsuz etki yarattığı düşüncesinin kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir yayın okumayan sınıf öğretmenlerinde okuyanlara oranla daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

İlköğretim sınıf öğretmenlerinin “Özyeterlikleri” kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir yayın okuyup okumamalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t_{(134)} = 3,566$; $p < .05$]. “Özyeterliklerine” baktığımızda kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir yayın okuyan sınıf öğretmenlerinin ortalaması $x=3,42$ iken bu değer kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir yayın okumayan sınıf öğretmenlerinde $x=2,84$ olarak görülmektedir. Aradaki bu sayısal fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu özyeterliklerinin kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir yayın okuyan sınıf öğretmenlerinde okumayanlara oranla daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

İlköğretim sınıf öğretmenlerinin “Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlikleri” kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir yayın okuyup okumamalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t_{(134)} = 3,207$; $p < .05$]. “Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik” boyutuna baktığımızda kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir yayın okuyan sınıf öğretmenlerinin ortalaması $x=3,29$ iken bu değer kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir yayın okumayan sınıf öğretmenlerinde

$x=2,70$ olarak görülmektedir. Aradaki bu sayısal fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir yayın okuyan sınıf öğretmenlerinin okumayan sınıf öğretmenlerine oranla kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterliklerinin daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

İlköğretim sınıf öğretmenlerinin “Sınıf ve zaman yönetimi yeterlikleri” kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir yayın okuyup okumamalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t_{(134)}= 3,810$; $p<.05$]. “Sınıf ve zaman yönetimi yeterlikleri” boyutuna baktığımızda kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir yayın okuyan sınıf öğretmenlerinin ortalaması $x=3,30$ iken bu değer kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir yayın okumayan sınıf öğretmenlerinde $x=2,62$ olarak görülmektedir. Aradaki bu sayısal fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir yayın okuyan sınıf öğretmenlerinin okumayan sınıf öğretmenlerine oranla sınıf ve zaman yönetimi yeterliklerinin daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

İlköğretim sınıf öğretmenlerinin “Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterlikleri” kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir yayın okuyup okumamalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t_{(134)}= 3,023$; $p<.05$]. “Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği” boyutuna baktığımızda kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir yayın okuyan sınıf öğretmenlerinin ortalaması $x=3,72$ iken bu değer kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir yayın okumayan sınıf öğretmenlerinde $x=3,25$ olarak görülmektedir. Aradaki bu sayısal fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir yayın okuyan sınıf öğretmenlerinin okumayan sınıf öğretmenlerine oranla sınıf içerisinde normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliğinin daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 13. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının, tükenmişliklerinin, Özyeterliklerinin Özür Türü Değişkenine Göre Farklılığı İçin “t Testi” Sonuçları

BOYUTLAR	Özür Türü?	N	\bar{X}	S	t	sd	p*																																																																																																																																																								
Kaynaştırma eğitimine karşı genel tutum	1 zihinsel	128	3,2877	,93549	,500	134	,618																																																																																																																																																								
	2 fiziksel	8	3,1176	,88487				Sınıf yönetimi ve diğer öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisine ilişkin inanç	1 zihinsel	128	3,0100	1,03656	,313	134	,755	2 fiziksel	8	2,8929	,86307	Kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerekliliğine ilişkin inanç	1 zihinsel	128	3,7487	1,04764	,494	134	,622	2 fiziksel	8	3,5625	,74502	Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç	1 zihinsel	128	3,0820	1,06765	,607	134	,545	2 fiziksel	8	2,8438	1,24598	Tükenmişlik	1 zihinsel	128	2,0386	,59649	1,743	134	,084	2 fiziksel	8	1,6641	,44876	Duygusal tükenme	1 zihinsel	128	1,9939	,75376	,594	134	,553	2 fiziksel	8	1,8333	,47140	İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 zihinsel	128	1,8652	,70704	1,244	134	,216	2 fiziksel	8	1,5469	,60849	Fiziksel tükenme	1 zihinsel	128	2,7516	,82548	1,764	134	,080	2 fiziksel	8	2,2250	,69642	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 zihinsel	128	1,9129	,68716	2,156	134	,033	2 fiziksel	8	1,3750	,63859	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 zihinsel	128	1,7396	,78808	1,887	134	,061	2 fiziksel	8	1,2083	,39591	Özyeterlik	1 zihinsel	128	3,2680	,83221	-1,237	134	,218	2 fiziksel	8	3,6467	,97427	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 zihinsel	128	3,1293	,91643	-1,172	134	,243	2 fiziksel	8	3,5278	1,18894	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 zihinsel	128	3,1183	,92462	-1,183	134	,239	2 fiziksel	8	3,5179	,96872	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 zihinsel	128	3,5960	,80814	-1,134	134	,259
Sınıf yönetimi ve diğer öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisine ilişkin inanç	1 zihinsel	128	3,0100	1,03656	,313	134	,755																																																																																																																																																								
	2 fiziksel	8	2,8929	,86307				Kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerekliliğine ilişkin inanç	1 zihinsel	128	3,7487	1,04764	,494	134	,622	2 fiziksel	8	3,5625	,74502	Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç	1 zihinsel	128	3,0820	1,06765	,607	134	,545	2 fiziksel	8	2,8438	1,24598	Tükenmişlik	1 zihinsel	128	2,0386	,59649	1,743	134	,084	2 fiziksel	8	1,6641	,44876	Duygusal tükenme	1 zihinsel	128	1,9939	,75376	,594	134	,553	2 fiziksel	8	1,8333	,47140	İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 zihinsel	128	1,8652	,70704	1,244	134	,216	2 fiziksel	8	1,5469	,60849	Fiziksel tükenme	1 zihinsel	128	2,7516	,82548	1,764	134	,080	2 fiziksel	8	2,2250	,69642	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 zihinsel	128	1,9129	,68716	2,156	134	,033	2 fiziksel	8	1,3750	,63859	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 zihinsel	128	1,7396	,78808	1,887	134	,061	2 fiziksel	8	1,2083	,39591	Özyeterlik	1 zihinsel	128	3,2680	,83221	-1,237	134	,218	2 fiziksel	8	3,6467	,97427	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 zihinsel	128	3,1293	,91643	-1,172	134	,243	2 fiziksel	8	3,5278	1,18894	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 zihinsel	128	3,1183	,92462	-1,183	134	,239	2 fiziksel	8	3,5179	,96872	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 zihinsel	128	3,5960	,80814	-1,134	134	,259	2 fiziksel	8	3,9286	,73639								
Kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerekliliğine ilişkin inanç	1 zihinsel	128	3,7487	1,04764	,494	134	,622																																																																																																																																																								
	2 fiziksel	8	3,5625	,74502				Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç	1 zihinsel	128	3,0820	1,06765	,607	134	,545	2 fiziksel	8	2,8438	1,24598	Tükenmişlik	1 zihinsel	128	2,0386	,59649	1,743	134	,084	2 fiziksel	8	1,6641	,44876	Duygusal tükenme	1 zihinsel	128	1,9939	,75376	,594	134	,553	2 fiziksel	8	1,8333	,47140	İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 zihinsel	128	1,8652	,70704	1,244	134	,216	2 fiziksel	8	1,5469	,60849	Fiziksel tükenme	1 zihinsel	128	2,7516	,82548	1,764	134	,080	2 fiziksel	8	2,2250	,69642	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 zihinsel	128	1,9129	,68716	2,156	134	,033	2 fiziksel	8	1,3750	,63859	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 zihinsel	128	1,7396	,78808	1,887	134	,061	2 fiziksel	8	1,2083	,39591	Özyeterlik	1 zihinsel	128	3,2680	,83221	-1,237	134	,218	2 fiziksel	8	3,6467	,97427	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 zihinsel	128	3,1293	,91643	-1,172	134	,243	2 fiziksel	8	3,5278	1,18894	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 zihinsel	128	3,1183	,92462	-1,183	134	,239	2 fiziksel	8	3,5179	,96872	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 zihinsel	128	3,5960	,80814	-1,134	134	,259	2 fiziksel	8	3,9286	,73639																				
Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç	1 zihinsel	128	3,0820	1,06765	,607	134	,545																																																																																																																																																								
	2 fiziksel	8	2,8438	1,24598				Tükenmişlik	1 zihinsel	128	2,0386	,59649	1,743	134	,084	2 fiziksel	8	1,6641	,44876	Duygusal tükenme	1 zihinsel	128	1,9939	,75376	,594	134	,553	2 fiziksel	8	1,8333	,47140	İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 zihinsel	128	1,8652	,70704	1,244	134	,216	2 fiziksel	8	1,5469	,60849	Fiziksel tükenme	1 zihinsel	128	2,7516	,82548	1,764	134	,080	2 fiziksel	8	2,2250	,69642	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 zihinsel	128	1,9129	,68716	2,156	134	,033	2 fiziksel	8	1,3750	,63859	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 zihinsel	128	1,7396	,78808	1,887	134	,061	2 fiziksel	8	1,2083	,39591	Özyeterlik	1 zihinsel	128	3,2680	,83221	-1,237	134	,218	2 fiziksel	8	3,6467	,97427	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 zihinsel	128	3,1293	,91643	-1,172	134	,243	2 fiziksel	8	3,5278	1,18894	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 zihinsel	128	3,1183	,92462	-1,183	134	,239	2 fiziksel	8	3,5179	,96872	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 zihinsel	128	3,5960	,80814	-1,134	134	,259	2 fiziksel	8	3,9286	,73639																																
Tükenmişlik	1 zihinsel	128	2,0386	,59649	1,743	134	,084																																																																																																																																																								
	2 fiziksel	8	1,6641	,44876				Duygusal tükenme	1 zihinsel	128	1,9939	,75376	,594	134	,553	2 fiziksel	8	1,8333	,47140	İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 zihinsel	128	1,8652	,70704	1,244	134	,216	2 fiziksel	8	1,5469	,60849	Fiziksel tükenme	1 zihinsel	128	2,7516	,82548	1,764	134	,080	2 fiziksel	8	2,2250	,69642	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 zihinsel	128	1,9129	,68716	2,156	134	,033	2 fiziksel	8	1,3750	,63859	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 zihinsel	128	1,7396	,78808	1,887	134	,061	2 fiziksel	8	1,2083	,39591	Özyeterlik	1 zihinsel	128	3,2680	,83221	-1,237	134	,218	2 fiziksel	8	3,6467	,97427	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 zihinsel	128	3,1293	,91643	-1,172	134	,243	2 fiziksel	8	3,5278	1,18894	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 zihinsel	128	3,1183	,92462	-1,183	134	,239	2 fiziksel	8	3,5179	,96872	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 zihinsel	128	3,5960	,80814	-1,134	134	,259	2 fiziksel	8	3,9286	,73639																																												
Duygusal tükenme	1 zihinsel	128	1,9939	,75376	,594	134	,553																																																																																																																																																								
	2 fiziksel	8	1,8333	,47140				İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 zihinsel	128	1,8652	,70704	1,244	134	,216	2 fiziksel	8	1,5469	,60849	Fiziksel tükenme	1 zihinsel	128	2,7516	,82548	1,764	134	,080	2 fiziksel	8	2,2250	,69642	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 zihinsel	128	1,9129	,68716	2,156	134	,033	2 fiziksel	8	1,3750	,63859	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 zihinsel	128	1,7396	,78808	1,887	134	,061	2 fiziksel	8	1,2083	,39591	Özyeterlik	1 zihinsel	128	3,2680	,83221	-1,237	134	,218	2 fiziksel	8	3,6467	,97427	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 zihinsel	128	3,1293	,91643	-1,172	134	,243	2 fiziksel	8	3,5278	1,18894	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 zihinsel	128	3,1183	,92462	-1,183	134	,239	2 fiziksel	8	3,5179	,96872	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 zihinsel	128	3,5960	,80814	-1,134	134	,259	2 fiziksel	8	3,9286	,73639																																																								
İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 zihinsel	128	1,8652	,70704	1,244	134	,216																																																																																																																																																								
	2 fiziksel	8	1,5469	,60849				Fiziksel tükenme	1 zihinsel	128	2,7516	,82548	1,764	134	,080	2 fiziksel	8	2,2250	,69642	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 zihinsel	128	1,9129	,68716	2,156	134	,033	2 fiziksel	8	1,3750	,63859	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 zihinsel	128	1,7396	,78808	1,887	134	,061	2 fiziksel	8	1,2083	,39591	Özyeterlik	1 zihinsel	128	3,2680	,83221	-1,237	134	,218	2 fiziksel	8	3,6467	,97427	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 zihinsel	128	3,1293	,91643	-1,172	134	,243	2 fiziksel	8	3,5278	1,18894	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 zihinsel	128	3,1183	,92462	-1,183	134	,239	2 fiziksel	8	3,5179	,96872	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 zihinsel	128	3,5960	,80814	-1,134	134	,259	2 fiziksel	8	3,9286	,73639																																																																				
Fiziksel tükenme	1 zihinsel	128	2,7516	,82548	1,764	134	,080																																																																																																																																																								
	2 fiziksel	8	2,2250	,69642				İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 zihinsel	128	1,9129	,68716	2,156	134	,033	2 fiziksel	8	1,3750	,63859	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 zihinsel	128	1,7396	,78808	1,887	134	,061	2 fiziksel	8	1,2083	,39591	Özyeterlik	1 zihinsel	128	3,2680	,83221	-1,237	134	,218	2 fiziksel	8	3,6467	,97427	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 zihinsel	128	3,1293	,91643	-1,172	134	,243	2 fiziksel	8	3,5278	1,18894	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 zihinsel	128	3,1183	,92462	-1,183	134	,239	2 fiziksel	8	3,5179	,96872	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 zihinsel	128	3,5960	,80814	-1,134	134	,259	2 fiziksel	8	3,9286	,73639																																																																																
İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 zihinsel	128	1,9129	,68716	2,156	134	,033																																																																																																																																																								
	2 fiziksel	8	1,3750	,63859				İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 zihinsel	128	1,7396	,78808	1,887	134	,061	2 fiziksel	8	1,2083	,39591	Özyeterlik	1 zihinsel	128	3,2680	,83221	-1,237	134	,218	2 fiziksel	8	3,6467	,97427	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 zihinsel	128	3,1293	,91643	-1,172	134	,243	2 fiziksel	8	3,5278	1,18894	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 zihinsel	128	3,1183	,92462	-1,183	134	,239	2 fiziksel	8	3,5179	,96872	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 zihinsel	128	3,5960	,80814	-1,134	134	,259	2 fiziksel	8	3,9286	,73639																																																																																												
İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 zihinsel	128	1,7396	,78808	1,887	134	,061																																																																																																																																																								
	2 fiziksel	8	1,2083	,39591				Özyeterlik	1 zihinsel	128	3,2680	,83221	-1,237	134	,218	2 fiziksel	8	3,6467	,97427	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 zihinsel	128	3,1293	,91643	-1,172	134	,243	2 fiziksel	8	3,5278	1,18894	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 zihinsel	128	3,1183	,92462	-1,183	134	,239	2 fiziksel	8	3,5179	,96872	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 zihinsel	128	3,5960	,80814	-1,134	134	,259	2 fiziksel	8	3,9286	,73639																																																																																																								
Özyeterlik	1 zihinsel	128	3,2680	,83221	-1,237	134	,218																																																																																																																																																								
	2 fiziksel	8	3,6467	,97427				Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 zihinsel	128	3,1293	,91643	-1,172	134	,243	2 fiziksel	8	3,5278	1,18894	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 zihinsel	128	3,1183	,92462	-1,183	134	,239	2 fiziksel	8	3,5179	,96872	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 zihinsel	128	3,5960	,80814	-1,134	134	,259	2 fiziksel	8	3,9286	,73639																																																																																																																				
Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 zihinsel	128	3,1293	,91643	-1,172	134	,243																																																																																																																																																								
	2 fiziksel	8	3,5278	1,18894				Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 zihinsel	128	3,1183	,92462	-1,183	134	,239	2 fiziksel	8	3,5179	,96872	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 zihinsel	128	3,5960	,80814	-1,134	134	,259	2 fiziksel	8	3,9286	,73639																																																																																																																																
Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 zihinsel	128	3,1183	,92462	-1,183	134	,239																																																																																																																																																								
	2 fiziksel	8	3,5179	,96872				Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 zihinsel	128	3,5960	,80814	-1,134	134	,259	2 fiziksel	8	3,9286	,73639																																																																																																																																												
Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 zihinsel	128	3,5960	,80814	-1,134	134	,259																																																																																																																																																								
	2 fiziksel	8	3,9286	,73639																																																																																																																																																											

Tablo 13’e göre; ilköğretim sınıf öğretmenlerinin “İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma” boyutuna yönelik görüşleri kaynaştırma öğrencilerinin özür türüne göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t_{(134)} = 2,156$; $p < .05$]. “İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma” boyutuna baktığımızda sınıfında zihinsel engelli bulunan sınıf öğretmenlerinin ortalaması

$x=1,91$ iken bu değer sınıfında fiziksel engelli bulunan sınıf öğretmenlerinde $x=1,37$ olarak görülmektedir. Aradaki bu sayısal fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu sınıfında zihinsel engelli bulunan sınıf öğretmenlerinin, fiziksel engelli bulunan sınıf öğretmenlerine oranla iş ortamındaki insanlarla ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranmalarının daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 14. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının, Tükenmişliklerinin, Özyeterliklerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılığı İçin “t Testi” Sonuçları

BOYUTLAR	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	sd	p*																																																																																																																																																								
Kaynaştırma eğitimine karşı genel tutum	1 bayan	164	3,3042	,93995	,067	388	,946																																																																																																																																																								
	2 erkek	226	3,2978	,92033				Sınıf yönetimi ve diğer öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisine ilişkin inanç	1 bayan	164	3,0906	1,04212	,020	388	,984	2 erkek	226	3,0885	1,02836	Kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerekliliğine ilişkin inanç	1 bayan	164	3,7632	1,07363	1,021	388	,308	2 erkek	226	3,6482	1,11467	Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç	1 bayan	164	2,9893	1,03924	-1,444	388	,149	2 erkek	226	3,1383	,98006	Tükenmişlik	1 bayan	164	1,8556	,54591	-1,929	388	,055	2 erkek	226	1,9739	,63304	Duygusal tükenme	1 bayan	164	1,8042	,61365	-2,119	388	,035	2 erkek	226	1,9597	,78050	İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 bayan	164	1,6928	,96986	-1,806	388	,072	2 erkek	226	1,8501	,74945	Fiziksel tükenme	1 bayan	164	2,6646	,75873	,839	388	,402	2 erkek	226	2,5956	,83297	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 bayan	164	1,6681	,60276	-2,400	388	,017	2 erkek	226	1,8287	,68598	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 bayan	164	1,5325	,70224	-1,429	388	,154	2 erkek	226	1,6490	,85530	Özyeterlik	1 bayan	164	3,2497	,80236	,562	388	,574	2 erkek	226	3,2026	,82920	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 bayan	164	3,1640	,91023	,478	388	,633	2 erkek	226	3,1195	,90545	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 bayan	164	3,0941	,87499	,280	388	,780	2 erkek	226	3,0683	,91688	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 bayan	164	3,5157	,78478	,875	388	,382
Sınıf yönetimi ve diğer öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisine ilişkin inanç	1 bayan	164	3,0906	1,04212	,020	388	,984																																																																																																																																																								
	2 erkek	226	3,0885	1,02836				Kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerekliliğine ilişkin inanç	1 bayan	164	3,7632	1,07363	1,021	388	,308	2 erkek	226	3,6482	1,11467	Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç	1 bayan	164	2,9893	1,03924	-1,444	388	,149	2 erkek	226	3,1383	,98006	Tükenmişlik	1 bayan	164	1,8556	,54591	-1,929	388	,055	2 erkek	226	1,9739	,63304	Duygusal tükenme	1 bayan	164	1,8042	,61365	-2,119	388	,035	2 erkek	226	1,9597	,78050	İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 bayan	164	1,6928	,96986	-1,806	388	,072	2 erkek	226	1,8501	,74945	Fiziksel tükenme	1 bayan	164	2,6646	,75873	,839	388	,402	2 erkek	226	2,5956	,83297	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 bayan	164	1,6681	,60276	-2,400	388	,017	2 erkek	226	1,8287	,68598	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 bayan	164	1,5325	,70224	-1,429	388	,154	2 erkek	226	1,6490	,85530	Özyeterlik	1 bayan	164	3,2497	,80236	,562	388	,574	2 erkek	226	3,2026	,82920	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 bayan	164	3,1640	,91023	,478	388	,633	2 erkek	226	3,1195	,90545	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 bayan	164	3,0941	,87499	,280	388	,780	2 erkek	226	3,0683	,91688	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 bayan	164	3,5157	,78478	,875	388	,382	2 erkek	226	3,4437	,81402								
Kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerekliliğine ilişkin inanç	1 bayan	164	3,7632	1,07363	1,021	388	,308																																																																																																																																																								
	2 erkek	226	3,6482	1,11467				Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç	1 bayan	164	2,9893	1,03924	-1,444	388	,149	2 erkek	226	3,1383	,98006	Tükenmişlik	1 bayan	164	1,8556	,54591	-1,929	388	,055	2 erkek	226	1,9739	,63304	Duygusal tükenme	1 bayan	164	1,8042	,61365	-2,119	388	,035	2 erkek	226	1,9597	,78050	İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 bayan	164	1,6928	,96986	-1,806	388	,072	2 erkek	226	1,8501	,74945	Fiziksel tükenme	1 bayan	164	2,6646	,75873	,839	388	,402	2 erkek	226	2,5956	,83297	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 bayan	164	1,6681	,60276	-2,400	388	,017	2 erkek	226	1,8287	,68598	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 bayan	164	1,5325	,70224	-1,429	388	,154	2 erkek	226	1,6490	,85530	Özyeterlik	1 bayan	164	3,2497	,80236	,562	388	,574	2 erkek	226	3,2026	,82920	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 bayan	164	3,1640	,91023	,478	388	,633	2 erkek	226	3,1195	,90545	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 bayan	164	3,0941	,87499	,280	388	,780	2 erkek	226	3,0683	,91688	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 bayan	164	3,5157	,78478	,875	388	,382	2 erkek	226	3,4437	,81402																				
Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç	1 bayan	164	2,9893	1,03924	-1,444	388	,149																																																																																																																																																								
	2 erkek	226	3,1383	,98006				Tükenmişlik	1 bayan	164	1,8556	,54591	-1,929	388	,055	2 erkek	226	1,9739	,63304	Duygusal tükenme	1 bayan	164	1,8042	,61365	-2,119	388	,035	2 erkek	226	1,9597	,78050	İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 bayan	164	1,6928	,96986	-1,806	388	,072	2 erkek	226	1,8501	,74945	Fiziksel tükenme	1 bayan	164	2,6646	,75873	,839	388	,402	2 erkek	226	2,5956	,83297	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 bayan	164	1,6681	,60276	-2,400	388	,017	2 erkek	226	1,8287	,68598	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 bayan	164	1,5325	,70224	-1,429	388	,154	2 erkek	226	1,6490	,85530	Özyeterlik	1 bayan	164	3,2497	,80236	,562	388	,574	2 erkek	226	3,2026	,82920	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 bayan	164	3,1640	,91023	,478	388	,633	2 erkek	226	3,1195	,90545	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 bayan	164	3,0941	,87499	,280	388	,780	2 erkek	226	3,0683	,91688	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 bayan	164	3,5157	,78478	,875	388	,382	2 erkek	226	3,4437	,81402																																
Tükenmişlik	1 bayan	164	1,8556	,54591	-1,929	388	,055																																																																																																																																																								
	2 erkek	226	1,9739	,63304				Duygusal tükenme	1 bayan	164	1,8042	,61365	-2,119	388	,035	2 erkek	226	1,9597	,78050	İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 bayan	164	1,6928	,96986	-1,806	388	,072	2 erkek	226	1,8501	,74945	Fiziksel tükenme	1 bayan	164	2,6646	,75873	,839	388	,402	2 erkek	226	2,5956	,83297	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 bayan	164	1,6681	,60276	-2,400	388	,017	2 erkek	226	1,8287	,68598	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 bayan	164	1,5325	,70224	-1,429	388	,154	2 erkek	226	1,6490	,85530	Özyeterlik	1 bayan	164	3,2497	,80236	,562	388	,574	2 erkek	226	3,2026	,82920	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 bayan	164	3,1640	,91023	,478	388	,633	2 erkek	226	3,1195	,90545	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 bayan	164	3,0941	,87499	,280	388	,780	2 erkek	226	3,0683	,91688	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 bayan	164	3,5157	,78478	,875	388	,382	2 erkek	226	3,4437	,81402																																												
Duygusal tükenme	1 bayan	164	1,8042	,61365	-2,119	388	,035																																																																																																																																																								
	2 erkek	226	1,9597	,78050				İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 bayan	164	1,6928	,96986	-1,806	388	,072	2 erkek	226	1,8501	,74945	Fiziksel tükenme	1 bayan	164	2,6646	,75873	,839	388	,402	2 erkek	226	2,5956	,83297	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 bayan	164	1,6681	,60276	-2,400	388	,017	2 erkek	226	1,8287	,68598	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 bayan	164	1,5325	,70224	-1,429	388	,154	2 erkek	226	1,6490	,85530	Özyeterlik	1 bayan	164	3,2497	,80236	,562	388	,574	2 erkek	226	3,2026	,82920	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 bayan	164	3,1640	,91023	,478	388	,633	2 erkek	226	3,1195	,90545	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 bayan	164	3,0941	,87499	,280	388	,780	2 erkek	226	3,0683	,91688	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 bayan	164	3,5157	,78478	,875	388	,382	2 erkek	226	3,4437	,81402																																																								
İşle ilgili kişisel başarı yoksunluğu	1 bayan	164	1,6928	,96986	-1,806	388	,072																																																																																																																																																								
	2 erkek	226	1,8501	,74945				Fiziksel tükenme	1 bayan	164	2,6646	,75873	,839	388	,402	2 erkek	226	2,5956	,83297	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 bayan	164	1,6681	,60276	-2,400	388	,017	2 erkek	226	1,8287	,68598	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 bayan	164	1,5325	,70224	-1,429	388	,154	2 erkek	226	1,6490	,85530	Özyeterlik	1 bayan	164	3,2497	,80236	,562	388	,574	2 erkek	226	3,2026	,82920	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 bayan	164	3,1640	,91023	,478	388	,633	2 erkek	226	3,1195	,90545	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 bayan	164	3,0941	,87499	,280	388	,780	2 erkek	226	3,0683	,91688	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 bayan	164	3,5157	,78478	,875	388	,382	2 erkek	226	3,4437	,81402																																																																				
Fiziksel tükenme	1 bayan	164	2,6646	,75873	,839	388	,402																																																																																																																																																								
	2 erkek	226	2,5956	,83297				İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 bayan	164	1,6681	,60276	-2,400	388	,017	2 erkek	226	1,8287	,68598	İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 bayan	164	1,5325	,70224	-1,429	388	,154	2 erkek	226	1,6490	,85530	Özyeterlik	1 bayan	164	3,2497	,80236	,562	388	,574	2 erkek	226	3,2026	,82920	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 bayan	164	3,1640	,91023	,478	388	,633	2 erkek	226	3,1195	,90545	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 bayan	164	3,0941	,87499	,280	388	,780	2 erkek	226	3,0683	,91688	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 bayan	164	3,5157	,78478	,875	388	,382	2 erkek	226	3,4437	,81402																																																																																
İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1 bayan	164	1,6681	,60276	-2,400	388	,017																																																																																																																																																								
	2 erkek	226	1,8287	,68598				İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 bayan	164	1,5325	,70224	-1,429	388	,154	2 erkek	226	1,6490	,85530	Özyeterlik	1 bayan	164	3,2497	,80236	,562	388	,574	2 erkek	226	3,2026	,82920	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 bayan	164	3,1640	,91023	,478	388	,633	2 erkek	226	3,1195	,90545	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 bayan	164	3,0941	,87499	,280	388	,780	2 erkek	226	3,0683	,91688	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 bayan	164	3,5157	,78478	,875	388	,382	2 erkek	226	3,4437	,81402																																																																																												
İnsan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme	1 bayan	164	1,5325	,70224	-1,429	388	,154																																																																																																																																																								
	2 erkek	226	1,6490	,85530				Özyeterlik	1 bayan	164	3,2497	,80236	,562	388	,574	2 erkek	226	3,2026	,82920	Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 bayan	164	3,1640	,91023	,478	388	,633	2 erkek	226	3,1195	,90545	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 bayan	164	3,0941	,87499	,280	388	,780	2 erkek	226	3,0683	,91688	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 bayan	164	3,5157	,78478	,875	388	,382	2 erkek	226	3,4437	,81402																																																																																																								
Özyeterlik	1 bayan	164	3,2497	,80236	,562	388	,574																																																																																																																																																								
	2 erkek	226	3,2026	,82920				Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 bayan	164	3,1640	,91023	,478	388	,633	2 erkek	226	3,1195	,90545	Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 bayan	164	3,0941	,87499	,280	388	,780	2 erkek	226	3,0683	,91688	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 bayan	164	3,5157	,78478	,875	388	,382	2 erkek	226	3,4437	,81402																																																																																																																				
Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik	1 bayan	164	3,1640	,91023	,478	388	,633																																																																																																																																																								
	2 erkek	226	3,1195	,90545				Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 bayan	164	3,0941	,87499	,280	388	,780	2 erkek	226	3,0683	,91688	Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 bayan	164	3,5157	,78478	,875	388	,382	2 erkek	226	3,4437	,81402																																																																																																																																
Sınıf ve zaman yönetimi yeterliği	1 bayan	164	3,0941	,87499	,280	388	,780																																																																																																																																																								
	2 erkek	226	3,0683	,91688				Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 bayan	164	3,5157	,78478	,875	388	,382	2 erkek	226	3,4437	,81402																																																																																																																																												
Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği	1 bayan	164	3,5157	,78478	,875	388	,382																																																																																																																																																								
	2 erkek	226	3,4437	,81402																																																																																																																																																											

Tablo 14’e göre; ilköğretim sınıf öğretmenlerinin “Duygusal tükenme” boyutuna ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t_{(388)} = -2,119$; $p < .05$]. “Duygusal tükenme” boyutunda bayan sınıf öğretmenlerinin ortalaması $x = 1,80$ iken bu değer erkek sınıf öğretmenlerinde $x = 1,95$ olarak

görülmektedir. Aradaki bu sayısal fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu erkek sınıf öğretmenlerinin bayan sınıf öğretmenlerine oranla duygusal tükenmişliklerinin daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

İlköğretim sınıf öğretmenlerinin “İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma” boyutuna yönelik görüşleri cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. [$t_{(388)} = -2,400$; $p < .05$]. “İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma” boyutuna baktığımızda bayan sınıf öğretmenlerinin ortalaması $x = 1,66$ iken bu değer erkek sınıf öğretmenlerinde $x = 1,82$ olarak görülmektedir. Aradaki bu sayısal fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu bulgu erkek sınıf öğretmenlerinin, bayan sınıf öğretmenlerine oranla iş ortamındaki insanlarla ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranmanın daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 15. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının, Medeni Hal Değişkenine Göre F testi ile Karşılaştırılması

	Boyutlar	Medeni Hal	N	Ort	SS	F	p
KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE YÖNELİK TUTUM	Kaynaştırma eğitime karşı genel tutum	1- Evli	368	3,3074	,92763	,44	,64
		2- Bekâr	17	3,1073	,90420		
		3- Dul	5	3,4471	1,11268		
		Toplam	390	3,3005	,92744		
	Sınıf yönetimi ve diğer öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisine ilişkin inanç	1- Evli	368	3,11	1,03	1,70	,18
		2- Bekâr	17	2,66	,95		
		3- Dul	5	3,34	1,33		
		Toplam	390	3,09	1,03		
	Kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerekliliğine ilişkin inanç	1- Evli	368	3,70	1,10	,08	,92
		2- Bekâr	17	3,60	1,18		
		3- Dul	5	3,77	1,15		
		Toplam	390	3,70	1,10		
	Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç	1- Evli	368	3,07	1,00	,08	,92
		2- Bekâr	17	3,16	1,24		
		3- Dul	5	3,15	,80		
		Toplam	390	3,08	1,01		

Tablo 15'e göre; İlköğretim sınıf öğretmenlerinin “Kaynaştırma eğitime yönelik tutumları”, medeni hal değişkeni ile karşılaştırıldığında medeni halin anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir. Öğretmenlerin evli, dul, bekar olmaları kaynaştırma eğitime yönelik tutumlarında, belirleyici bir etki oluşturmamaktadır.

Tablo 16. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Tükenmişliklerinin Medeni Hal Değişkenine Göre F testi ile karşılaştırılması

	Boyutlar	Medeni Hal	N	Ort	SS	F	p
TÜKENMİŞLİK	Genel Tükenmişlik	1- Evli	368	1,92	,59	,46	,63
		2- Bekâr	17	2,06	,74		
		3- Dul	5	1,84	,59		
		Toplam	390	1,92	,60		
	Duygusal Tükenme	1- Evli	368	1,89	,72	,51	,60
		2- Bekâr	17	2,05	,77		
		3- Dul	5	1,73	,80		
		Toplam	390	1,89	,72		
	İşle İlgili Kişisel Başarı Yoksunluğu	1- Evli	368	1,78	,85	,16	,85
		2- Bekâr	17	1,79	,79		
		3- Dul	5	2,00	,99		
		Toplam	390	1,78	,85		
	Fiziksel Tükenme	1- Evli	368	2,62	,80	,31	,73
		2- Bekâr	17	2,74	,95		
		3- Dul	5	2,44	,89		
		Toplam	390	2,62	,80		
	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1- Evli	368	1,75	,65	2,05	,13
		2- Bekâr	17	2,03	,85		
		3- Dul	5	1,43	,32		
		Toplam	390	1,76	,66		
İnsan İlişkilerinden Kendini Çekme ve İzole Etme	1- Evli	368	1,59	,80	,23	,79	
	2- Bekâr	17	1,71	,76			
	3- Dul	5	1,73	,83			
	Toplam	390	1,60	,80			

Tablo 16'ya göre; ilköğretim sınıf öğretmenlerinin “Tükenmişlikleri” medeni hal değişkeni ile karşılaştırıldığında medeni halin anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir. Öğretmenlerin evli, dul, bekar olmaları tükenmişliklerinde belirleyici bir etki oluşturmamaktadır.

Tablo 17. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Özyeterliklerinin Medeni Hal Değişkenine Göre F testi ile karşılaştırılması

	Boyutlar	Medeni Hal	N	Ort	SS	F	p
ÖZYETERLİK	Özyeterlik	1- Evli	368	3,23	,82	,48	,62
		2- Bekâr	17	3,09	,87		
		3- Dul	5	2,97	,88		
		Toplam	390	3,22	,82		
	Kaynaştırmaya İlişkin Pedagojik Yeterlik	1- Evli	368	3,15	,90	,68	,51
		2- Bekâr	17	2,92	1,02		
		3- Dul	5	2,93	,78		
		Toplam	390	3,14	,91		
	Sınıf ve Zaman Yönetimi Yeterliği	1- Evli	368	3,08	,90	,30	,74
		2- Bekâr	17	3,08	,88		
		3- Dul	5	2,77	,85		
		Toplam	390	3,08	,90		
	Sınıftaki Normal Öğrencilerin Kaynaştırma Öğrencileri İle Olan İlişkilerini Düzenleyebilme ve Sürdürebilme Yeterliği	1- Evli	368	3,48	,80	,58	,56
		2- Bekâr	17	3,32	,88		
		3- Dul	5	3,23	1,10		
		Toplam	390	3,47	,80		

Tablo 17’ye göre; ilköğretim sınıf öğretmenlerinin “Özyeterlikleri” medeni hal değişkeni ile karşılaştırıldığında medeni halin anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir. Öğretmenlerin evli, dul, bekar olmaları özyeterliklerinde belirleyici bir etki oluşturmamaktadır.

Tablo 18. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Özür Derecesine Göre F testi ile Karşılaştırılması

	Boyutlar	Özür Derecesi	N	Ort	SS	F	p
KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE YÖNELİK TUTUM	Kaynaştırma eğitimine karşı genel tutum	1- Hafif	41	3,36	,92	,67	,52
		2- Orta	85	3,21	,94		
		3- Ağır	10	3,51	,94		
		Toplam	136	3,28	,93		
	Sınıf yönetimi ve diğer öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisine ilişkin inanç	1- Hafif	41	3,03	,99	,99	,37
		2- Orta	85	2,94	1,04		
		3- Ağır	10	3,41	1,02		
		Toplam	136	3,00	1,02		
	Kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerekliliğine ilişkin inanç	1- Hafif	41	3,82	1,10	,24	,79
		2- Orta	85	3,69	1,02		
		3- Ağır	10	3,80	,92		
		Toplam	136	3,74	1,03		
	Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç	1- Hafif	41	3,22	,95	,88	,42
		2- Orta	85	2,97	1,12		
		3- Ağır	10	3,25	1,21		
		Toplam	136	3,07	1,08		

Tablo 18'e göre; ilköğretim sınıf öğretmenlerinin “Kaynaştırma eğitime yönelik tutumları”, özür derecesi değişkeni ile karşılaştırıldığında anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir. Kaynaştırma öğrencilerinin hafif, orta, ağır derecelerde olması ilköğretim sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime yönelik tutumlarına belirleyici bir etki yapmamaktadır.

Tablo 19. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Tükenmişliklerinin Özür Derecesine Göre F testi ile Karşılaştırılması

	Boyutlar	Özür Derecesi	N	Ort	SS	F	p
TÜKENMİŞLİK	Genel Tükenmişlik	1- Hafif	41	2,07	,59	,89	,41
		2- Orta	85	1,97	,59		
		3- Ağır	10	2,20	,62		
		Toplam	136	2,02	,59		
	Duygusal Tükenme	1- Hafif	41	2,00	,75	1,01	,37
		2- Orta	85	1,94	,73		
		3- Ağır	10	2,29	,75		
		Toplam	136	1,98	,74		
	İşle İlgili Kişisel Başarı Yoksunluğu	1- Hafif	41	1,93	,69	,49	,62
		2- Orta	85	1,80	,72		
		3- Ağır	10	1,88	,60		
		Toplam	136	1,85	,70		
	Fiziksel Tükenme	1- Hafif	41	2,68	,79	1,27	,28
		2- Orta	85	2,69	,84		
		3- Ağır	10	3,12	,82		
		Toplam	136	2,72	,83		
	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1- Hafif	41	1,99	,74	,79	,46
		2- Orta	85	1,83	,68		
		3- Ağır	10	1,89	,61		
		Toplam	136	1,88	,69		
İnsan İlişkilerinden Kendini Çekme ve İzole Etme	1- Hafif	41	1,77	,83	1,14	,32	
	2- Orta	85	1,64	,77			
	3- Ağır	10	2,00	,67			
	Toplam	136	1,71	,78			

Tablo 19'a göre; ilköğretim sınıf öğretmenlerinin “Tükenmişlikleri”, özür derecesi değişkeni ile karşılaştırıldığında anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir. Kaynaştırma öğrencilerinin hafif, orta, ağır derecelerde olması ilköğretim sınıf öğretmenlerinin tükenmişliklerinde belirleyici bir etki oluşturmamaktadır.

Tablo 20. Tablo İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Özyeterliklerinin Özür Derecesine Göre F testi ile Karşılaştırılması

	Boyutlar	Özür Derecesi	N	Ort	SS	F	p
	ÖZYETERLİK	Özyeterlik	1- Hafif	41	3,35	,83	,13
2- Orta			85	3,26	,84		
3- Ağır			10	3,30	,99		
Toplam			136	3,29	,84		
Kaynaştırmaya İlişkin Pedagojik Yeterlilik		1- Hafif	41	3,26	,99	,46	,63
		2- Orta	85	3,09	,91		
		3- Ağır	10	3,20	,98		
		Toplam	136	3,15	,93		
Sınıf ve Zaman Yönetimi Yeterliliği		1- Hafif	41	3,14	,87	,03	,97
		2- Orta	85	3,15	,93		
		3- Ağır	10	3,07	1,20		
		Toplam	136	3,14	,93		
Sınıftaki Normal Öğrencilerin Kaynaştırma Öğrencileri İle Olan İlişkilerini Düzenleyebilme ve Sürdürebilme Yeterliliği		1- Hafif	41	3,66	,73	,10	,90
		2- Orta	85	3,59	,84		
		3- Ağır	10	3,64	,84		
		Toplam	136	3,62	,81		

Tablo 20'ye göre; ilköğretim sınıf öğretmenlerinin "Özyeterlikleri" özür derecesi değişkeni ile karşılaştırıldığında anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir. Kaynaştırma öğrencilerinin hafif, orta, ağır derecelerde olması ilköğretim sınıf öğretmenlerinin özyeterliklerinde belirleyici bir etki oluşturmamaktadır.

Tablo 21. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Özel Eğitimle İlgili Herhangi Bir Eğitim Alma Durumuna Göre F testi ile Karşılaştırılması

	Değişkenler	Özel Eğitimin Adı	N	Ort	SS	F	p	Gruplar arası Fark
KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE YÖNELİK TUTUM	Kaynaştırma eğitimine karşı genel tutum	1- Almadı	249	3,43	,87	7,21	,00	1-2 1-3
		2- Seminer, konferans, lisans dersi	73	3,06	1,00			
		3- Özel Eğitim Kursu	68	3,07	,96			
		Toplam	390	3,30	,93			
	Sınıf yönetimi ve diğer öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisine ilişkin inanç	1- Almadı	249	3,23	,98	6,80	,00	1-2 1-3
		2- Seminer, konferans, lisans dersi	73	2,80	1,09			
		3- Özel Eğitim Kursu	68	2,88	1,08			
		Toplam	390	3,09	1,03			
	Kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerekliliğine ilişkin inanç	1- Almadı	249	3,84	1,02	6,46	,00	1-2 1-3
		2- Seminer, konferans, lisans dersi	73	3,45	1,23			
		3- Özel Eğitim Kursu	68	3,42	1,14			
		Toplam	390	3,70	1,10			
Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç	1- Almadı	249	3,17	1,02	2,91	,06		
	2- Seminer, konferans, lisans dersi	73	2,95	,93				
	3- Özel Eğitim Kursu	68	2,88	1,01				
	Toplam	390	3,08	1,01				

Tablo 21'e göre; ilköğretim sınıf öğretmenlerinin "Kaynaştırma eğitime yönelik tutumları", özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim alıp almama değişkeni ile karşılaştırıldığında anlamlı bir fark oluşturduğu görülmektedir.

"Kaynaştırma eğitime karşı genel tutum" boyutunda özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim almayan öğretmenler; "Sınıf yönetimi ve diğer öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisine ilişkin inanç" boyutunda ($P(0,00) < ,05$) özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim almayan öğretmenler, "Kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerekliliğine ilişkin inanç" boyutunda ($P(0,00) < ,05$) özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim almayan öğretmenler; "Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç" boyutunda ($P(0,00) < ,05$) özel eğitim ile ilgili herhangi

bir eğitim almayan öğretmenler seminer, konferans, lisans dersi, özel eğitim kursu alan öğretmenlere göre daha yüksek sonuçlar elde etmişlerdir. Buradan özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim almayan sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine karşı olumsuz tutum içerisinde olduğu, kaynaştırma öğrencilerinin sınıf disiplinini bozduğu ve diğer öğrenciler üzerinde olumsuz etki yarattığı, kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerektiği, kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere herhangi bir fayda sağlamadığı düşüncesinde olduğu söylenebilir.

Tablo 22. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Tükenmişliklerinin Özel Eğitimle İlgili Herhangi Bir Eğitim Alma Durumuna Göre F Testi İle Karşılaştırılması

	Değişkenler	Özel Eğitimin Adı	N	Ort	SS	F	p	Gruplar arası Fark
TÜKENMİŞLİK	Genel Tükenmişlik	1- Almadı	249	1,92	,57	,01	,99	
		2- Seminer, konferans, lisans dersi	73	1,92	,65			
		3- Özel Eğitim Kursu	68	1,93	,67			
		Toplam	390	1,92	,60			
	Duygusal Tükenme	1- Almadı	249	1,92	,70	1,03	,36	
		2- Seminer, konferans, lisans dersi	73	1,79	,71			
		3- Özel Eğitim Kursu	68	1,90	,81			
		Toplam	390	1,89	,72			
	İşle İlgili Kişisel Başarı Yoksunluğu	1- Almadı	249	1,72	,73	2,49	,08	
		2- Seminer, konferans, lisans dersi	73	1,96	1,25			
		3- Özel Eğitim Kursu	68	1,84	,71			
		Toplam	390	1,78	,85			
	Fiziksel Tükenme	1- Almadı	249	2,70	,77	3,20	,04	1-3
		2- Seminer, konferans, lisans dersi	73	2,54	,83			
		3- Özel Eğitim Kursu	68	2,45	,86			
		Toplam	390	2,62	,80			
	İnsan ilişkilerinin bozulmasında kaynaklanan yıpranma	1- Almadı	249	1,76	,65	,45	,64	
		2- Seminer, konferans, lisans dersi	73	1,71	,58			
		3- Özel Eğitim	68	1,81	,75			
		Toplam	390	1,76	,66			
	İnsan İlişkilerinden Kendini Çekme ve İzole Etme	1- Almadı	249	1,57	,77	,63	,53	
		2- Seminer, konferans, lisans dersi	73	1,63	,78			
		3- Özel Eğitim Kursu	68	1,68	,90			
		Toplam	390	1,60	,80			

Tablo 22’ye göre; ilköğretim sınıf öğretmenlerinin tükenmişliklerinde, özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim alıp almama değişkeni ile karşılaştırıldığında “fiziksel tükenmişlik” dışındaki diğer boyutlar ve genel tükenmişlik üzerinde anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

“Fiziksel tükenmişlik” boyutunda ($P(0,04) < ,05$) ise özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim almayan öğretmenler seminer, konferans, lisan dersi, özel eğitim kursu alan öğretmenlere göre daha yüksek sonuçlar elde etmişlerdir.

Tablo 23. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Özyeterliklerinin Özel Eğitimle İlgili Herhangi Bir Eğitim Alma Durumuna Göre F Testi İle Karşılaştırılması

	Değişkenler	Özel Eğitimin Adı	N	Ort	SS	F	p	Gruplar arası Fark
ÖZYETERLİK	Özyeterlik	1- Almadı	249	3,09	,84	9,03	,00	2-1 3-1
		2- Seminer, konferans, lisans dersi	73	3,48	,75			
		3- Özel Eğitim Kursu	68	3,42	,71			
		Toplam	390	3,22	,82			
	Kaynaştırmaya İlişkin Pedagojik Yeterlilik	1- Almadı	249	2,98	,92	10,75	,00	2-1 3-1
		2-Seminer, konferans, lisans dersi	73	3,44	,84			
		3- Özel Eğitim Kursu	68	3,38	,80			
		Toplam	390	3,14	,91			
	Sınıf ve Zaman Yönetimi Yeterliliği	1- Almadı	249	2,98	,93	4,92	,01	2-1
		2- Seminer, konferans, lisans dersi	73	3,32	,84			
		3- Özel Eğitim Kursu	68	3,19	,76			
		Toplam	390	3,08	,90			
	Sınıftaki Normal Öğrencilerin Kaynaştırma Öğrencileri İle Olan İlişkilerini Düzenleyebilme ve Sürdürebilme Yeterliliği	1- Almadı	249	3,35	,83	8,37	,00	2-1 3-1
		2- Seminer, konferans, lisans dersi	73	3,67	,72			
		3- Özel Eğitim Kursu	68	3,71	,71			
		Toplam	390	3,47	,80			

Tablo 23’e göre; ilköğretim sınıf öğretmenlerinin özyeterlikleri, özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim alıp almama değişkeni ile karşılaştırıldığında anlamlı bir fark oluşturduğu görülmektedir.

“Özyeterlik” boyutunda (P (0,00) < ,05) seminer, konferans, özel eğitim kursu alan öğretmenler, “Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlilik” boyutunda (P (0,00) < ,05) seminer, konferans, özel eğitim kursu alan öğretmenler, “Sınıf ve zaman yönetimi yeterliliği” boyutunda (P (0,01) < ,05) seminer,konferans, özel eğitim kursu alan öğretmenler; “Sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürülebilirlik yeterliliği” boyutunda (P (0,00)<,05) seminer,konferans, özel eğitim kursu alan öğretmenler, almayan öğretmenlere göre daha olumlu sonuçlar elde etmişlerdir.Kaynaştırma eğitimi ile ilgili alınan eğitimler öğretmenlerin yeterliklerini artırmış, bununla ilişkili olarak düşünülen diğer değişkenlerde de artış meydana gelmiştir.. Elde edilen bu bulgudan hareketle sınıfta kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlerin mutlaka kaynaştırma ile ilgili hizmetiçi eğitim almaları gerektiği söylenebilir.

Tablo 24. Tablo İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Yaş Durumuna Göre F testi ile Karşılaştırılması

	Değişkenler	Yaş	N	Ort	SS	F	p
KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE YÖNELİK TUTUM	Kaynaştırma eğitimine karşı genel tutum	1- 25-35	109	3,43	,94	1,46	,23
		2- 36-46	221	3,25	,92		
		3-47-57	54	3,35	,90		
		Toplam	384	3,31	,92		
	Sınıf yönetimi ve diğer öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisine ilişkin inanç	1- 25-35	109	3,19	1,06	,85	,43
		2- 36-46	221	3,05	1,01		
		3-47-57	54	3,18	1,03		
		Toplam	384	3,11	1,03		
	Kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerekliliğine ilişkin inanç	1- 25-35	109	3,84	1,11	1,15	,32
		2- 36-46	221	3,66	1,10		
		3-47-57	54	3,65	1,05		
		Toplam	384	3,71	1,09		
	Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç	1- 25-35	109	3,23	1,01	2,68	,07
		2- 36-46	221	2,99	1,01		
		3-47-57	54	3,21	,91		
		Toplam	384	3,09	1,00		

Tablo 24’e göre; ilköğretim sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik tutumları yaş değişkeni ile karşılaştırıldığında anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir. Öğretmenlerin genç veya yaşlı olmaları kaynaştırmaya yönelik tutumları üzerinde etkili bir faktör olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 25. Tablo İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Tükenmişliklerinin Yaş Durumuna Göre F testi ile Karşılaştırılması

	Değişkenler	Yaş	N	Ort	SS	F	p
TÜKENMİŞLİK	Genel Tükenmişlik	1- 25-35	109	1,90	,59	,21	,81
		2- 36-46	221	1,94	,60		
		3-47-57	54	1,95	,64		
		Toplam	384	1,93	,60		
	Duygusal Tükenme	1- 25-35	109	1,85	,71	1,06	,35
		2- 36-46	221	1,90	,70		
		3-47-57	54	2,02	,82		
		Toplam	384	1,90	,72		
	İşle İlgili Kişisel Başarı Yoksunluğu	1- 25-35	109	1,69	,75	1,27	,28
		2- 36-46	221	1,85	,93		
		3-47-57	54	1,77	,71		
		Toplam	384	1,79	,85		
	Fiziksel Tükenme	1- 25-35	109	2,68	3,43	1,09	,34
		2- 36-46	221	2,65	3,25		
		3-47-57	54	2,49	3,35		
		Toplam	384	2,64	3,31		
	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1- 25-35	109	1,81	3,19	,29	,75
		2- 36-46	221	1,75	3,05		
		3-47-57	54	1,76	3,18		
		Toplam	384	1,77	3,11		
	İnsan İlişkilerinden Kendini Çekme ve İzole Etme	1- 25-35	109	1,54	3,84	1,32	,27
		2- 36-46	221	1,60	3,66		
		3-47-57	54	1,75	3,65		
		Toplam	384	1,60	3,71		

Tablo 25'e göre; ilköğretim sınıf öğretmenlerinin tükenmişlikleri yaş değişkeni ile karşılaştırıldığında anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir. Öğretmenlerin genç veya yaşlı olmaları tükenmişlikleri üzerinde etkili bir faktör olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 26. Tablo İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Özyeterliklerinin Yaş Durumuna Göre F testi ile Karşılaştırılması

	Değişkenler	Yaş	N	Ort	SS	F	p
		Özyeterlik	1- 25-35	109	3,18	3,23	1,17
	2- 36-46	221	3,20	2,99			
	3-47-57	54	3,37	3,21			
	Toplam	384	3,22	3,09			
ÖZYETERLİK	Kaynaştırmaya İlişkin Pedagojik Yeterlilik	1- 25-35	109	3,08	1,90	,97	,38
		2- 36-46	221	3,13	1,94		
		3-47-57	54	3,29	1,95		
		Toplam	384	3,14	1,93		
	Sınıf ve Zaman Yönetimi Yeterliliği	1- 25-35	109	3,04	1,85	1,72	,18
		2- 36-46	221	3,04	1,90		
		3-47-57	54	3,28	2,02		
		Toplam	384	3,07	1,90		
	Sınıftaki Normal Öğrencilerin Kaynaştırma Öğrencileri İle Olan İlişkilerini Düzenleyebilme ve Sürdürebilme Yeterliliği	1- 25-35	109	3,43	1,69	,60	,55
		2- 36-46	221	3,47	1,85		
		3-47-57	54	3,58	1,77		
		Toplam	384	3,47	1,79		

Tablo 26'ya göre; ilköğretim sınıf öğretmenlerinin özyeterlikleri yaş değişkeni ile karşılaştırıldığında anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir. Öğretmenlerin genç veya yaşlı olmaları özyeterlikleri üzerinde etkili bir faktör olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 27. Tablo İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Ortalama Öğrenci Sayısına Göre F testi ile Karşılaştırılması

	Boyutlar	Öğrenci Sayısı	N	Ort	SS	F	p
		Kaynaştırma eğitime karşı genel tutum	1- 13-24	60	3,49	,81	1,50
2- 25-36	266		3,26	,97			
3- 37-48	64		3,31	,84			
Toplam	390		3,30	,93			
Sınıf yönetimi ve diğer öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisine ilişkin inanç	1- 13-24	60	3,29	,88	1,47	,23	
	2- 25-36	266	3,06	1,08			
	3- 37-48	64	3,00	,93			
	Toplam	390	3,09	1,03			
Kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerekliliğine ilişkin inanç	1- 13-24	60	3,91	,94	2,02	,13	
	2- 25-36	266	3,62	1,13			
	3- 37-48	64	3,79	1,06			
	Toplam	390	3,70	1,10			
Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç	1- 13-24	60	3,18	,94	,54	,59	
	2- 25-36	266	3,04	1,01			
	3- 37-48	64	3,12	1,07			
	Toplam	390	3,08	1,01			

Tablo 27'ye göre; ilköğretim sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik tutumları, sınıftaki ortalama öğrenci sayısı değişkeni ile karşılaştırıldığında anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir. Sınıftaki öğrenci sayısının az veya çok olması sınıf öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik tutumları üzerinde etkili bir faktör olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 28. Tablo İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Tükenmişliklerinin Ortalama Öğrenci Sayısına Göre F testi ile Karşılaştırılması

	Boyutlar	Öğrenci Sayısı	N	Ort	SS	F	p
TÜKENMİŞLİK	Genel Tükenmişlik	1- 13-24	60	1,86	,49	1,04	,35
		2- 25-36	266	1,92	,61		
		3- 37-48	64	2,01	,66		
		Toplam	390	1,92	,60		
	Duygusal Tükenme	1- 13-24	60	1,87	,62	1,29	,28
		2- 25-36	266	1,87	,72		
		3- 37-48	64	2,03	,79		
		Toplam	390	1,89	,72		
	İşle İlgili Kişisel Başarı Yoksunluğu	1- 13-24	60	1,67	,67	,81	,44
		2- 25-36	266	1,82	,92		
		3- 37-48	64	1,74	,69		
		Toplam	390	1,78	,85		
	Fiziksel Tükenme	1- 13-24	60	2,70	,64	2,32	,10
		2- 25-36	266	2,57	,81		
		3- 37-48	64	2,79	,90		
		Toplam	390	2,62	,80		
	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1- 13-24	60	1,68	,59	1,85	,16
		2- 25-36	266	1,75	,64		
		3- 37-48	64	1,89	,75		
		Toplam	390	1,76	,66		
	İnsan İlişkilerinden Kendini Çekme ve İzole Etme	1- 13-24	60	1,38	,63	2,88	,06
		2- 25-36	266	1,63	,82		
		3- 37-48	64	1,68	,80		
		Toplam	390	1,60	,80		

Tablo 28'e göre; ilköğretim sınıf öğretmenlerinin tükenmişlikleri, sınıftaki ortalama öğrenci sayısı değişkeni ile karşılaştırıldığında anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir. Sınıftaki öğrenci sayısının az veya çok olması sınıf öğretmenlerinin tükenmişliklerinde anlamlı bir fark oluşturmada yeterli olmadığı biçiminde yorumlanabilir.

Tablo 29. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Özyeterliklerinin Ortalama Öğrenci Sayısına Göre F testi ile Karşılaştırılması

	Boyutlar	Öğrenci Sayısı	N	Ort	SS	F	p
ÖZYETERLİK	Özyeterlik	1- 13-24	60	3,12	,74	1,49	,23
		2- 25-36	266	3,27	,83		
		3- 37-48	64	3,11	,84		
		Toplam	390	3,22	,82		
	Kaynaştırmaya İlişkin Pedagojik Yeterlilik	1- 13-24	60	3,03	,82	2,80	,06
		2- 25-36	266	3,21	,91		
		3- 37-48	64	2,94	,94		
		Toplam	390	3,14	,91		
	Sınıf ve Zaman Yönetimi Yeterliliği	1- 13-24	60	2,97	,81	,85	,43
		2- 25-36	266	3,12	,91		
		3- 37-48	64	3,02	,93		
		Toplam	390	3,08	,90		
	Sınıftaki Normal Öğrencilerin Kaynaştırma Öğrencileri İle Olan İlişkilerini Düzenleyebilme ve Sürdürebilme Yeterliliği	1- 13-24	60	3,41	,74	,52	,60
		2- 25-36	266	3,50	,81		
		3- 37-48	64	3,42	,82		
		Toplam	390	3,47	,80		

Tablo 29'a göre; ilköğretim sınıf öğretmenlerinin özyeterlikleri, sınıftaki ortalama öğrenci sayısı değişkeni ile karşılaştırıldığında anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir. Sınıftaki öğrenci sayısının az veya çok olması sınıf öğretmenlerinin özyeterlikleri üzerinde etkili bir faktör olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 30. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırmaya Yönelik Tutumlarının Kıdemlerine Göre F testi ile Karşılaştırılması

	Boyutlar	Kıdem	N	Ort	SS	F	p
	KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNE YÖNELİK TUTUM	Kaynaştırma eğitime karşı genel tutum	1- 1-10	79	79	,95	1,87
2- 11-20			226	3,34	,91		
3- 21-30			78	3,21	,93		
4- 31-41			7	2,57	1,09		
Toplam			390	3,30	,93		
Sınıf yönetimi ve diğer öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisine ilişkin inanç		1- 1-10	79	3,08	1,08	1,13	,34
		2- 11-20	226	3,12	1,01		
		3- 21-30	78	3,05	1,04		
		4- 31-41	7	2,41	1,24		
		Toplam	390	3,09	1,03		
Kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerekliliğine ilişkin inanç		1- 1-10	79	3,72	1,14	3,25	,02
		2- 11-20	226	3,79	1,06		
		3- 21-30	78	3,47	1,11		
		4- 31-41	7	2,81	1,32		
		Toplam	390	3,70	1,10		
Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olmamasına ilişkin inanç		1- 1-10	79	3,23	,96	1,59	,19
		2- 11-20	226	3,03	1,01		
		3- 21-30	78	3,10	1,04		
		4- 31-41	7	2,50	,83		
		Toplam	390	3,08	1,01		

Tablo 30'a göre; ilköğretim sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime karşı tutumları, kıdem değişkeni ile karşılaştırıldığında anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir. Öğretmenlerin kıdemlerinin azlığı yada çokluğu kaynaştırma eğitimine yönelik tutumları üzerinde anlamlı bir fark oluşturmada yeterli olmadığı biçiminde yorumlanabilir.

Tablo 31. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Tükenmişliklerinin Kıdemlerine Göre F testi ile Karşılaştırılması

	Boyutlar	Kıdem	N	Ort	SS	F	p	Gruplar arası Fark
TÜKENMİŞLİK	Genel Tükenmişlik	1- 1-10	79	1,90	,57	1,78	,15	
		2- 11-20	226	1,93	,60			
		3- 21-30	78	1,98	,62			
		4- 31-41	7	1,44	,41			
		Toplam	390	1,92	,60			
	Duygusal Tükenme	1- 1-10	79	1,86	,68	1,64	,18	
		2- 11-20	226	1,91	,71			
		3- 21-30	78	1,94	,77			
		4- 31-41	7	1,33	,70			
		Toplam	390	1,89	,72			
	İşle İlgili Kişisel Başarı Yoksunluğu	1- 1-10	79	1,68	,71	,84	,47	
		2- 11-20	226	1,80	,93			
		3- 21-30	78	1,87	,74			
		4- 31-41	7	1,59	,74			
		Toplam	390	1,78	,85			
	Fiziksel Tükenme	1- 1-10	79	2,65	,81	4,72	,00	1-4 2-4 3-4
		2- 11-20	226	2,67	,82			
		3- 21-30	78	2,55	,73			
		4- 31-41	7	1,57	,39			
		Toplam	390	2,62	,80			
	İnsan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma	1- 1-10	79	1,83	,66	1,71	,16	
		2- 11-20	226	1,74	,64			
		3- 21-30	78	1,80	,71			
		4- 31-41	7	1,29	,32			
		Toplam	390	1,76	,66			
	İnsan İlişkilerinden Kendini Çekme ve İzole Etme	1- 1-10	79	1,56	,82	2,55	,06	
		2- 11-20	226	1,54	,74			
		3- 21-30	78	1,82	,91			
4- 31-41		7	1,48	,72				
Toplam		390	1,60	,80				

Tablo 31'e göre; ilköğretim sınıf öğretmenlerinin tükenmişlikleri, kıdem değişkeni ile karşılaştırıldığında anlamlı bir fark oluşturduğu görülmektedir. [$F_{(386)}=2,291$; $p<.05$] Fiziksel tükenmişlik boyutunda 2,67 ortalamayla 11-20 yıl kıdeme sahip öğretmenler en yüksek ortalamayı almıştır ($P(,000) < ,05$).

Fiziksel tükenmişlik boyutunda 1-10 yıl arasında çalışan öğretmenler, 11-20 yıl arasında çalışan öğretmenler, 21-30 yıl arasında çalışan öğretmenler, 31-41 yıl

arasında çalışan öğretmenlere göre tükenmişlikleri daha yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir

Tablo 32. İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Özyeterliklerinin Kıdemlerine Göre F testi ile Karşılaştırılması

	Boyutlar	Kıdem	N	Ort	SS	F	p
ÖZYETERLİK	Özyeterlik	1- 1-10	79	3,24	,72	2,07	,10
		2- 11-20	226	3,15	,85		
		3- 21-30	78	3,37	,81		
		4- 31-41	7	3,64	,69		
		Toplam	390	3,22	,82		
	Kaynaştırmaya İlişkin Pedagojik Yeterlilik	1- 1-10	79	3,14	,87	1,73	,16
		2- 11-20	226	3,07	,93		
		3- 21-30	78	3,30	,86		
		4- 31-41	7	3,54	,64		
		Toplam	390	3,14	,91		
	Sınıf ve Zaman Yönetimi Yeterliliği	1- 1-10	79	3,12	,72	3,12	,30
		2- 11-20	226	2,98	,94		
		3- 21-30	78	3,26	,92		
		4- 31-41	7	3,67	,67		
		Toplam	390	3,08	,90		
	Sınıftaki Normal Öğrencilerin Kaynaştırma Öğrencileri İle Olan İlişkilerini Düzenleyebilme ve Sürdürebilme Yeterliliği	1- 1-10	79	3,49	,72	,90	,44
		2- 11-20	226	3,43	,83		
		3- 21-30	78	3,57	,79		
		4- 31-41	7	3,73	,81		
		Toplam	390	3,47	,80		

Tablo 32'ye göre; ilköğretim sınıf öğretmenlerinin özyeterlikleri, kıdem değişkeni ile karşılaştırıldığında anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmektedir. Öğretmenlerin kıdemlerinin azlığı yada çokluğu özyeterlikleri üzerinde anlamlı bir fark oluşturmada yeterli olmadığı biçiminde yorumlanabilir.

Tablo 33. Kaynaştırma Eğitime Karşı Tutum, Tükenmişlik, Özyeterlik Boyutlarının Arasındaki Korelasyon Değerleri

	Tükenmişlik	Duytuk	Kısbasari	Fiztuk	İnsaniliski	İzolasyon	Özyeter	pedagojik	İnzamanyon	İlişkiyon	Olumsuztutum kaynaştırma e?itimine kar?? genel tutum	Zarardiger kaynaştırma öğrencilerinin diğer öğrencilere olan zarar?	Özelsınıf kaynaştırma öğrencilerinin özel sınıflarda olmas? gerekliğine ilişkin inanç	Digerfayda Kaynaştırma e?itiminin normal öğrencilerine fayda sağlamadığınana olan inanç	Kıdem
Tükenmişlik	1,00	,88(**)	,78(**)	,69(**)	,83(**)	,66(**)	-,25(**)	-,24(**)	-,25(**)	-,22(**)	,15(**)	,18(**)	,07	,14(**)	-,01
Duytuk	,88	1,00	,53(**)	,65(**)	,68(**)	,48(**)	-,23(**)	-,22(**)	-,23(**)	-,20(**)	,11(*)	,13(**)	,03	,13(*)	-,02
Kısbasari	,78	,53(**)	1,00	,30(**)	,52(**)	,46(**)	-,19(**)	-,16(**)	-,18(**)	-,18(**)	,09	,14(**)	,02	,07	,04
Fiztuk	,69	,65(**)	,30(**)	1,00	,50(**)	,28(**)	-,19(**)	-,19(**)	-,19(**)	-,13(*)	,18(**)	,17(**)	,18(**)	,11(*)	-,13(*)
İnsaniliski	,83	,68(**)	,52(**)	,50(**)	1,00	,64(**)	-,23(**)	-,22(**)	-,22(**)	-,20(**)	,15(**)	,15(**)	,08	,17(**)	-,02
İzolasyon	,66	,48(**)	,46(**)	,28(**)	,64(**)	1,00	-,11(*)	-,08	-,12(*)	-,12(*)	,05	,08	-,02	,09	,10(*)
Özyeter	-,25	-,23(**)	-,19(**)	-,19(**)	-,23(**)	-,11(*)	1,00	,96(**)	,94(**)	,90(**)	-,23(**)	-,23(**)	-,20(**)	-,14(**)	,12(*)
Pedagojik	-,24	-,22(**)	-,16(**)	-,19(**)	-,22(**)	-,08	,96(**)	1,00	,86(**)	,79(**)	-,23(**)	-,22(**)	-,22(**)	-,14(**)	,12(*)
Sinzamanyön	-,25	-,23(**)	-,18(**)	-,19(**)	-,22(**)	-,12(*)	,94(**)	,86(**)	1,00	,79(**)	-,22(**)	-,21(**)	-,22(**)	-,15(**)	,12(*)
İlişkiyon	-,22	-,20(**)	-,18(**)	-,13(*)	-,20(**)	-,12(*)	,90(**)	,79(**)	,79(**)	1,00	-,17(**)	-,21(**)	-,12(*)	-,10	,08
Olumsuz tutum kaynaştırma eğitime karşı genel tutum	,15	,11(*)	,09	,18(**)	,15(**)	,05	-,23(**)	-,23(**)	-,22(**)	-,17(**)	1,00	,92(**)	,90(**)	,78(**)	-,10(*)
Zarar diger kaynaştırma öğrencilerinin diğer öğrencilere olan zarar?	,18	,13(**)	,14(**)	,17(**)	,15(**)	,08	-,23(**)	-,22(**)	-,21(**)	-,21(**)	,92(**)	1,00	,73(**)	,62(**)	-,06
Özel sınıf kaynaştırma öğrencilerinin özel sınıflarda olmasigerekliğine ilişkin inanç	,07	,03	,02	,18(**)	,08	-,02	-,20(**)	-,22(**)	-,22(**)	-,12(*)	,90(**)	,73(**)	1,00	,58(**)	-,13(**)
Diger fayda kaynaştırma eğitiminin normal öğrencilerine fayda sağlamadığınana olan inanç	,14	,13(*)	,07	,11(*)	,17(**)	,09	-,14(**)	-,14(**)	-,15(**)	-,10	,78(**)	,62(**)	,58(**)	1,00	-,07
Kıdem	-,01	-,02	,04	-,13(*)	-,02	,10(*)	,12(*)	,12(*)	,12(*)	,08	-,10(*)	-,06	-,13(**)	-,07	1,00

** 0,01 düzeyinde anlamlı korelasyon vardır anlamına gelir

* 0,05 düzeyinde anlamlı korelasyon vardır anlamına gelir

İlköğretim sınıf öğretmenlerinin özyeterlik boyutları ile tükenmişlik boyutları arasında genel anlamda manidar bir ilişki olduğu bulunmuştur. İlköğretim sınıf öğretmenlerinin özyeterlik boyutları, tükenmişlik boyutları ile ters orantı göstermektedir. Kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlilik boyutu ile insan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme boyutu arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmamıştır. Araştırmacının beklentisi özyeterlik ve tükenmişlik arasında ters orantıda güçlü bir ilişkinin bulunması yönündedir. Yapılan analizler bu beklentinin gerçekleştiğini göstermektedir.

İlköğretim sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime yönelik tutum boyutları ile tükenmişlik boyutları arasında genel anlamda manidar bir ilişki olduğu bulunmuştur. İlköğretim sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime yönelik tutum boyutları, tükenmişlik boyutları ile doğru orantı göstermektedir.

Tükenmişlik testinin fiziksel tükenme boyutu ile kaynaştırma eğitime yönelik tutum testinin kaynaştırma öğrencilerinin özel sınıflarda olması gerekliliğine ilişkin inanç boyutu ($r=0,18$) arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Tükenmişlik testinin insan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma boyutu ile kaynaştırma eğitime yönelik tutum testinin kaynaştırma eğitiminin normal öğrenciler fayda sağlamadığına olan inanç boyutu ($r=0,17$) arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Tükenmişlik testinin insan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma boyutu ile duygusal tükenme boyutu ($r=0,68$) arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Kaynaştırma eğitime yönelik tutum boyutlarının tümü ile insan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme boyutu arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmamıştır. Kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerekliliğine ilişkin inanç boyutu ile duygusal tükenmişlik, işle ilgili kişisel başarı yoksunluğu, insanlarla ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranma boyutları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

İlköğretim sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime karşı olumsuz tutum boyutları ile özyeterlik boyutları arasında genel anlamda manidar bir ilişki olduğu

bulunmuştur. İlköğretim sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik tutum boyutları, özyeterlik boyutları ile ters orantı göstermektedir.

Kaynaştırma eğitimine yönelik tutum testinin kaynaştırma öğrencilerinin özel sınıflarda olması gerekliliğine ilişkin inanç boyutu ile kaynaştırma öğrencilerinin sınıf yönetimi ve diğer öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisine ilişkin inanç boyutu ($r=0,73$) arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Özyeterlik testinin sınıf ve zaman yönetimi yeterliği boyutu ile sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileri ile olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği boyutu ($r=0,79$) arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrenciler faydasının olmamasına ilişkin inanç boyutu ile sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği boyutu arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmamıştır. Araştırmacının beklentisi kaynaştırmaya yönelik olumsuz tutum ve özyeterlik arasında güçlü bir ilişkinin bulunması yönündedir. Yapılan analizler bu beklentinin gerçekleştiğini göstermektedir

Öğretmenlerin kıdemleri ile fiziksel tükenme, insan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme boyutları arasında genel anlamda manidar düzeyde bir ilişki ortaya çıkmıştır. Bu ilişki fiziksel tükenme boyutu ile ters orantı gösterirken, insan ilişkilerinden kendini çekme ve izole etme boyutu ile doğru orantı göstermektedir.

Öğretmenlerin kıdemleri ile özyeterlik testinin kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik boyutu ($r=0,12$) arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Öğretmenlerin kıdemleri ile tükenmişlik testinin insanlardan kendini çekme ve izole etme boyutu ($r=0,10$) arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin kıdemleri ile sınıftaki normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği boyutu arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmamıştır. Öğretmenlerin kıdemleri, özyeterliğin diğer boyutları ile doğru orantılı bir ilişki göstermektedir.

Öğretmenlerin kıdemleri ile, kaynaştırma eğitimine karşı genel olumsuz tutum, kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları

gerekliliğine ilişkin inanç boyutları arasında genel anlamda manidar bir ilişki olduğu bulunmuştur. Bu ilişkinin ters orantılı olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin kıdemleri ile kaynaştırma öğrencilerinin sınıf yönetimi ve diğer öğrenciler üzerindeki olumsuz etkisi, kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta bulunmasının diğer öğrencilere faydasının olamamasına ilişkin inanç boyutları arasında anlamlı bir ilişki ortaya çıkmamıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde yapılan araştırmanın bulgularından çıkan sonuçları ve bu doğrultuda önerilere yer verilmektedir.

4.2. SONUÇLAR

Sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan ve olmayan öğretmenlerin tükenmişlik durumlarının belirlenmesi amacıyla hazırlanan çalışmanın sonuçları şu şekilde gerçekleşmiştir:

- Sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan ve bulunmayan öğretmenlerin tükenmişlik durumları istatistiksel açıdan anlamlı sonuç vermiştir. Diğer bir ifade ile sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin bulunmayan sınıf öğretmenlerine göre daha fazla tükenmiş oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, Akçamete, Kaner ve Sucuoğlu (2001)'nin, araştırmalarının sonucunu desteklemektedir. Buradan kaynaştırma öğrencisi okutan öğretmenlerin daha fazla tükenmişlik yaşadıkları söylenebilir.
- Sınıfında kaynaştırma öğrencisi olan sınıf öğretmenlerinin insanlarla olan ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranmalarının kaynaştırma öğrencisi olmayan sınıf öğretmenlerine göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Araştırmaya katılan öğretmenlere göre; sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenleri, normal öğrencilerle kaynaştırma öğrencilerinin birbirleriyle olan ilişkilerini, kaynaştırma öğrencisi bulunmayan sınıf öğretmenlerine göre daha iyi düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliliğine sahiptirler.
- Özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim alan sınıf öğretmenleri, herhangi bir eğitim almayan sınıf öğretmenlerine göre kaynaştırma eğitimi için daha olumlu bir tutum içerisindeyler. Bu sonuç Okyay (2006)'ın araştırma

sonuçlarıyla örtüşmektedir. Buradan özel eğitim alan öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine daha olumlu baktıkları söylenebilir.

- Özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim almayan sınıf öğretmenleri, eğitim alanlara göre kaynaştırma öğrencilerinin sınıf disiplinini bozduğu ve diğer öğrenciler üzerinde olumsuz etki yarattığı düşüncesinde olup, kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf yerine özel sınıflarda eğitim almaları gerektiği düşüncesinde oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır.
- Sınıfında kaynaştırma öğrencisinin bulunmasının diğer öğrencilere faydası olmadığı düşüncesi; özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim almayan öğretmenlerde, özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim alan öğretmenlere göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Araştırmadan çıkan ilginç bir sonuç ise; iş hayatında kişisel olarak başarı gösterememe düşüncesinin özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim alan sınıf öğretmenlerinde, almayanlara oranla daha fazla olmasıdır.
- Fiziksel tükenmişlik, özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim almayan öğretmenlerde, alanlara göre daha fazla yaşanmaktadır.
- Özyeterlik, kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik, sınıf ve zaman yönetimi yeterliği ve sınıf içerisinde normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterlikleri; özel eğitim ile ilgili herhangi bir eğitim alan öğretmenlerde, almayanlara göre daha fazla olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.
- Kaynaştırma öğrencilerinin sınıf disiplinini bozduğu ve diğer öğrenciler üzerinde olumsuz etki yarattığı düşüncesi; kaynaştırma öğrencisi okutmuş sınıf öğretmenlerinde okutmamış öğretmenlere göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Sınıf içerisinde normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterliği; kaynaştırma öğrencisi okutmuş sınıf öğretmenlerinde okutmamış öğretmenlere göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- Kaynaştırma eğitimi ile ilgili herhangi bir yayın okumayan sınıf öğretmenleri, okuyan sınıf öğretmenlerine göre kaynaştırma eğitimine karşı daha olumsuz bir tutum içerisinde olup, kaynaştırma öğrencilerinin sınıf disiplinini bozduğu ve diğer öğrenciler üzerinde olumsuz etki yarattığı düşüncesinde oldukları ortaya konulmuştur.
- Özyeterlik, kaynaştırmaya ilişkin pedagojik yeterlik, sınıf ve zaman yönetimi yeterliği ve sınıf içerisinde normal öğrencilerin kaynaştırma öğrencileriyle olan ilişkilerini düzenleyebilme ve sürdürebilme yeterlikleri; özel eğitim ile ilgili herhangi bir yayın okuyan öğretmenlerde, okumayanlara göre daha fazla olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.
- Sınıfında zihinsel engelli bulunan sınıf öğretmenleri, fiziksel engelli bulunan sınıf öğretmenlerine göre; iş ortamındaki insanlarla ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranmanın daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Araştırmadan çıkan farklı bir sonuç ise; erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre daha fazla duygusal tükenmişlik ve iş ortamındaki insanlarla ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranmanın fazla olduğudur. Avşaroğlu, Deniz ve Kahraman (2005)'in, ve Ağaoğlu, Ceylan, Kerim ve Maden (2004)'in yapmış oldukları çalışmalarda da duygusal tükenmenin erkek öğretmenlerde kadın öğretmenlerden daha çok yaşandığı sonucudur. Buradan Kadınların daha duygusal olduğu düşüncesine tezat olarak erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlerden daha fazla duygusal tükenmişlik yaşadıkları söylenebilir.
- İlköğretim sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine karşı tutumları, tükenmişlik durumları, özyeterlikleri, medeni hal değişkenine ve öğrencilerin özür derecesine göre farklılık göstermemektedir. Diğer bir ifade ile medeni hal ve öğrencilerin özür dereceleri, öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine karşı tutumları, tükenmişlik durumları ve özyeterliklerinde bağımsızdır.
- İlköğretim sınıf öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik tutumlarının yaşlarına, sınıftaki ortalama öğrenci sayısına göre bir değişiklik göstermediği sonuçlarına ulaşılmıştır. Diğer bir ifade ile öğretmenlerin kaynaştırma yönelik

tutumlarında yaşları ve sınıflarındaki öğrenci sayıları bağımsızdır. Bu sonuçlar Okyay (2006)'ın araştırma sonuçlarıyla örtüşmektedir. Bu noktadan hareketle öğretmenlerin kaynaştırma eğitime yönelik tutumlarında yaşlarının ve sınıftaki öğrenci sayılarının etkili olmadığı söylenebilir.

- İlköğretim sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitime karşı tutumları, özyeterlikleri kıdem değişkeni ile karşılaştırıldığında anlamlı bir fark oluşturmazken, tükenmişliklerinin anlamlı bir fark oluşturduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. En çok tükenmişliği 11-20 yıl arasında görev yapan öğretmenlerin yaşadığı sonucu ortaya çıkmıştır.
- İlköğretim sınıf öğretmenlerinin özyeterlik algıları arttıkça, duygusal tükenmeleri, fiziksel tükenmeleri, işle ilgili kişisel başarı yoksunluğu, insanlarla ilişkilerinin bozulmasından kaynaklanan yıpranmaları, insan ilişkilerinden kendilerini çekme ve izole etmeleri azalmaktadır.
- İnsan ilişkileri bozularak yıpranan öğretmenlerin duygusal olarak da tükenme yaşadıkları ortaya konulmuştur.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerden, kaynaştırma öğrencilerinin sınıf yönetimi ve diğer öğrenciler üzerinde olumsuz etki yaptığı inancında olanlar; kaynaştırma öğrencilerinin özel sınıflarda eğitim almaları gerektiğini düşüncesinde oldukları sonucuna ulaşılmıştır.
- Öğretmenlerin kıdemleri arttıkça fiziksel tükenmelerini azalırken, insan ilişkilerinden kendilerini çekmeleri artmaktadır. Diğer bir ifade ile kıdemleri yükselen öğretmenler daha az tükenmişlik sendromuna yakalanırken, insanlardan kendilerini soyutlamaları artmaktadır. Ayrıca; öğretmenlerin kıdemleri arttıkça kaynaştırmaya karşı daha olumlu tutum geliştirdikleri ve kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıflarda eğitim almaları düşüncesinin yükseldiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

4.3. ÖNERİLER

Araştırmadan çıkan sonuçlar neticesinde şu öneriler getirilmiştir.

- Kaynaştırma eğitiminde öğretmenlerin olumlu tutum geliştirmesinde, özel eğitim ile ilgili bir eğitim programından geçmeleri önemlidir. Bunun için öğretmen yetiştiren fakültelerin özel eğitimle ilgili dersleri programlarına dahil etmeleri, bu konuda öğrencilerin çeşitli uygulamalara katılmaları sağlanmalıdır.
- Öğretmenler için hizmet öncesi ve hizmetiçi eğitim programları düzenlenerek öğretmenlerin kaynaştırmayla ilgili eğitim almaları sağlanmalıdır. Bu hem öğretmenlerin kaynaştırmaya ilişkin olumlu tutum geliştirmelerinde hem de özyeterliklerini artırmaya yardımcı olacaktır.
- Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin olumlu tutum geliştirmeleri için okul bünyesinde özel eğitimle ilgili yayınlara abone olunmalı ve öğretmenlerin bu yayınları okumaları sağlanmalıdır.
- Araştırmanın daha genellenebilir olması için çalışma örneklem genişletilerek yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Ağaoğlu, E. Ceylan, M., Kasım, E. Madden, T. (2004). Araştırma Görevlilerinin Kendi Tükenmişlik Düzeylerine İlişkin Görüşleri, XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı.Malatya
- Akçamete, G., Kaner, S. ve Sucuoğlu, B. (2001). *Öğretmenlerde Tükenmişlik İş Doyumu ve Kişilik*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Aksoy, U. (2007). *Eskişehir İli Özel Eğitim Okullarında Çalışan Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeylerinin Değerlendirilmesi*. Osmangazi, Eskişehir: Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi,
- Angerer J.M. (2003). Job Burnout, *Journal of Employment Counselling*, (40) 98- 107
- Avşaroğlu, S., Deniz, E. M., ve Kahraman, A. (2005). Teknik Öğretmenlerde Yaşam Doyumu İş Doyumu ve Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (14)115-129.
- Baltaş, A.ve Baltaş,Z. (1990). *Stres ve Başa Çıkma Yolları*, İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Batu, S. (2007). *Özel Eğitim ve Kaynaştırma Uygulamaları İlköğretimde Kaynaştırma, Özel Eğitim*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Bozüyük REM (2005). *Kaynaştırma Eğitimi*, Bozüyük: T.C.Bozüyük Kaymakamlığı Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü.
- Cordes, C. L. And Dougherty, T. W. (1993). *A Review And An Integration Of Rresearch On Jop Burnout*, *Academy Of Management Review*, 18(4) 621-656.
- Çam, O. 1989, *Hemşirelerde Tükenmişlik Ve Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi, İzmir.

- Dericioğulları, A. Konak, Ş. Arslan, E. ve Öztürk, B. (2007). Öğretim Elemanlarının Tükenmişlik Düzeyleri: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Örneği, *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 2 (5) 13-22
- Dolunay, A. B.,ve Piyal, B. (2003) Öğretmenlerde Bazı Mesleki Özellikler Ve Tükenmişlik, *Kriz Dergisi*, 11(1) 35- 48
- Dursun, S. (2000). *Öğretmenlerde Tükenmişlik İle Yükleme Biçimi, Cinsiyet, Eğitim Düzeyi Ve Hizmet Süresi Değişkenleri Arasındaki Yordayıcı İlişkilerin İncelenmesi*, Karadeniz Teknik, Trabzon: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi
- Engelli Çocuklar ve Kaynaştırma, gumushane.meb.gov.tr/files/Kaynaştırma.doc – 12.12.2007
- Eripek, S. (1986). Özel Gereksinimli Çocukların Normal Sınıflara Yerleştirilmesi Kaynaştırma, *Eskişehir Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (2) 34-36
- Eripek, S. 2000, Türkiye'de Zihin Engelli Çocukların Kaynaştırılmalarına İlişkin Olarak Yapılan Araştırmaların Gözden Geçirilmesi, *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, (2), s.96.
- Forlin, C. (2001). Inclusion: Identifying Potential Stressors For Regular Class Teachers, *Educational Research*, 43 (3) 235–245.
- Gençay Ö.A. (2007). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İş Doyumu Ve Mesleki Tükenmişliklerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15 (2) 765-780
- Girgin, G. (1995). *İlkokul Öğretmenlerinde Meslekten Tükenmişliğin Gelişimini Etkileyen Değişkenlerin Analizi Ve Bir Model Önerisi İzmir İli Kırsal Ve Kentsel Yöre Karşılaştırması*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

- Girgin, G. ve Baysal A. (2005). Tükenmişlik Sendromuna Bir Örnek: Zihinsel Engelli Öğrencilere Eğitim Veren Öğretmenlerin Mesleki Tükenmişlik Düzeyi, *Türk Silahlı Kuvvetleri Koruyucu Hekimlik Bülteni* 4(4)172-187.
- Göksu İ. ve Çevik, T. (2004). *Özel Eğitime Giriş*, Adana.
- Gündüz, B. (2005). İlköğretim Öğretmenlerinde Tükenmişlik, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (1) 152-166.
- Hündür, B. (2008). Tükenmişlik (Burnout) Sendromu
<http://www.ikademi.com/orgut-sosyolojisi/1484-tukenmislik-burnout-sendromu.html> 12.15.2007
- Izgar, H. (2001). *Okul Yöneticilerinde Tükenmişlik*, Ankara: Nobel Kitapevi.
- Kalkan, M.(1996). *Lise Öğretmenlerinin Öğrenci Kontrol Eğitiminin Tükenmişlik ve Değişkenler ile İlişkisi*. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun: Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi.
- Kalyoncu, A. 2008, *Günümüz Çalışan İnsanın Sorunu: Tükenmişlik*,
<http://www.ayhankalyoncu.com/index/?q=gunceldetay&id=113> 12.15.2007
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kargın, T., Acarlar F. ve Sucuoğlu, B. (2004). Öğretmen, Yönetici ve Anne-Babaların Kaynaştırma Uygulamalarına İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 4, (2) 56-58
- Kaynaştırma Eğitimi*, www.muglaram.net/bep1.doc -,15.12.2007
- Kırcaali-İftar, G. (1998). Kaynaştırma ve Destek Özel Eğitim Hizmetleri Özel Eğitim, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Maraşlı M. (2005). Bazı Özelliklerine Ve Öğrenilmiş Güçlülük Düzeylerine Göre Lise Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeyleri, *Ted Ankara Koleji Vakfı Okulları Danışma Ve Rehberlik Merkezi Türk Tabipleri Birliği Mesleki Sağlık Ve Güvenlik Dergisi*

- Maslach,C. And Jackson S.E.(1981). The Measurement of Experienced Burnout, *Journal of Occupational Behavior*,(2) 99-113.
- Metin, N. (1997). *Özürlü Çocuklar İçin Kaynaştırma Programları*, İstanbul: ÖZEV Türkiye Özürlüler Eğitim ve Dayanışma Vakfı Yayınları
- Okyay, Ö. (2006). *Sınıfında Engelli Çocuk Bulunan ve Bulunmayan Okul Öncesi Öğretmenlerinin Engelli Çocukların Kaynaştırılmasına İlişkin Görüşleri*, Hacettepe Üniversitesi, Ankara: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Öğretmenlerde Tükenmişlik Durumları*, www.hskizilcik.com/egitim/otd.pdf, 15.12.2007
- Örmen, U. (1993). *Tükenmişlik Duygusu Ve Yöneticiler Üzerinde Bir Uygulama*, Marmara Üniversitesi, İstanbul: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
- Özdemir, A.K., Özdemir, D., Çoskun, A. ve Çınar, Z., (1999). Diş Hekimliği Fakültesi Öğretim Elemanlarında Mesleki Tükenmişlik Ölçeğinin Değerlendirilmesi, *Cumhuriyet Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Dergisi*, 2 (2) 98-104.
- Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği,*Resmi Gazete*, 31.05.2006, Sayı:26184
- Özmen, H. (2001). *Görme Engelliler Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeyleri*, Gazi Üniversitesi, Ankara: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi
- Rena B. L, and Doorlag D. H., (1987). *Teaching Special Students in the Mainstream*, Merrill Publishing Company, Columbus.
- Sılığ, A. (2003). *Banka Çalışanlarının Tükenmişlik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi
- Sucuoğlu, B., ve Kargın, T. (2006). *İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamaları Yaklaşımlar Yöntemler Teknikler*, İstanbul: Morpa Yayınları

- Sucuoğlu, B., ve Kuloğlu-Aksaz, N. (1996). Özürlü Çocuklarla Çalışan Öğretmenlerde Tükenmişliğin Değerlendirilmesi, *Türk Psikoloji Dergisi*, 10 (36) 44–60.
- Terziyan, L. Y. *Kaynaştırma Eğitimi*, www.bozuyukram11.com/021.doc, 12.12.2007
- Togia A. (2005). Measurement of Burnout And The Influence of Background Characteristics İn Greek Academic Librarians, *Library Management*, 26 (3) 130-138
- Tuğrul B. Ve Çelik, E. (2002) Normal Çocuklarla Çalışan Anaokulu Öğretmenlerinde Tükenmişlik, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 2 (12) 1-11
- Turhan, C. (2007). *Kaynaştırma Uygulaması Yapılan İlköğretim Okuluna Devam Eden Normal Gelişim Gösteren Öğrencilerin Kaynaştırma Uygulamasına İlişkin Görüşleri*, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi,
- Tümkaya, S. 1(996).*Öğretmenlerdeki Tükenmişlik, Görülen Psikolojik Belirtiler Ve Başa Çıkma Davranışları*.(Yayınlanmamış Doktora Tezi) Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Vızlı, C. (2005). *Görme Engelliler İlköğretim Okullarında Çalışan Öğretmenlere Normal İlköğretim Okullarında Çalışan Öğretmenlerin Tükenmişlik Düzeylerinin Karşılaştırılması Üsküdar İlçesi Örneği*, Marmara Üniversitesi,İstanbul: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Yeni, E. (2007). *Kaynaştırma Eğitimi*,
mimas.politics.ankara.edu.tr/~aksoy/reform/reform05/eyeni.doc -, 12.15.2007
- Yerlikaya, A. (2000). *Köy ve Şehirde Çalışan Sınıf Öğretmenlerinde Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi*, Atatürk Üniversitesi, Erzurum: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi

Yücel G.F. (2006). *Öğretmenlerde Mesleki Tükenmişlik ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışı*. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi

573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında KHK, *Resmi Gazete*, 18.01.2000, Sayı: 23937

EKLER

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli meslektaşım;

Bu anket bir yüksek lisans tez çalışmasında kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Araştırma bilimsel bir amaç doğrultusunda yapılmaktadır. Bundan dolayı anketler kişi veya kişilere verilmeyecektir. Anket formlarını doldururken isimlerinizi yazmayınız.

Araştırmanın başarıya ulaşması, anket sorularının dikkatlice okunmasına, cevapların özenle seçilmesine ve soruların cevapsız bırakılmamasına bağlıdır. İçten vereceğiniz yanıtlarla araştırmaya yapacağınız katkılar için şimdiden teşekkür eder, başarılar dilerim.

A.K.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü
Sınıf Öğretmenliği Yüksek Lisans Öğrencisi

Nilgün ÖZDEMİR

BÖLÜM I

1. Yaşınız ? -----
2. Cinsiyetiniz ? () Bayan () Erkek
3. Medeni durumunuz? () Evli () Bekar () Dul
4. Görev süreniz? -----
5. Özel eğitimle ilgili eğitim aldınız mı? () Evet () Hayır
6. Aldığınız eğitimin adı?
.....
(Seminer, konferans, lisans eğitiminde özel eğitim dersi, yüksek lisans, özel eğitim kursu)
7. Ders verdiğiniz sınıftaki ortalama öğrenci sayısı ne kadar?.....
8. Görev süreniz boyunca kaynaştırma öğrencisi okuttunuz mu? () Evet () Hayır
9. Sınıfınızda kaynaştırma öğrencisi var mı? () Var () Yok
VARSA;
10. Kaç yıldır kaynaştırma öğrencisi okutuyorsunuz?.....
11. Sınıfınızda kaç tane kaynaştırma öğrencisi var? -----
12. Sınıfınızdaki kaynaştırma öğrencisinin özür grubu (engel türü) nedir? -----

13. Sınıfınızdaki kaynaştırma öğrencisinin özür derecesi nedir?
.....
14. Sınıfınızdaki özel gereksinimli öğrencilere etkili bir eğitim sunabilmek için öğretmen arkadaşlarınızdan destek görüyor musunuz? () Evet () Hayır
15. Kaynaştırma öğrencileri için gerekli hizmetlerin ve araç-gereçlerin sağlanmasında okul yönetiminden destek görüyor musunuz? () Evet () Hayır
16. Kaynaştırma öğrencileri için özel eğitim uzmanlarından ve Rehberlik Araştırma Merkezi'nden destek alıyor musunuz? () Evet () Hayır
17. Sınıfınızda kaynaştırma raporu olmayan ancak öğrenme güçlüğü çeken, hiperaktivitesi ve dikkat dağınıklığı olan, uyum problemi yaşayan öğrenci var mı? () Evet () Hayır
18. Varsa ne tür?
19. Kaynaştırma eğitimiyle ilgili herhangi bir yayın okudunuz mu? (Makale, kitap, dergi vb. () Evet () Hayır

BÖLÜM II

YÜCEL-ÖZDEMİR KAYNAŞTIRMA TUTUM ÖLÇEĞİ

Bu anket ile engelli öğrencilerin normal eğitim ortamlarında kaynaştırılmasında ortaya çıkabilecek sorunlar hakkında sizlerin görüşlerinizi almayı amaçlanmaktadır. Bu sebeple doğru ve en iyi cevap diye bir seçenek olmaksızın sizin görüşünüzü en iyi yansıtacak seçeneği işaretlemeniz bizim için çok önemlidir. Ölçekte yer alan her bir maddeyi aşağıdaki seçeneklere göre işaretleyiniz.

1. Bu ifadeye Kesinlikle katılmıyorum. Görüşüm bu ifadenin tam tersinedir.
2. Bu ifadeye çok az katılıyorum
3. Bu ifadeye yarı yarıya katılıyorum veya katılmıyorum
4. Bu ifadeye çoğunlukla katılıyorum.
5. Bu ifadeye tümüyle katılıyorum.

Not: Her bir maddede size en uygun seçeneği işaretleyiniz.

	1	2	3	4	5
Sınıfta kaynaştırma öğrencisi olması bende rahatsızlık yaratır					
Normal sınıf öğretmenleri kaynaştırma ile ilgili eğitim alsalar da kaynaştırma uygulamalarını başarıya ulaştırmaları pek mümkün değildir.					
Kaynaştırma öğrencilerinin varlığından normal öğrencilerin rahatsızlık duymaları doğaldır					
Sınıf öğretmenleri kaynaştırma öğrencileriyle çalışmak zorunda bırakılmamalıdır.					
Kaynaştırma öğrencileriyle ilgilenmek normal öğrencilerin zamanından çalmayı beraberinde getirir.					
Kaynaştırma öğrencilerinin toplumsal ve duygusal gelişimleri açısından özel sınıflarda ayrılaştırılmış eğitim almaları daha faydalıdır					
Kaynaştırma öğrencileri sınıf disiplinini bozar					
Kaynaştırma öğrencilerinin geneli ödevlerini yapmak için gerekli gayreti sarf edemezler.					
Kaynaştırma öğrencilerine ayrılacak bireysel zaman normal öğrencilerin zamanından çalmayı zorunlu kılar.					
Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta istenmeyen davranışları yapma olasılıkları yüksek olduğundan diğer öğrencilere zararı büyüktür.					
Kaynaştırma normal öğrencilerin haklarının yenilmesine neden olabilir.					
Sınıfta kaynaştırma öğrencilerinin bulunması öğretmenin bu öğrencilere göstereceği özel ilgi diğer öğrencilerde olumsuz tavır gelişimine neden olur.					
Kaynaştırma öğrencileri diğer öğrencilerin dikkatini dağıtır					
Kaynaştırma öğrencileri ile iletişim kurmak diğer öğrencilerle iletişim kurmaktan daha zordur					
Normal sınıflarda kaynaştırma öğrencilerinin bulunması diğer öğrencilerin bu çocuklara olumsuz duygu beslemelerini doğurur.					
Kaynaştırma öğrencilerinin normal sınıf ortamındaki akademik gelişimi bu öğrencilerin özel sınıflarda eğitilmesiyle elde edilecek gelişimden daha azdır.					
Sınıfta kaynaştırma öğrencilerinin bulunması diğer öğrencilerin daha duyarlı, hoşgörülü ve bireyler arası farklılıkları ayırt etmelerini sağladığı inancı pek doğru					

değildir.					
Kaynaştırma eğitiminin başarılı olması pek mümkün değildir.					
Sınıf ortamında normal öğrenciler arasında kaynaştırma öğrencisinin bulunması bu öğrencilerin bağımsızlık kazanmasına katkı sağlamaz.					
Sınıfta kaynaştırma öğrencisinin bulunması, sınıfın kontrolünü sağlamada kaynaştırma öğrencisi bulunmayan sınıftakinden daha güçtür.					
Kaynaştırma öğrencileri sınıf öğretmenlerinin motivasyonunu düşürür					
Sınıfta kaynaştırma öğrencilerinin bulunması diğer öğrenciler açısından faydalı olacağına inanmıyorum					
Kaynaştırma öğrencilerinin akademik ihtiyaçlarını karşılamak, normal öğrencilerin akademik ihtiyaçlarını karşılamaktan daha öncelikli olması doğru değildir.					
Sınıfta kaynaştırma öğrencilerinin bulunması sınıfta karmaşaya neden olabilir.					
Kaynaştırma öğrencileri ile ilgilenmek için ayrılan zaman eğitimin kalitesini düşürür.					
Sınıf içerisinde düzenlenen tüm etkinliklere kaynaştırma öğrencilerinin katılımı için çaba harcamak diğerlerinin zamanından çalmayı zorunlu kılar.					
Kaynaştırma öğrencilerinin eğitimini özel eğitim kurumlarına devretmek gerekir.					

BÖLÜM III

YÜCEL TÜKENMİŞLİK ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki ifadeleri ne sıklıkla hissettiğinizi işaretleyiniz.

	Hiçbir zaman	Çok nadir	Bazen	Çoğu zaman	Her zaman
Sabah kalktığımda bir gün daha bu işi kaldıramayacağımı hissediyorum					
İşimde çok fazla çalıştığımından kendimi fiziki olarak yorgun hissediyorum					
İş dönüşü kendimi kolumu dahi kaldıramayacak durumda hissediyorum					
İş sorunlarından bir türlü kafamı dinlenmiş hissedemiyorum					
Öğrenciler soru sorduğunda onlara cevap verecek gücü bulamıyorum					
İş gününün sonunda kendimi bedenen tükenmiş hissediyorum					
Bir an önce iş günü bitsin diye bekliyorum					
Sabahları kalktığımda kendimi dinç hissedemiyorum					
Bu işin beni duygusal olarak tükettiğini hissediyorum					
İşimdeki duygusal sorunlara serinkanlılıkla yaklaşamıyorum					
Yaptığım işten bunaldığımı hissediyorum					
İş gününün sonunda kendimi ruhen tükenmiş hissediyorum					
Yaptığım işten sıkıldığımı hissediyorum					
İş hayatımda yaptığım çalışmalardan sonra kendimi neşeli hissedemiyorum					
İş hayatımda ümitsizliğe kapıldığımı hissediyorum					
İş ortamında çabuk sinirlendiğimi hissediyorum					
Çalışma hayatımın beni bitirdiğini hissediyorum					
Kendimi çaresiz hissediyorum					
Yaptığım iş sayesinde insanların yaşamına katkıda bulunduğuma inanmıyorum					
Çok şeyler yapabilecek güçte değilim					
Bu meslekte bir çok değerli iş başardım diyemiyorum					
İş hayatımda kendimi başarısız hissediyorum					
Yaptığım şeylerin sonuç vermediğini düşünüyorum					
İş hayatımda kendimi çoğu zaman yetersiz hissediyorum					
Yaptığım işin hakkını verdiğimi düşünmüyorum.					
Niteliklerime uygun bir iş yaptığımı inanmıyorum.					
Yaptığım işlerin takdir edilmediğini düşünüyorum.					

Bu mesleğe girdiğimden beri insanlara karşı setleştim					
İş arkadaşlarıma karşı sabrımın sınırlarının zorlandığını hissediyorum					
İnsanlarla çalışmak beni çok yıpratıyor					
İş ortamında kendimi bir kenara çekme ihtiyacı hissediyorum					
Diğer insanlar pek umurumda değil					
İş ortamında insanlara karşı şüpheli olduğumu hissediyorum					
İş ortamında diğer insanların düşüncelerini önemsemiyorum..					
İş ortamında olup bitenler beni ilgilendirmiyor.					
İş arkadaşlarımla anlamlı ilişkiler kurmakta zorlandığımı hissediyorum.					
İş ortamındaki insanlar hakkında yanlış düşünceler geliştiriyorum.					

BÖLÜM IV

YÜCEL-ÖZDEMİR KAYNAŞTIRMA ÖZYETERLİK ENVANTERİ

Bu bölümde sınıf öğretmenlerinin hangi alanlarda eğitime ihtiyaç duyacaklarına bakılmaktadır. Bu nedenle eksiklikleri tam olarak belirlemek için aşağıdaki ifadeler hakkında kendinizi ne düzeyde yeterli gördüğünüzü işaretleyiniz.

1. Bu konuda kendimi hiç yeterli bulmuyorum
2. Bu konuda kendimi çok az yeterli görüyorum
3. Bu konuda kendimi yarı yarıya yeterli görüyorum. Bazen yeterliyim bazen değilim.
4. Bu konuda kendimi oldukça yeterli buluyorum.
5. Bu konuda kendimi tam olarak yeterli buluyorum.

	1	2	3	4	5
Sınıftaki diğer öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerinin varlığından rahatsızlık duymalarını engelleyebilme					
Sınıftaki diğer öğrencileri kaynaştırma öğrencileri ile ilgili bilgilendirebilme					
Kaynaştırma öğrencilerinin diğer öğrenciler üzerinde oluşturacağı olumsuz etkiyi azaltabilme					
Sınıftaki diğer öğrencilerin zamanından almadan kaynaştırma öğrencileriyle ilgilenebilme					
Sınıftaki kaynaştırma öğrencilerinin sınıf disiplinini bozmasını engelleyebilecek tedbirleri alabilme					
Sınıftaki kaynaştırma öğrencilerine bireysel zamanı planlayabilme					
Kaynaştırma öğrencilerine uygulanacak programı seçebilme ve düzenleyebilme					
Kaynaştırma öğrencilerine yönelik sınıf içerisinde ders süresini etkin kullanabilme					
Sınıftaki kaynaştırma öğrencilerinin diğer öğrencilerin dikkatini dağıtmasını engelleyebilme					
Sınıftaki kaynaştırma öğrencilerine uygulanacak bireysel eğitim planı oluşturabilme					
Kaynaştırma öğrencilerinin başarılı olmaları için etkili bir sınıf yönetimi uygulayabilme					
Sınıftaki kaynaştırma öğrencileri için gerekli destek eğitim hizmetlerinin neler olduğunu tespit edebilme					
Kaynaştırma öğrencilerinin okula ve arkadaşlarına karşı uyum sağlamaları için aileleriyle işbirliği sağlayabilme					
Kaynaştırma öğrencilerini diğer öğrencilerin kabullenmeleri için birlikte çeşitli etkinlikler yapabilme					
Sınıftaki kaynaştırma öğrencilerine uygun ev ödevini seçebilme					
Sınıftaki kaynaştırma öğrencilerinin ev ödevlerini değerlendirebilme					
Kaynaştırma öğrencilerinin davranışlarına karşı uygun pedagojik tepkiler verebilme					
Kaynaştırma öğrencilerinin bulunduğu sınıf için uygun yöntem ve teknikleri uygulayabilme					
Kaynaştırma öğrencilerinin sınıftaki tüm etkinliklere katılabilmesi için gerekli tedbirleri alabilip uygulayabilme					
Kaynaştırma öğrencilerinin sınıfta gösterdiği davranış sorunlarını çözümleyebilme					
Sınıftaki fiziksel ortamı kaynaştırma öğrencileri için uygun bir hale getirebilme					
Sınıftaki kaynaştırma öğrencilerinin bağımsızlık kazanması için gerekli tedbirleri alabilme					
Sınıftaki diğer öğrencilerin kaynaştırma öğrencilerine daha duyarlı, hoşgörülü olabilmelerini ve bireyler arası farklılıkları ayırt etmelerini sağlayabilme					
Kaynaştırma öğrencileri ile ilgili Rehberlik ve Araştırma Merkezine her dönemin sonunda izleme formları yollayabilme					

Not: Kriterlere uygun atıf yapıldığı takdirde ölçeklerin bilimsel çalışmalarda kullanılmasında sakınca yoktur.

ÖZGEÇMİŞ

Nilgün ÖZDEMİR

İlköğretim Anabilim Dalı

Yüksek Lisans

Eğitim

Lisans : 2005, Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Uşak Eğitim Fakültesi
İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Bölümü

Lise : 2000, Bursa Yabancı Dil Ağırlıklı Erkek Lisesi

İş / İstihdam

2005- Sınıf Öğretmeni.Güneş Yüzler Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi.Uşak

Kişisel Bilgiler

Doğum Yeri ve Yılı : Bursa, 31 Ekim 1982

Cinsiyet : Bayan

Yabancı Dil : İngilizce

T.C.
UŞAK VALİLİĞİ
MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

SAYI : B.08.4.MEM.4.64.00.09/019-
KONU : Araştırma İzni

11.04.08* 06130

AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ

(Sosyal Bilimler Enstitüsü)

İlköğretim Anabilim Dalı

İLGİ : a) 10/01/2008 tarih ve B.08.0.EGD.0.33.05.311-16 /92 sayılı yazısı.

b)08/04/2008 tarih ve B.30.2.AKÜ.0.E1.00.00-510 / 716 sayılı yazınız.

Bakanlığımız Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığının ilgi (a) yazılarında istinaden İlimiz Merkez ve İlçelerde yapılacak olan tez,anket ve araştırma çalışmaları sadece bir İli kapsıyorsa bulunduğu İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından gerekli izini verilmesi gerekmektedir denildiğinden Bakanlığımız Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Daire Başkanlığına ilgi (b) yazınız ile baş vurduğunuz Rektörlüğünüzdeki yüksek lisans öğrenciniz Nilgün ÖZDEMİR ile ilgili tez anket ve araştırma ile ilgili formları Müdürlüğümüze gönderilmiştir.

Bakanlığımız Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığının ilgi (a) yazılarında istinaden Rektörlüğünüzdeki Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Ana Bilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Nilgün ÖZDEMİR "**Sınıfta Kaynaştırma Öğrencisi Bulunan ve Bulunmayan İlköğretim Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeylerinin Karşılaştırılması**" Konulu araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılacak anketin formlarının Müdürlüğümüz Araştırma Destek Koordinatörü ve Araştırma Değerlendirme Komisyonu tarafından inceleme yapılarak İlimizde bulunan İlköğretim okullarında anket çalışması ile ilgili komisyonumuz tarafından uygun görülmüştür.

İlimiz Merkez İlköğretim Okullarında anket uygulaması ile ilgili anket formları yazımız ekinde gönderilmiş olup, ilgili kişi tarafından anket çalışmasını tamamladıktan sonra raporunun bir (1) takım ve EK-2 formunun ilgili kişi tarafından Rektörlüğünüzce gönderilmesi hususunda;


Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

EKLER :

EK-1 :Kişisel Bilgi Formu (1 adet)

EK-2 :Anket Formu (1 adet 3 sayfa)

EK-4 :Onay (1 sayfa)


Dr.Şükri YILDIRIM
Vali a.
Vali Yardımcısı

Millî Eğitim Bakanlığı
UŞAK

Tel : 0 276 22 33 990
Faks : 0 276 22 33 989

E-posta : istatistik64@meb.gov.tr
int.adres : <http://usak.meb.gov.tr>

DANISMA
444 0 632
H A T T I

EGITIME
%100
DESTEK